

De Oceaan
van *Theosofie*

William Quan Judge

DE OCEAAN VAN THEOSOFIE

De Oceaan
van *Theosofie*

William Quan Judge

Theosophical University Press Agency
Den Haag

Oorspronkelijke titel:
The Ocean of Theosophy
1ste druk 1893

William Quan Judge
De oceaan van theosofie

ISBN 978-90-70328-98-6, E-boek

Nur 720

Trefwoorden: theosofie, esoterie

Dit boek waarop copyright bestaat, mag kosteloos worden gedownload om het off-line te lezen, maar mag in geen enkele vorm of op geen enkele manier – elektronisch, mechanisch, of door middel van fotokopieën, of opnames, of op een andere manier – voor commerciële of andere doeleinden worden gereproduceerd en/of gedistribueerd, zonder eerst toestemming aan Theosophical University Press Agency te vragen.

© 2011 Theosophical University Press Agency
Daal en Bergselaan 68, 2565AG Den Haag
+31 (0)70 3231776
www.theosofie.net / info@theosofie.net

Inhoud

	Voorwoord	vii
1	Theosofie en de meesters	1
2	Algemene beginselen	16
3	De aardketen	26
4	De zevenvoudige samenstelling van de mens	33
5	Het lichaam en het astrale lichaam	40
6	Kāma – begeerte	52
7	Manas	60
8	Reïncarnatie – I	70
9	Reïncarnatie – II	81
10	Argumenten voor reïncarnatie	91
11	Karma	102
12	Kāmaloka	114
13	Devachan	126
14	Cyclussen	136
15	Differentiatie van de soorten – ontbrekende schakels	148
16	Psychische wetten, krachten en verschijnselen	157
17	Paranormale verschijnselen en spiritisme	171
	Index	181

Voorwoord

In dit boek wordt geprobeerd zo over theosofie te schrijven dat de gewone lezer het kan begrijpen. Op gezag van de schrijver worden duidelijke uitspraken gedaan, maar tegelijk moet goed worden begrepen dat alleen hij verantwoordelijk is voor wat erin werd geschreven: de Theosophical Society is niet betrokken bij noch gebonden door iets wat in dit boek wordt gezegd, en ook zijn haar leden niet minder goede theosofen als ze niet accepteren wat de schrijver heeft opgeschreven. De toon van vaste overtuiging, die misschien door alle hoofdstukken heen klinkt, vloeit niet voort uit dogmatiek of verwaandheid, maar is gebaseerd op kennis die op bewijs en ervaring berust.

Leden van de Theosophical Society zullen merken dat sommige theorieën en leringen niet zijn behandeld. Dit komt doordat zij niet konden worden besproken zonder het boek onnodig uit te breiden en aanleiding te geven tot overbodige discussies.

Het onderwerp van de wil wordt niet behandeld, want deze kracht of dit vermogen is verborgen, subtiel, in essentie onkenbaar, en alleen zichtbaar in zijn gevolgen. Omdat hij volstrekt kleurloos is en de morele kwaliteit ervan verandert overeenkomstig het verlangen dat eraan ten grondslag ligt, omdat hij vaak werkt zonder dat wij het weten en omdat hij in alle natuurrijken beneden de mens werkzaam is, zou een poging hem te onderzoeken, los van de geest en de begeerte, niets opleveren.

Ik maak voor dit boek geen aanspraak op oorspronkelijkheid. Ik heb niets ervan verzonnen of ontdekt, maar heb eenvoudig opgeschreven wat mij is geleerd en wat aan mij is bewezen. Het geeft dus slechts door wat al eerder bekend was.

WILLIAM Q. JUDGE

New York, mei 1893

1 Theosofie en de meesters

Theosofie is de kennis van de evolutie van al wat leeft en bewustzijn heeft. Deze kennis is als een oceaan die zich uitstrekt van kust tot kust; onpeilbaar op zijn diepste gedeelten, biedt hij aan de grootste denkers een breed terrein van studie, terwijl hij aan zijn kusten toch ondiep genoeg is om het begripsvermogen van een kind niet te boven te gaan. Theosofie is wijsheid over god voor wie gelooft dat hij alle dingen is en in alles is; wijsheid over de natuur voor de mens die de uitspraak uit de bijbel van de christenen aanvaardt, dat god niet kan worden gemeten of ontdekt, en dat duisternis rondom zijn verblijf heerst. De afleiding van de term theosofie bevat het woord 'god' en daarom lijkt de theosofie op het eerste gezicht alleen religie te omvatten, maar ze gaat niet aan de wetenschap voorbij, want theosofie is de wetenschap van de wetenschappen en is daarom de wijsheidsreligie genoemd. Want een wetenschap die een gebied van de natuur – zichtbaar of onzichtbaar – buiten beschouwing laat, is niet volledig; en de religie die zich uitsluitend op een veronderstelde openbaring baseert en zich afwendt van de dingen en de wetten die deze beheersen, is niets dan een hersenschim, een vijand van de vooruitgang, een belemmering voor de mens op weg naar geluk. Theosofie, die zowel wetenschap als religie omvat, is een wetenschappelijke religie en een religieuze wetenschap.

Zij is geen geloof of dogma door de mens geformuleerd of uitgevonden, maar is kennis van de wetten die de evolutie van de stoffelijke, astrale, psychische en intellectuele componenten van de natuur en van de mens beheersen. De religie van nu is slechts een reeks door de mens opgestelde dogma's zon-

der een wetenschappelijke basis voor de verkondigde ethiek. Onze wetenschap laat het ongeziene nog buiten beschouwing en omdat ze weigert het bestaan te erkennen van een volledig stel innerlijke waarnemingsvermogens in de mens, staat ze buiten het enorme en werkelijke gebied van ervaringen dat achter de zichtbare en tastbare werelden ligt. Maar de theosofie weet dat het geheel is samengesteld uit het zichtbare en het onzichtbare, en terwijl ze ziet dat de uiterlijke dingen en voorwerpen vergankelijk zijn, omvat ze zowel de uiterlijke als de innerlijke feiten van de natuur. Ze is daarom op zichzelf volledig, en ziet nergens een onoplosbaar mysterie. Ze schraapt de woorden 'samenloop van omstandigheden' uit haar woordenschat en erkent slechts wetmatigheid in alles en in elke omstandigheid.

Het is een algemeen heersende opvatting van de mensheid dat de mens een onsterfelijke ziel bezit. Theosofie voegt hieraan toe dat hij een ziel *is*, en bovendien dat alles in de natuur bewustzijn heeft, dat de enorme reeks dingen en mensen niet slechts een verzameling atomen is die toevallig zijn samengebracht, en dus zonder wet een wet ontwikkelen, maar dat alles, tot het kleinste atoom toe, ziel en geest is, zich steeds ontwikkelend volgens een wet die berust in het geheel. En evenals de Ouden leert de theosofie dat het verloop van de evolutie het drama van de ziel is, en dat de natuur voor geen ander doel bestaat dan voor de ervaringen van de ziel. Theosofen zijn het eens met prof. Huxley's bewering dat er wezens in het heelal moeten zijn met een intelligentie even ver boven die van ons als die van ons boven die van een kakkerlak, en dat ze een actieve rol spelen bij het regelen van de natuurlijke orde van de dingen. Door het licht van het vertrouwen dat zij in hun leraren hebben, gaan theosofen verder en voegen eraan toe dat deze intelligenties ooit menselijk

waren en zoals wij allen uit andere en vroegere werelden zijn gekomen, waar even afwisselende ervaringen waren opgedaan als in de onze mogelijk zijn. Wanneer we op deze planeet komen, verschijnen we dus niet voor het eerst, maar hebben al een onmetelijk lange weg van activiteit en verstandelijk waarnemen achter ons op andere stelsels van bollen waarvan sommige, eeuwen voordat dit zonnestelsel zich verdichtte, werden vernietigd. Dit veelomvattende evolutiestelsel betekent dat de planeet waarop wij ons nu bevinden, het gevolg is van de activiteit en evolutie van een andere planeet, die lang geleden stierf en die haar energie achterliet om te worden gebruikt bij het ontstaan van de aarde. Het betekent verder dat de bewoners van deze planeet op hun beurt van een oudere wereld kwamen om hier het voor hen bestemde werk in de stof voort te zetten. En de meer heldere planeten, zoals Venus, worden door verder gevorderde wezens bewoond die eens op dezelfde lage trap van ontwikkeling stonden als wij, maar nu tot een graad van heerlijkheid zijn gestegen die ons begrip te boven gaat.

Het meest intelligente wezen in het heelal, de mens, is dus nooit zonder een vriend geweest, maar heeft een reeks oudere broeders, die voortdurend over de vorderingen van de minder vergevorderden waken, en die de kennis bewaren die gedurende aeonen van beproeving en ervaring werd verkregen en die voortdurend gelegenheden zoeken om het zich ontwikkelende verstand van het ras, op deze of op andere bollen, ertoe te brengen de grote waarheden over de bestemming van de ziel in overweging te nemen. Deze oudere broeders bewaren ook de kennis van de wetten van elk gebied van de natuur die ze hebben verkregen, en ze staan klaar om deze kennis ten bate van de mensheid te gebruiken, wanneer de wet van de cyclussen dat toelaat. Ze hebben altijd als groep

bestaan; zij allen kennen elkaar, in welk deel van de wereld ze zich ook bevinden, en werken op veel verschillende manieren voor de mensheid. In sommige tijdperken, wanneer de maatschappelijke omstandigheden, de deugdzaamheid en de ontwikkeling van de volkeren dat toelaten, zijn ze goed bekend bij het volk en bewegen zich onder de gewone mensen. Want als ze in het openbaar zouden verschijnen en overal over hen zou worden gesproken, dan zouden ze door sommigen als goden worden vereerd en door anderen als duivels worden achtervolgd. In tijden waarin ze in het openbaar optreden, zijn sommigen van hen heersers over de mensen, anderen zijn leraren en enkelen grote filosofen, terwijl weer anderen nog onbekend blijven behalve voor de verst gevorderden van de groep.

Het zou het doel dat ze nastreven ondermijnen als ze zich openlijk bekendmaakten in de huidige beschaving, die bijna uitsluitend op geld, roem, glorie en persoonlijkheidsverering berust. Want zoals een van hen al heeft gezegd, 'dit is een overgangstijd', waarin elk gedachtenstelsel, elk bestuur, elke wetenschap, religie en maatschappij aan het veranderen zijn, en het denken van de mens zich alleen nog maar voorbereidt op de verandering naar die toestand die de mensheid in staat zal stellen vooruitgang te boeken en een punt te bereiken waar deze oudere broeders hun werkelijke bestaan aan ons kunnen tonen. Ze kunnen met recht de dragers van de toorts van waarheid worden genoemd, die deze door de eeuwen heen brandende houden; ze onderzoeken alle dingen en wezens; ze weten wat de mens in zijn diepste wezen is, welke vermogens hij heeft en wat zijn bestemming is; ze kennen de toestand vóór zijn geboorte en de toestanden die hij na de dood van zijn lichaam doorloopt. Ze stonden aan de wieg van de volkeren en waren getuigen van de enorme prestaties van

de Ouden; ze zagen met droefheid het verval van hen die geen kracht hadden het hoofd te bieden aan de cyclische wet van opkomst en ondergang; en terwijl wereldrampen schijnbaar overal een vernietiging van kunst, architectuur, religie en filosofie lieten zien, hebben zij de verslagen van dit alles bewaard op plaatsen die veilig zijn voor de vernietigende invloed van de mens of de tijd. Geoefende zieners uit hun eigen gelederen hebben nauwkeurige waarnemingen gedaan op de onzichtbare gebieden van de natuur en van de geest, deze vastgelegd en het opgetekende bewaard. Ze verkregen kennis van de geheimen van geluid en kleur – de enige manier om in contact te komen met de elementale wezens achter de sluier van de stof – en kunnen daardoor uitleggen waarom en waartoe het regent, of de aarde hol is of niet, waardoor de wind waait en het licht schijnt, en als belangrijkste feit – iets dat kennis van de grondslagen van de natuur inhoudt – kennen ze de uiteindelijke indelingen van de tijd en zijn op de hoogte van de betekenis en de tijdsduur van de cyclussen.

Maar – vraagt de druk bezette mens van de negentiende eeuw, die de kranten leest en in ‘de vooruitgang’ gelooft – als die oudere broeders werkelijk zijn wat u beweert, waarom hebben ze dan niet hun stempel op de geschiedenis gedrukt, of mensen om zich heen verzameld? Hun eigen antwoord, enige tijd geleden door A.P. Sinnett gepubliceerd, is beter dan wat ik zou kunnen geven.

‘We zullen, als u mij toestaat, eerst de vraag behandelen over het veronderstelde onvermogen van de ‘broederschap’ een stempel op de wereldgeschiedenis te drukken. Volgens u zouden ze met hun bijzondere kennis in staat moeten zijn geweest in hun scholen een aanzienlijk deel van de meer verlichte denkers van elk ras bijeen te brengen. Hoe weet u dat ze geen stempel hebben gedrukt? Bent u op de hoogte van

hun pogingen, welslagen en mislukkingen? Kunt u over hen oordelen? Hoe kan uw wereld bewijsmateriaal verzamelen over handelingen van mensen, die zorgvuldig elke mogelijke toenadering hebben afgehouden, waardoor nieuwsgierigen hen zouden kunnen bespioneren? De strikte voorwaarde voor hun welslagen was dat ze in hun werk nooit moeten worden verrast of belemmerd. Ze weten wat ze hebben gedaan; en degenen buiten hun kring konden alleen de gevolgen zien waarvan de oorzaken aan hun oog waren onttrokken. Om deze gevolgen te kunnen verklaren hebben velen, door de eeuwen heen, theorieën bedacht over de tussenkomst van goden, bijzondere voorzienigheid, het noodlot, de weldadige of kwade invloed van de sterren. Er is nooit een tijd geweest vóór of tijdens de zogenaamd historische periode, waarin onze voorgangers geen vormgaven aan gebeurtenissen en geen 'geschiedenis schreven', waarvan de feiten daarna zonder uitzondering door de historici werden verwrongen, om ze aan de vooroordelen van die tijd aan te passen. Bent u er wel zo zeker van dat de zichtbare heldenfiguren in de opeenvolgende drama's niet slechts hun marionetten waren? We hebben nooit beweerd hele volkeren in een of ander beslissend stadium te kunnen brengen, tegen de algemene tendens van de kosmische verbanden van de wereld in. De cyclussen moeten hun ronden volbrengen. Tijdperken van verstandelijk en moreel licht en duisternis volgen elkaar op, zoals dag en nacht. De grote en kleine yuga's moeten overeenkomstig de vastgestelde orde van de dingen worden volbracht. En wij, gedragen op het machtige getij, kunnen slechts enkele van zijn kleinere stromen wijzigen en er richting aan geven.'

Volgens de wet van de cyclussen verdwijnt de ware filosofie tijdens een duister tijdperk in de geschiedenis van het denken enige tijd, maar deze zelfde wet brengt haar weer te

voorschijn, zo zeker als de zon opgaat en de menselijke geest er is om deze te aanschouwen. Maar sommig werk kan alleen door een meester worden verricht, terwijl ander werk de hulp van medewerkers vereist. Het is het werk van de meester de ware filosofie te bewaren, maar de hulp van de medewerkers is nodig om die filosofie opnieuw te ontdekken en te verkondigen. De oudere broeders hebben opnieuw aangegeven waar de waarheid – theosofie – kan worden gevonden en helpers zijn over de hele wereld bezig haar naar buiten te brengen, haar in brede kring bekend te maken en te verspreiden.

De oudere broeders van de mensheid zijn mensen die in vroegere tijdperken van evolutie volmaaktheid bereikten. Het aantal van deze perioden van manifestatie is aan de huidige evolutionisten onbekend; maar lang geleden waren niet alleen de hindoes uit de oudheid, maar ook die grote denkers en mensen die de Griekse mysteriën in hun eerste, zuivere en niet ontaarde vorm instelden en in stand hielden, ermee bekend. De perioden waarin zichtbare heelallen uit het grote onbekende voortkomen, zijn eeuwig in hun komen en gaan, en worden afgewisseld door even lange tijdperken van rust en stilte, terug in het onbekende. Het doel van deze machtige golven is om de volmaakte mens voort te brengen, de evolutie van de ziel, en ze zijn altijd getuige van de toename van het aantal oudere broeders; de minste onder de mensen ziet ze in de afwisseling van dag en nacht, waken en slapen, geboorte en dood; ‘want deze twee, licht en duisternis, dag en nacht, zijn de eeuwige wegen van het bestaan’.

In elk tijdperk en in iedere volledige geschiedenis van een volk worden deze mensen van macht en mededogen met andere namen aangeduid. Men heeft hen ingewijden genoemd, adepten, magiërs, hiërofantten, koningen van het oosten, wijze mannen, broeders en wat al niet. Maar er is in

het Sanskriet een woord waardoor ze, als het op hen wordt toegepast, direct met de mensheid worden vereenzelvigd. Dat is mahātma. Dit woord is samengesteld uit *mahā*, groot, en *ātman*, ziel, dus grote ziel, en omdat alle mensen zielen zijn, onderscheidt de mahātma zich door zijn grootheid. De term mahātma is algemeen in gebruik gekomen door de Theosophical Society, omdat Mw. Blavatsky steeds naar hen verwees als haar meesters die haar de kennis schonken die ze bezat. Eerst waren ze alleen bekend als de broeders, maar later, toen veel hindoes op de theosofische beweging afkwamen, ging men het woord mahātma gebruiken, omdat deze term in een groot deel van de Indische traditie en literatuur een rol speelt. Verschillende keren hebben gewetenloze vijanden van de Theosophical Society beweerd dat zelfs deze naam was verzonnen en dat zulke wezens niet bekend zijn bij de Indiërs of in hun literatuur. Maar deze beweringen worden alleen geuit om een filosofische beweging, die de heersende onjuiste theologische dogma's geheel dreigt omver te werpen, zo mogelijk in diskrediet te brengen. Want overal in de hindoe-literatuur wordt over mahātma's gesproken en in delen van het noorden van het land is het een veel voorkomende term. In het oude gedicht, de *Bhagavad Gītā*, waar alle hindoesekten eerbied voor hebben en waarvan zelfs westerse critici hebben toegegeven dat het zowel edel als mooi is, komt het volgende vers voor (VII:19): 'Zo'n mahātma is moeilijk te vinden'.

Maar ongeacht alle onenigheden over de precieze benamingen, zijn er voldoende redenen en bewijsgronden om aan te tonen dat er altijd een groep mensen heeft bestaan en waarschijnlijk nog bestaat, die de verbazingwekkende kennis bezitten die hierboven werd beschreven. De oude mysteriën verwijzen herhaaldelijk naar hen. In het oude Egypte waren

het de grote koning-ingewijden, zonen van de zon en vrienden van grote goden. Het is een gewoonte de denkbeelden van de Ouden te kleineren, waarmee de mensen van deze tijd zichzelf kleineren. Zelfs de christen, die eerbiedig over Abraham spreekt als 'de vriend van God', lacht minachtend om de aanspraken van de Egyptische heersers op eenzelfde vriendschap en noemt deze slechts een kinderlijke aanmatiging van waardigheid en rang. Maar de waarheid is dat deze grote Egyptenaren ingewijden waren, leden van die ene grote loge die alle andere omvat, ongeacht de graad of werkwijze ervan. Toen hun beschaving in verval raakte, hebben de latere Egyptenaren natuurlijk hun voorgangers nagebootst, maar dat gebeurde toen de ware leer opnieuw begon te verdwijnen en dogma en priesterschap opkwamen.

Het verhaal van Apollonius van Tiana gaat over een lid van een van diezelfde oude orden, die onder de mensen verschijnt tijdens de neergaande fase van een cyclus en alleen met het doel om voor toekomstige generaties een getuige op het toneel te hebben.

Abraham en Mozes van de joden zijn nog twee ingewijden, adepten die onder een bepaald volk moesten werken; en in het verhaal van Abraham komt Melchizedek voor, die zo ver boven Abraham stond dat hij het recht had hem met een waardigheid te bekleden, een voorrecht te verlenen of te zegenen. Aan dit hoofdstuk in de geschiedenis van de mens dat de namen Mozes en Abraham bevat, wordt ook glans gegeven door die van Salomo. En zo vormen deze drie een grote triade van adepten, van wie de opgetekende daden niet opzij gezet kunnen worden als ongegronde dwaasheid.

Mozes werd door de Egyptenaren en in Midië opgevoed; van beide ontving hij veel occulte kennis, en elke scherpzinnige onderzoeker van de grote universele vrijmetselarij kan

overall in zijn boeken de hand, de opzet en het werk van een meester ontdekken. Abraham was vertrouwd met alle kunsten en wist veel van de krachten van de psychische gebieden die in zijn tijd werden ontwikkeld; anders had hij niet in het gezelschap van koningen kunnen verkeren en de 'vriend van god' kunnen zijn; en alleen al de verwijzing naar zijn gesprekken met de almachtige over de verwoesting van steden laat zien dat hij een adept was, die lang het stadium voorbij was waarin ceremonieel en andere bijkomstige hulpmiddelen nodig waren. Salomo maakt dit drietal compleet en treedt in vlamme letters op de voorgrond. Rondom hem zijn zoveel legenden en verhalen geweven over zijn werk met elementaire krachten en over zijn magische rijkdom, dat als men wil ontkennen dat hij een grote figuur was en een verbazingwekkend voorbeeld van het incarneren onder de mensen van een machtige adept, men de hele oudheid moet uitmaken voor een verzameling dwazen, die leugens vertellen tot vermaak. Wij hoeven de naam Salomo niet te accepteren en evenmin de bewering dat hij over de joden regeerde, maar we moeten erkennen dat ergens in de in nevels gehulde tijd, waarnaar de joodse boeken verwijzen, iemand leefde en zich onder de mensen van deze aarde bewoog die een adept was en die men later die naam gaf. Peripatetici en kleingeestige critici kunnen doen alsof ze in het algemeen voorkomen van de universele traditie niets anders zien dan een bewijs van de lichtgelovigheid van de mensen en hun vermogen om elkaar te imiteren; maar de ware onderzoeker van de menselijke natuur en van het leven weet dat de universele traditie waar is en voortkomt uit de feiten van de geschiedenis van de mens.

Als we onze aandacht richten op India – door het krachtige en zelfzuchtige, strijdende en handeldrijvende westen zo lang vergeten en genegeerd – dan vinden we daar volop over-

leveringen die betrekking hebben op deze verbazingwekkende mensen, waarvan Noach, Abraham, Mozes en Salomo slechts voorbeelden zijn. Daar is het volk door aard en klimaat geschikt om de filosofische, ethische en psychische schatten in stand te houden, die voor altijd voor ons verloren zouden zijn gegaan als ze waren blootgesteld aan de verwoestingen door westerse volkeren, zoals de Goten en Vandalen, die in de eerste dagen van hun worsteling voor ontwikkeling en beschaving waren. Indien de mensen die moedwillig grote hoeveelheden historische en volkenkundige schatten – door de handlangers van de katholieke heersers van Spanje gevonden in Centraal- en Zuid-Amerika – verbrandden, hadden geweten van het bestaan van de boeken en palmblad-verslagen van India en er de hand op hadden kunnen leggen voordat het beschermende schild van Engeland tegen hen werd opgeheven, dan zouden ze deze alle hebben vernietigd, zoals ze dat in Amerika hebben gedaan en hun voorgangers dat met de bibliotheek van Alexandrië probeerden te doen. Gelukkig hebben de gebeurtenissen een andere keer genomen.

Overall in de Indische literatuur kunnen we tientallen namen van grote adepten vinden, die goed bekend waren aan het volk en die allen hetzelfde onderwezen: het grote epos van de menselijke ziel. Hun namen zijn voor westerlingen onbekend, maar de verslagen van hun gedachten, hun werk en hun vermogens blijven bestaan. Wat meer zegt, in het rustige, onverstoorbare oosten zijn zelfs nu honderden mensen die uit eigen ervaring weten dat de grote loge nog bestaat en haar mahātma's, adepten, ingewijden en broeders heeft. En bovendien zijn er in dat land zoveel personen bedreven in de praktische toepassing van een beperkte, maar toch verbazingwekkende macht over de natuur en haar krachten, dat we over een overweldigende hoeveelheid menselijk

materiaal beschikken om de gemaakte stelling te bewijzen.

En terwijl theosofie – de leer van deze grote loge – zoals gezegd zowel wetenschappelijk als religieus is, hebben we aan de ethische kant nog meer bewijzen. Een machtig drietal, dat werkt op het gebied van en door middel van de ethiek, wordt gevormd door Boeddha, Confucius en Jezus. De eerste, een hindoe, stichtte een religie die nu veel meer aanhangers omvat dan het christendom, en onderwees eeuwen vóór Jezus eenzelfde ethiek, die zelfs eeuwen vóór Boeddha bekend was. Jezus komt om zijn volk te hervormen en herhaalt deze oude ethiek; Confucius doet hetzelfde voor het oude en eerwaardige China.

Theosofen beweren dat al deze groten leden van eenzelfde broederschap zijn, die allen één leer verkondigen. En de bijzondere figuren die nu en dan in de westerse beschaving optreden, zoals St. Germain, Jacob Böhme, Cagliostro, Paracelsus, Mesmer, Graaf de St. Martin en Mw. H.P. Blavatsky, zijn afgezanten die de opdracht hebben het werk van de grote loge op het juiste moment te verrichten. Ja, meestal worden ze bespot en voor bedriegers uitgemaakt – hoewel niemand erachter kan komen waarom dat zo is, omdat zij toch meestal hun omgeving weldaden bewijzen, leringen verkondigen, of ontdekkingen doen die na hun dood van grote waarde zijn voor de wetenschap. Maar men zou Jezus in deze tijd een bedrieger noemen, als hij op Fifth Avenue in een kerk als een theater zou verschijnen om de belijdende christenen te vermanen. Paracelsus was de geestelijke vader van waardevolle methoden en behandelingen in de geneeskunde die nu overal worden gebruikt. Mesmer onderwees hypnotisme onder een andere naam. Mw. Blavatsky bracht het belangrijke stelsel over de mens, zijn aard en zijn bestemming, sinds lang bekend aan de loge, in het westen opnieuw onder de aan-

dacht. Maar ze worden allen zonder onderscheid bedriegers genoemd door een volk dat geen eigen filosofie heeft en waarvan de armlastige en misdadige klassen in ellende en aantal die van elke andere beschaving op aarde overtreft.

Het is niet vreemd dat bijna alle westerse lezers zich afvragen hoe mensen zoveel kunnen weten en zoveel macht hebben over de werkingen van de natuurwetten als door mij aan de ingewijden, nu gewoonlijk mahātma's genoemd, wordt toegeschreven. In India, China en andere oosterse landen zal dit bij de bevolking geen verbazing wekken, want – ook al is de materiële beschaving daar in alle opzichten achtergebleven – men heeft nooit het geloof verloren in de innerlijke natuur van de mens en in de macht die hij kan uitoefenen als hij dat wil. Levende voorbeelden van mensen met zulke krachten en vermogens hebben daarom bij die volkeren niet ontbroken. Maar in het westen, waar een materialistische beschaving is opgekomen omdat het leven en de aard van de ziel werden ontkend als reactie op een onlogische dogmatiek, zijn deze onderwerpen niet onderzocht en tot voor kort heeft het gewone publiek niet geloofd dat iemand behalve een veronderstelde God zo'n macht zou kunnen bezitten.

Dat een mahātma macht bezit over ruimte, tijd, geest en stof is mogelijk, omdat hij een vervolmaakt mens is. Elk mens heeft de kiem in zich van alle krachten die aan deze grote ingewijden worden toegeschreven; het verschil ligt alleen daarin dat wij wat we in kiem bezitten in het algemeen niet hebben ontwikkeld, terwijl een mahātma de training heeft ondergaan en de ervaring heeft opgedaan waardoor alle verborgen krachten van de mens in hem zijn ontwikkeld, en hem gaven zijn verleend die zijn worstelende broeder onder hem goddelijk toeschijnen. Telepathie, gedachtenlezen en hypnotisme, alle sinds lang bekend aan de theosofie, bewijzen dat er

in de mens gebieden van bewustzijn, functies en vermogens bestaan waarvan men tot nu toe zelfs niet had gedroomd. Gedachtenlezen en het beïnvloeden op afstand van de gedachten van een gehypnotiseerde persoon bewijzen het bestaan van een geest die niet geheel afhankelijk is van de hersenen, en van een middenstof, door middel waarvan de beïnvloedende gedachte kan worden overgebracht. Krachtens deze wet kunnen de ingewijden met elkaar in contact staan ongeacht de afstand. De verklaring hiervan, nog niet onderschreven door de verschillende scholen van hypnotiseurs, is dat wanneer twee denkvermogens overeenkomstig trillen of in dezelfde toestand overgaan, ze hetzelfde zullen denken; met andere woorden degene die op afstand moet horen, ontvangt de indruk die door de ander wordt verzonden. Hetzelfde geldt voor alle andere vermogens hoe uitzonderlijk ze ook zijn. Ze zijn alle natuurlijk, hoewel nu nog ongewoon, zoals ook grote muzikale begaafdheid natuurlijk is, maar niet gewoon of algemeen. Als een ingewijde een massief voorwerp kan doen bewegen zonder het aan te raken, gebeurt dit omdat hij de twee wetten van aantrekking en afstoting begrijpt; 'zwaartekracht' is slechts de naam voor één ervan; als hij in staat is de koolstof, die zoals wij weten in de onzichtbare lucht aanwezig is, te doen neerslaan en haar op papier tot zinnen te vormen, dan doet hij dit met behulp van zijn kennis van de occulte hogere scheikunde en door gebruik te maken van een geoefend en krachtig vermogen tot beeldvorming, een vermogen dat iedereen bezit; als hij moeiteloos uw gedachten leest, komt dit door het gebruik van de innerlijke en de enig werkelijke gezichtsvermogens die geen netvlies nodig hebben om het web van gedetailleerde beelden dat de trillingen van de hersenen van de mens om hem heen weven, te zien. Alles wat de mahātma kan doen, is voor de

vervolmaakte mens vanzelfsprekend; maar als die vermogens niet direct aan ons worden onthuld, komt dat omdat de mensheid nog volkomen zelfzuchtig is en leeft voor het ogenblik en voor het vergankelijke.

Ik herhaal dus dat, hoewel de ware leer enige tijd voor de mens verdwijnt, zij beslist weer zal verschijnen, ten eerste omdat ze is afgedrukt op het onvergankelijke centrum van de natuur van de mens en ten tweede omdat de loge haar eeuwig bewaart, niet alleen in feitelijk bestaande documenten, maar ook in de intelligente en volledig zelfbewuste mensen, die met succes de vele evolutieperioden die aan de huidige voorafgingen hebben doorlopen en de kostbare bezittingen die ze hebben verworven niet kunnen verliezen. Omdat de oudere broeders het hoogste voortbrengsel van de evolutie zijn, en omdat alleen door hen, in samenwerking met de hele menselijke familie, de verdere regelmatige en vakkundige uitvoering van de plannen van de opperbouwmeester van het heelal tot stand kan worden gebracht, dacht ik er goed aan te doen aandacht te schenken aan die oudere broeders en hun universele loge, alvorens op andere onderdelen van ons onderwerp in te gaan.

2 Algemene beginselen

De hier behandelde leringen van de theosofie gaan hoofdzakelijk over onze aarde, hoewel haar bereik zich tot alle werelden uitstrekt, want geen enkel deel van het gemanifesteerde heelal staat buiten de wetten waaraan wij zijn onderworpen. Onze bol, één van het zonnestelsel, is ongetwijfeld verbonden met Venus, Jupiter en andere planeten, maar omdat de grote mensenfamilie bij haar stoffelijke voertuig – de aarde – moet blijven tot de verschillende eenheden van de mensheid die gereed zijn, volmaakt zijn geworden, is de evolutie van die familie voor haar leden van groter belang. Over de andere planeten kunnen later enkele bijzonderheden worden gegeven. We moeten eerst een algemeen beeld vormen van de wetten die alles beheersen.

Uit het onbekende, waarin geen mens of geest hoe hoog ook ontwikkeld kan doordringen, ontwikkelt het heelal zich op zeven gebieden of langs zeven wegen of op zeven manieren in alle werelden, en door deze zevenvoudige differentiatie hebben alle werelden van het universum en de wezens daarop een zevenvoudige samenstelling. Zoals in vroeger tijden werd geleerd, zijn de kleine en de grote werelden kopieën van het geheel, en zowel het kleinste insect als het hoogst ontwikkelde wezen zijn *replica's* in het klein of in het groot van het onmetelijke alomvattende voorbeeld. Vandaar het gezegde 'zo boven, zo beneden', dat door de Hermetische filosofen werd gebruikt.

De zevenvoudige indeling van het heelal kan globaal als volgt worden aangegeven: het absolute, geest, denkvermogen, stof, wil, ākāśa of æther, en leven. In plaats van 'het absolute' kunnen we het woord 'ruimte' gebruiken. Want

ruimte is dat wat altijd is, en waarin alle manifestatie moet plaatsvinden. Het woord ākāśa, afkomstig uit het Sanskriet, wordt gebruikt in plaats van æther, omdat onze taal nog geen woord heeft voortgebracht om die ijle toestand van de stof aan te duiden, die nu door de mensen van de wetenschap soms ether wordt genoemd. Wat het absolute betreft, kunnen we niet meer doen dan zeggen: HET IS. Geen van de grote leraren van de school kennen aan het absolute eigenschappen toe, ofschoon alle eigenschappen in Het bestaan. Onze kennis begint bij de differentiatie, en alle gemanifesteerde voorwerpen, wezens en krachten zijn slechts differentiaties van het grote onbekende. Men kan hooguit zeggen dat het absolute zich periodiek differentieert en periodiek het gedifferentieerde in zichzelf terugtrekt.

De eerste differentiatie – metafysisch gesproken met betrekking tot de tijd – is geest, waarmee stof en denkvermogen verschijnen. Ākāśa wordt voortgebracht uit stof en geest; wil is de kracht van de geest in werking, en ‘leven’ is een gevolg van de door de geest opgewekte werking van ākāśa op de stof.

Maar de stof, waarover hier wordt gesproken, is niet dat wat algemeen daaronder wordt verstaan. Het is de werkelijke materie, die altijd onzichtbaar is en die soms oerstof is genoemd. In het brahmaanse stelsel wordt zij *mūlaprakṛiti* genoemd. De oude leer heeft altijd gezegd, zoals nu door de wetenschap wordt toegegeven, dat we alleen het verschijnsel zien en waarnemen, maar niet de ware natuur, het werkelijke lichaam of wezen van de stof.

Het denkvermogen is het intelligente deel van de kosmos, en in de hierboven globaal geschetste zevenvoudige differentiatie is het denkvermogen dat waarin het plan van de kosmos ligt vastgelegd of is bevat. Dit plan wordt overgebracht uit

een vroegere periode van manifestatie die bijdroeg tot zijn steeds toenemende volmaaktheid; maar aan de ontwikkelingsmogelijkheden van zijn vervolmaking kunnen geen grenzen worden gesteld, want de periodieke manifestaties van het absolute hadden nooit een begin en zullen ook nooit een einde hebben, maar het te voorschijn komen uit en het zich terugtrekken in het onbekende zal eeuwig voortgaan.

Waar ook een wereld of een stelsel van werelden zich ontwikkelt, daar is het plan in het universele denkvermogen vastgelegd; de oorspronkelijke kracht komt van de geest; de basis is stof – die in feite onzichtbaar is; het ‘leven’ onderhoudt alle vormen die leven nodig hebben, en ākāśa is de verbindende schakel tussen enerzijds stof en anderzijds geest-denkvermogen.

Wanneer een wereld of een stelsel het einde van bepaalde grote cyclussen bereikt, maakt de geschiedenis of de overlevering melding van een wereldramp. Deze tradities zijn legio: bij de joden in hun zondvloed, bij de Babyloniërs in die van hun, in de Egyptische papyri, in de hindoekosmologie; en geen enkele daarvan bevestigt alleen de beperkte joodse traditie, maar ze wijzen alle op vroege leringen, en ook op een vage herinnering aan periodieke verwoestingen en vernieuwingen. Het Hebreeuwse verhaal is maar een armzalig fragment, gelicht uit het plaveisel van de tempel van de waarheid. Zoals er periodieke kleinere natuurrampen of gedeeltelijke verwoestingen zijn, zo vindt er volgens de leer een universele evolutie en involutie plaats. Eeuwig komt de grote adem naar buiten en keert dan weer terug. Bij de uitademing verschijnen voorwerpen, werelden en mensen; bij de inademing verdwijnt alles in de oorspronkelijke bron.

Dit is het waken en slapen van het grote wezen; de dag en nacht van Brahmā; het prototype van ons waken overdag en

slapen 's nachts als mens; van ons verdwijnen van het toneel aan het einde van één kort mensenleven en onze terugkeer om het onvoltooide werk in een ander leven, op een nieuwe dag, weer op te nemen.

Er heerst al lange tijd twijfel bij westerse onderzoekers over de werkelijke ouderdom van de wereld; ze gaven tot op heden blijk van een bijzondere tegenzin om te putten uit de annalen van oosterse volkeren, die veel ouder zijn dan die van het westen. En toch bezitten de oosterlingen hierover de waarheid. Men geeft toe dat de Egyptische beschaving eeuwen geleden bloeide; en omdat er geen Egyptische scholen van oude wijsheid meer bestaan, die de trots van nu kunnen kwetsen, en misschien ook wel omdat de joden 'uit Egypte kwamen' om de verkeerd begrepen Mozaïsche traditie op de vooruitgang te enten, wordt aan de rotsinscripties en papyrusrollen nu iets meer waarde gehecht dan aan de levende denkwereld en de verslagen van de hindoes. Want deze laatsten verkeren nog onder ons en het zou ongehoord zijn toe te geven dat een arm en onderworpen ras kennis bezit over de ouderdom van de mens en zijn wereld, waar de westerse bloem van cultuur, oorlog en annexatie niets over weet. Vanaf de tijd dat de onwetende monniken en theologen van Klein-Azië en Europa erin slaagden het Mozaïsche verhaal van het ontstaan van de aarde en de mens aan de opkomende westerse beschaving op te dringen, hebben zelfs de meest geleerde mensen van onze wetenschap ontzag gehad voor het aantal jaren dat sinds Adam is verstreken; of hun gedachten en waarnemingen werden verdraaid, telkens wanneer ze de ogen richtten op een tijdrekening die verschilt van die van een paar stammen van de zonen van Jacob. Zelfs de edele, aloude en zwijgende piramide van Gizeh, bewaakt door de sfinx en Memnon, gehouwen uit steen, is door Piazzi Smyth en ande-

ren verlaagd tot een bewijs dat de Engelse inch moet heersen en dat een 'zondag in Europa' in strijd is met de wet van de Allerhoogste. Maar in het verhaal van Mozes, waarin men een verwijzing zou verwachten naar bewijzen zoals de piramide, kunnen we geen enkele toespeling erop ontdekken, maar alleen een verslag van het bouwen door koning Salomo van een tempel waarvan nooit een spoor is gevonden.

Maar theosofen weten waarom de Hebreeuwse traditie zo tot een duidelijke belemmering van het westerse denken werd; ze kennen de verhouding tussen joden en Egyptenaren, en weten wat de wederopstanding van de oude piramidebouwers van het Nijldal is en zal zijn, en waar de plannen van deze oude meester-metselaren voor wereldlijke ogen zijn verborgen tot de cyclus weer dat punt in zijn baan zal bereiken waarop zij weer te voorschijn zullen komen. De joden bewaarden, verscholen achter de dode letter van de boeken van Mozes, slechts een deel van de Egyptische kennis en tot heden is ze te vinden in wat zij de kabbalistische of verborgen betekenis van de Schrift noemen. Maar de Egyptische zielen, die meehielpen de plannen te schetsen voor de piramide van Gizeh en die betrokken waren bij het Egyptisch bestuur, de theologie, wetenschap en beschaving, verlieten hun oude ras dat uitstierf, en de vroegere Egyptenaren hervatten hun werk in de opkomende rassen van het westen, vooral in die zielen die nu de Amerikaanse continenten opnieuw bevolken. Toen Egypte en India jonger waren, was er een voortdurende uitwisseling tussen hen. Volgens de theosofie dachten beide gelijk, maar het lot besliste dat van de twee alleen de hindoes de oude denkbeelden onder een levend volk zouden bewaren. Ik zal daarom aan de brahmaanse documenten van Hindoeïstan de leer ontleenen van de dagen, nachten, jaren en het leven van Brahmā, die het heelal en de wereld symboliseert.

Deze leer werpt direct de lange tijd gevolgde interpretatie van de Mozaïsche traditie omver, maar is geheel in overeenstemming met het duidelijke verslag in Genesis van andere en vroegere ‘scheppingen’, met de kabbalistische uitleg van het oud-testamentische vers over de koningen van Edom, die daarin vroegere evolutieperioden vertegenwoordigen die voorafgingen aan de periode die met Adam begon, en is ook gelijk aan de opvatting van sommige vroege kerkvaders die hun broeders vertelden over verbazingwekkende vroegere werelden en scheppingen.

Men zegt dat de dag van Brahmā duizend jaar duurt, en dat zijn nacht even lang is. In de bijbel van de christenen staat een vers dat zegt dat één dag is als duizend jaar voor de Heer en dat duizend jaar zijn als één dag. Dit is in het algemeen gebruikt om Jehova’s macht te verheerlijken, maar het lijkt verdacht veel op de oude leer van de lengte van de dag en nacht van Brahmā. Het zou meer waarde hebben als het werd opgevat als een uitspraak over het periodiek te voorschijn komen van grote dagen en nachten van gelijke duur voor het heelal van gemanifesteerde werelden.

Een dag voor ons stervelingen wordt gerekend op basis van de zon en duurt maar twaalf uur. Op Mercurius zou dit anders zijn, en dat geldt nog meer voor Saturnus of Uranus. Maar een dag van Brahmā bestaat uit wat men manvantara’s noemt – of tijdperken tussen twee mensen – veertien in getal. Deze omvatten vier miljard driehonderdtwintig miljoen aardse jaren, of jaren van ons stervelingen, en dat is één dag van Brahmā.

Wanneer deze dag aanbreekt, begint de kosmische evolutie voor zover die dit zonnestelsel betreft, en één tot twee miljard jaar zijn nodig om de eerste heel ijle stof te ontwikkelen voordat de astrale rijken van mineralen, planten, dieren en

mensen mogelijk worden. Deze tweede stap vergt ongeveer driehonderd miljoen jaar en daarna vinden nog stoffelijker processen plaats om de tastbare rijken van de natuur, waaronder dat van de mens, voort te brengen. Dit duurt ruim anderhalf miljard jaar. En het aantal zonnejaren dat tijdens de huidige 'menselijke' periode is verlopen bedraagt meer dan achttien miljoen.

Dit is precies wat door Herbert Spencer 'het geleidelijke verschijnen van het bekende en heterogene uit het onbekende en homogene' wordt genoemd. Want de oude Egyptische en hindoe-theosofen hebben nooit een schepping uit het niets geaccepteerd, maar hielden onvermoeibaar vast aan een trapsgewijze evolutie van het heterogene en gedifferentieerde uit het homogene en ongedifferentieerde. Geen denkvermogen kan het oneindige en volstrekt onbekende begrijpen, dat 'is', dat geen begin heeft en geen eind zal hebben; dat zowel het laatste als het eerste is, omdat het, of het nu gedifferentieerd is of in zichzelf teruggetrokken, altijd is. Dit is de God van de bijbel van de christenen, en rond *zijn* verblijf heerst duisternis.

De westerse oriëntalisten lachen om de kosmische en menselijke tijdrekening van de hindoes, maar ze kunnen niets beters bieden en verschillen over dit onderwerp onderling voortdurend van mening. In zijn vertaling van het *Viṣṇu Purāṇa* noemt Wilson dit alles: op niets gebaseerde fictie en kinderlijke grootspraak. Maar de vrijmetselaars, die hierop niet reageren, zouden beter moeten weten. Ze kunnen zien dat het verhaal van de tempel van Salomo die uit verschillende materialen werd gebouwd die overal vandaan werden gehaald, en werd opgetrokken zonder dat geluid van gereedschap werd gehoord, overeenstemt met de denkbeelden van hun Egyptische en hindoebroeders. Want de tempel van

Salomo stelt de mens voor, van wie het lichaam wordt gebouwd, voltooid en bekleed zonder het minste geluid, maar de bouwmaterialen moesten worden gevonden, verzameld en vormgegeven op andere en ververwijderde plaatsen. Dat gebeurde in de bovengenoemde perioden, ververwijderd en heel stil. De mens kon niet in zijn lichamelijke tempel wonen voordat alle materie in en rond zijn wereld door de meester, de innerlijke mens, was gevonden, waarna de plannen om deze te bewerken tot in het kleinste onderdeel moesten worden uitgewerkt. Deze moesten vervolgens in elk detail worden uitgevoerd, totdat alle delen volmaakt en gereed waren, en geschikt om in het uiteindelijke bouwwerk te worden aangebracht. In het onmetelijke tijdsverloop dat begon nadat de eerste bijna ontastbare stof was verzameld en vormgegeven, voerden het mineralen- en plantenrijk hier de alleenheerschappij samen met de meester – de mens – die, aan het gezicht onttrokken, bezig was de plannen voor de fundering van de menselijke tempel uit te werken. Dit alles vergt vele, vele eeuwen, want we weten dat de natuur nooit sprongen maakt. En toen het ruwe werk was voltooid en de menselijke tempel was opgericht, hadden alle dienaren, priesters en raadslieden nog vele eeuwen nodig om hun rol goed te leren, opdat de mens, de meester, de tempel tot zijn beste en hoogste doel zou kunnen gebruiken.

De oude leer is veel edeler dan de christelijk-religieuze of die van de zuiver wetenschappelijke school. De godsdienstige leer geeft een theorie die met de rede en de feiten in strijd is, terwijl de wetenschap voor de feiten die ze waarneemt geen verklaring kan geven die ook maar enigszins edel of verheffend is. Alleen theosofie, die alle stelsels en alle ervaringen omvat, geeft de sleutel, het werkplan, de leer, de waarheid.

De theosofie beweert dat de werkelijke ouderdom van de

wereld bijna niet is te berekenen en dat die van de mens, zoals hij nu is gevormd, ruim achttien miljoen jaar is. Wat tenslotte mens is geworden, is ontzaglijk veel ouder, want voordat de tegenwoordige twee geslachten verschenen, had het menselijke schepsel nu eens de ene gedaante dan weer een andere, totdat in onze huidige vorm, in ons functioneren en in onze mogelijkheden, het hele werkplan volledig was verwezenlijkt. Hierop wordt gedoeld in de oude boeken, geschreven voor de wereld, waarin wordt gezegd dat de mens ooit een bolvormige gedaante heeft gehad. Dit was in een tijd toen de omstandigheden gunstig waren voor zo'n vorm, en dat was natuurlijk meer dan achttien miljoen jaar geleden. En toen deze bolvorm regel was, waren de geslachten zoals wij die nu kennen nog niet gescheiden, en was er dus maar één geslacht of, zo u wilt, in het geheel geen geslacht.

Gedurende al de eeuwen voordat de mens ontstond, was de evolutie aan het werk om de verschillende vermogens die we nu bezitten te vervolmaken. Dit gebeurde doordat het ego of de werkelijke mens ervaringen opdeed in talloze toestanden van de stof, alle van elkaar verschillend; en hierbij werd en wordt hetzelfde werkplan gevolgd dat geldt voor de evolutie van het heelal, waarop ik hierboven de aandacht heb gevestigd. Dat wil zeggen, de details werden eerst op heel etherische – in feite metafysische – bestaansgebieden uitgewerkt. In het volgende stadium moesten dezelfde bijzonderheden op een stoffelijk gebied, dat iets dichter was, worden uitgewerkt, totdat dit tenslotte op ons huidige gebied van wat wij ten onrechte grove stof noemen, kon plaatsvinden. In deze voorafgaande toestanden waren de zintuigen als het ware in kiem aanwezig, of als gedachte, totdat het astrale gebied, dat onmiddellijk op dit gebied volgt, werd bereikt; daarna werden ze geconcentreerd tot de bestaande

zintuigen, die wij nu door middel van de verschillende uiterlijke organen gebruiken. Deze uiterlijke organen van gezicht, gevoel, gehoor en smaak worden door onwetende of gedachteloze mensen vaak voor de werkelijke organen en zintuigen gehouden, maar wie even nadenkt, moet inzien, dat de zintuigen innerlijk zijn en dat de uiterlijke organen slechts hulpmiddelen zijn tussen het zichtbare heelal en de werkelijke waarnemer in ons. En wanneer al die verschillende vermogens en latente krachten goed zijn ontwikkeld in dit langzame maar zekere proces, verschijnt tenslotte de mens op het toneel, een zevenvoudig wezen, zoals ook het heelal en de aarde zevenvoudig zijn. Elk van zijn zeven beginselen is afgeleid van één van de grote en oorspronkelijke zeven afdelingen en ieder beginsel staat in betrekking tot een planeet of gebied van evolutie en tot een ras waarin die evolutie plaats had. Daarom is het belangrijk de eerste zevenvoudige differentiatie in gedachten te houden, omdat deze de basis vormt van alles wat volgt. Zoals de universele evolutie zevenvoudig is, speelt ook de evolutie van de mensheid, zevenvoudig in haar samenstelling, zich af op een zevenvoudige aarde. Die wordt in de theosofische literatuur de zevenvoudige planeetketen genoemd en is nauw verbonden met de bijzondere evolutie van de mens.

3 De aardketen

We richten onze aandacht nu op de aarde. De opvatting die door de theosofie naar voren wordt gebracht over het ontstaan en de evolutie van de aarde en over de evolutie van de menselijke, dierlijke en andere monaden, verschilt veel van hedendaagse denkbelden en is in sommige opzichten tegengesteld aan de algemeen aanvaarde theorieën. Maar de huidige theorieën staan niet vast. Ze veranderen met elke eeuw, terwijl de theosofische nooit veranderen omdat volgens de oudere broeders, die ervoor hebben gezorgd dat deze opnieuw werden verkondigd, en erop hebben gewezen dat deze in oude boeken worden bevestigd, de theosofische denkbelden niets anders zijn dan een weergave van feiten in de natuur. De moderne theorie daarentegen is altijd speculatief, aan verandering onderhevig, en wordt voortdurend gewijzigd.

Overeenkomstig het algemene plan dat in de voorgaande bladzijden werd geschetst, is de aarde zevenvoudig. Ze is een wezen en niet slechts een klomp grove stof. En omdat ze een wezen is met een zevenvoudig karakter, moeten er zes andere bollen zijn die met haar in de ruimte rondwentelen. Deze groep van zeven bollen heeft men de 'aardketen' of 'planeetketen' genoemd. Dit wordt duidelijk uiteengezet in *Esoteric Buddhism*, maar daarin wordt een nogal uitgesproken materialistische beschouwing ervan gegeven en laat men de lezer geloven dat de leer spreekt over zeven afzonderlijke bollen die, hoewel onderling verbonden, alle van elkaar gescheiden zijn. Men moet dan wel concluderen dat de schrijver bedoelde dat de bol 'Aarde' evenveel verschilt van de andere zes als Venus van Mars.

Dit is niet de leer. De aarde is voor het bewustzijn van de mens slechts één van zeven bollen, want als hij op één van de zeven werkzaam is, neemt hij deze als een afzonderlijke bol waar en ziet de andere zes niet. Dit is volkomen in overeenstemming met de mens zelf, die zes andere beginselen heeft, waarvan alleen het grofstoffelijke lichaam voor hem zichtbaar is omdat hij nu op de aarde – of de vierde bol – werkzaam is, en zijn lichaam vertegenwoordigt de aarde. De zeven ‘bollen’ vormen samen één enkele massa of grote bol en doordringen elkaar. Maar wij moeten wel ‘bol’ zeggen, omdat de uiteindelijke vorm die van een bol of sferisch is. Als men teveel afgaat op de toelichting van Sinnett, zou men kunnen veronderstellen dat de bollen elkaar niet doordringen, maar zijn verbonden door stromen of lijnen van magnetische kracht. En als wij ons blindstaren op de diagrammen in *De Geheime Leer*, die worden gebruikt om het stelsel toe te lichten, zonder voldoende op de verklaringen en waarschuwingen van H.P. Blavatsky acht te slaan, kunnen we dezelfde fout maken. Maar zowel zij als haar adept-leraren zeggen dat de zeven bollen van onze keten *‘wel met elkaar samenhangen, maar niet dezelfde substantie hebben’*.^{*} Dit wordt kracht bijgezet door de waarschuwing niet te vertrouwen op statistieken en diagrammen, maar het metafysische en spirituele aspect van de theorie, zoals door haar is gegeven, te beschouwen. Zo hebben we uit de bron waaruit Sinnett voor zijn boek putte, de mededeling dat die bollen in één massa zijn verenigd, hoewel ze in substantie van elkaar verschillen, en dat dit verschil in substantie aan een verandering van het centrum van bewustzijn is toe te schrijven.

De aardketen van zeven bollen, zoals hier beschreven, is

---

^{*} *De Geheime Leer*, 1:195.

de rechtstreekse wederbelichaming van een voorafgaande keten van zeven bollen en die vroegere familie van zeven was de maanketen, waarbij de maan de zichtbare vertegenwoordigster van de vierde bol van de oude keten is. Toen dat vroegere reusachtige wezen, dat bestond uit de maan en zes andere bollen, alle in één massa verenigd, het eind van zijn leven bereikte, stierf het, zoals elk wezen sterft. Elk van de zeven zond zijn energieën de ruimte in en schonk zijn eigen soort leven of trilling aan de kosmische stof – materie – en de totale cohesiekracht van het geheel hield de zeven energieën bijeen. Het gevolg hiervan was de ontwikkeling van de huidige aardketen met zeven centra van energie of evolutie, in één massa samengebracht. Omdat de maan nummer vier van de oude reeks was, is zij op hetzelfde gebied van waarneming als de aarde, en omdat ons bewustzijn nu hoofdzakelijk is beperkt tot de aarde, kunnen we maar één van het oude zevental zien, nl. onze maan. Als we op één van de andere zeven werkzaam zijn, zullen we aan onze hemel het overeenkomstige oude lijk zien, dat dan een maan zal zijn, en wij zullen onze huidige maan niet zien. Venus, Mars, Mercurius en andere zichtbare planeten zijn elk op het vierde gebied een bol met een afzonderlijke planeetmassa en zijn daarom voor ons zichtbaar, terwijl hun andere zes centra van energie en bewustzijn onzichtbaar zijn. Elke schematische voorstelling in het platte vlak maakt de theorie alleen maar onduidelijk, omdat voor zo'n diagram scheidslijnen nodig zijn.

De stroom of massa ego's die op de zeven bollen van onze keten zijn evolutie doormaakt, is begrensd in aantal; de feitelijke hoeveelheid is echter enorm groot. Want hoewel het heelal onbegrensd en oneindig is, is er toch in elk gedeelte van de kosmos, waarin manifestatie en evolutie zijn begonnen, een grens aan de omvang van die manifestatie en aan het

aantal ego's, dat daarbij is betrokken. En het volledige aantal monaden dat nu op onze aardketen zijn evolutie doormaakt, kwam van de oude zeven planeten of bollen die ik heb beschreven. *Esoteric Buddhism* noemt deze massa ego's een 'levensgolf', dat wil zeggen de stroom monaden. Zij bereikte deze planeetmassa, voor ons bewustzijn vertegenwoordigd door het centrale punt, onze aarde, en begon op bol A of no. 1, en kwam daar aan als een leger of een rivier. Het eerste gedeelte begon op bol A en onderging daar een lange ontwikkeling in lichamen, aangepast aan die toestand van de stof, en ging daarna over naar B enzovoort, door alle zeven grote bewustzijnstoestanden die bollen zijn genoemd. Toen het eerste gedeelte A verliet, stroomden andere binnen en volgden dezelfde loop en zo maakt het hele leger regelmatig zijn zevenvoudige rondgang.

Deze tocht werd gedurende vier cyclussen rond het geheel voortgezet en toen was de hele stroom of het hele leger ego's van de oude maanketen aangekomen en toen deze compleet was, kwamen er na het midden van de vierde ronde geen ego's meer aan. Ditzelfde cyclische proces van deze op verschillende tijden aangekomen klassen wordt voortgezet, totdat zeven volledige ronden langs al de zeven planetaire centra van bewustzijn zijn volbracht; en wanneer die zeven zijn voltooid, zal, in de enorme periode die dat in beslag nam, een zo hoog mogelijke graad van vervolmaking zijn bereikt, waarna deze keten of massa van 'bollen' op haar beurt zal sterven, om weer een andere reeks te laten ontstaan.

Elk van de bollen wordt overeenkomstig de wet van evolutie gebruikt voor de ontwikkeling van zeven rassen en van zintuigen, vermogens en eigenschappen die passen bij die toestand van de stof; de ervaring op alle zeven bollen is nodig om een volmaakte ontwikkeling tot stand te brengen.

Daarom zijn er de ronden en rassen. Een ronde is een cyclus langs de zeven centra van planetair bewustzijn; een ras is de ontwikkeling op één van die zeven. Er zijn zeven rassen voor iedere bol, maar het totaal van negenenveertig rassen vormt slechts zeven grote rassen, want op elke bol of elk planetair centrum vormen de zeven rassen in werkelijkheid slechts één ras met zeven samenstellende delen of bijzondere eigenaardigheden van functie en vermogen.

En omdat een volledig ras niet in korte tijd op een bol kan worden ontwikkeld, moeten de langzame, geregelde natuurprocessen, waarbij sprongen zijn uitgesloten, met passende middelen voortgaan. Daarom moeten onderrassen, het ene na het andere, zich ontwikkelen, voordat het volmaakte wortelras wordt gevormd, en dan zendt het wortelras zijn loten uit terwijl het in verval raakt en de komst van het volgende grote ras voorbereidt.

Om een voorbeeld te geven: er wordt met stelligheid geleerd dat in de beide Amerika's het nieuwe – zesde – ras zich zal ontwikkelen; daar zijn alle rassen van de aarde nu bezig zich te vermengen waaruit een hoogontwikkeld onder-ras zal voortkomen, waarna door soortgelijke processen andere onderrassen zich zullen ontwikkelen, totdat het nieuwe ras is voltooid.

Voor zover het de bol betreft, is er een periode van rust tussen het einde van een groot ras en het begin van een ander ras, want dan verlaat de stroom menselijke ego's die bol op weg naar een andere bol van die keten, om daar de ontwikkeling van vermogens en zintuigen voort te zetten. Maar wanneer het laatste, het zevende ras, is verschenen en zich heeft vervolmaakt, begint een grote ontbinding, vergelijkbaar met die voorafgaand aan de geboorte van de aardketen en die ik kort heb beschreven; dan verdwijnt de wereld als iets tast-

baars en heerst er voor het menselijke oor stilte. Men zegt dat dit de oorsprong is van de algemeen heersende opvatting dat er een einde aan de wereld zal komen, dat er een dag des oordeels zal zijn, of dat er algemeen voorkomende overstromingen of wereldbranden zijn geweest.

Terugkomend op de evolutie op aarde wordt gezegd dat de stroom monaden eerst begint de hele massa materie om te vormen, die zich bevindt in wat men elementale toestanden noemt, waarin alles gasvormig of vurig is. Want volgens de oude en ware theorie is geen evolutie mogelijk zonder de monade als bezielend instrument. In dit eerste stadium is er dier noch plant. Dan komt het minerale stadium, waarin de hele massa verhardt, waarbij alle monaden daarin zijn opgesloten. Daarna gaan de eerste monaden plantenvormen binnen, die zichzelf opbouwen, terwijl er nog geen dieren verschijnen. Vervolgens komt de eerste groep monaden uit het plantenrijk te voorschijn en brengt het dier voort, daarna het menselijke astrale en schaduwachtige model, en dan hebben wij mineralen, planten, dieren en de toekomstige mensen, want de tweede en volgende groepen zijn nog bezig zich in de lagere rijken te ontwikkelen. Wanneer het midden van de vierde ronde wordt bereikt, zijn er geen monaden meer die het menselijke stadium bereiken en dat blijft zo tot een nieuwe planetaire massa – wedergeboren uit de onze – wordt gevormd. Dit is een ruwe schets van het hele proces waarbij echter veel bijzonderheden zijn weggelaten, want in één van de ronden verschijnt de mens eerder dan de dieren. Maar deze bijzonderheid hoeft niet tot verwarring te leiden.

Om het op een andere manier te zeggen: Het werkplan ontstaat eerst in het universele denkvermogen, waarna het astrale model of de astrale basis wordt gevormd, en wanneer dat astrale model gereed is, wordt het hele proces herhaald

om de stof te verdichten tot het midden van de vierde ronde. Daarna – en dat is onze toekomst – wordt de hele massa vergeestelijkt en voorzien van volledig bewustzijn en wordt de hele groep bollen tot een hoger gebied van ontwikkeling verheven. In het bovengenoemde verdichtingsproces treedt een verandering op wanneer de mens op de planeet verschijnt. Maar over deze details hebben de leraren alleen gezegd ‘dat het werkplan bij de tweede ronde verandert, maar de wijziging zal aan deze generatie niet worden bekendgemaakt’. Daarom is het voor mij onmogelijk haar te geven. Maar er bestaat geen vaagheid over het feit dat zeven grote rassen hier op deze planeet tot ontwikkeling moeten komen, en dat de hele verzameling rassen zeven keer rond de hele reeks van zeven bollen moet gaan.

Mensen verschenen hier eerst niet in twee geslachten. De eersten hadden geen geslacht, daarna veranderden ze in hermafrodieten en tenslotte scheidden ze zich in man en vrouw. En deze scheiding bij de mensen in man en vrouw vond meer dan 18.000.000 jaar geleden plaats. Daarom wordt in die oude scholen gezegd dat onze mensheid iets meer dan 18.000.000 jaar oud is.

4 De zevenvoudige samenstelling van de mens

In godsdienstige kringen binnen het christendom bestaan twee opvattingen over de aard van de mens. De ene is de leer zelf en de andere de gangbare opvatting erover; de eerste is beslist niet geheim in de kerk, maar er wordt in het bijzijn van leken zo zelden over uitgeweid dat ze voor de gewone mens vrijwel verborgen is. Bijna iedereen zegt dat hij een ziel en een lichaam heeft, en daar blijft het bij. Wat die ziel is, of ze de werkelijke persoon is, en of ze zelf vermogens bezit, is iets waar niet naar wordt gevraagd, en de predikanten beperken zich gewoonlijk tot het redden of verdoemen van de ziel. Door er zo over te spreken als iets dat van hemzelf verschilt, is de mens tot de grondgedachte gekomen dat hij geen ziel is, omdat hij die ziel kan verliezen. Hieruit is een geneigdheid tot materialisme ontstaan, waardoor de mens meer aandacht gaat schenken aan het lichaam dan aan de ziel; de laatste wordt aan de genade van de rooms-katholieke priester overgeleverd, terwijl onder andersdenkenden de zorg ervoor gewoonlijk wordt uitgesteld tot het stervensuur. Maar wanneer men de ware leer kent, zal men inzien dat de zorg voor de ziel, die het Zelf is, iets noodzakelijks is, dat iedere dag aandacht vereist en niet kan worden uitgesteld zonder aan de hele mens, zowel ziel als lichaam, ernstig letsel te veroorzaken.

Volgens de christelijke leer, door Paulus bekrachtigd – want het dogmatische christendom rust in feite op hem – bestaat de mens uit lichaam, ziel en geest. Dit is de drievoudige samenstelling van de mens, die door theologen wordt

aangenomen maar op de achtergrond gehouden, omdat het onderzoek ervan tot gevolg kan hebben dat denkbeelden die eens orthodox waren maar nu ketters zijn, weer ingang zouden vinden. Want als we de ziel op die manier tussen geest en lichaam plaatsen, wordt het bijna noodzakelijk het vraagstuk van de verantwoordelijkheid van de ziel te onderzoeken, omdat het lichaam alleen geen verantwoordelijkheid kan hebben. En om de ziel verantwoordelijk te kunnen stellen voor de verrichte handelingen, moeten we aannemen dat ze vermogens en functies heeft. Op grond hiervan komt men gemakkelijk tot het standpunt dat de ziel van rede voorzien of van rede verstoken kan zijn, zoals de Grieken soms dachten, en dan is men nog maar één stap verwijderd van het verkondigen van theosofische denkbeelden. Deze drievoudige indeling van de aard van de mens omvat in feite de theosofische leer van zijn zevenvoudige samenstelling, omdat de vier andere onderdelen, die in deze indeling niet voorkomen, kunnen worden gevonden in de vermogens en functies van lichaam en ziel, zoals ik hierna zal proberen aan te tonen. Lang geleden heerste de overtuiging dat de mens zevenvoudig is en niet slechts tweevoudig, en werd deze met de bijbehorende bewijzen aan iedereen duidelijk onderwezen; maar zoals ook andere filosofische leringen werd ze uit het oog verloren, omdat ze geleidelijk werd herroepen in een tijd toen in het oosten van Europa een zedelijk verval begon en voordat het materialisme met zijn tweelingbroeder, scepticisme, overal ging heersen. Na het herroepen ervan resteerde in het christendom het huidige dogma van lichaam, ziel en geest. De reden voor het verbergen en ook voor het nieuw leven inblazen ervan in deze eeuw wordt goed uiteengezet in *De Geheime Leer* (1:19) van H.P. Blavatsky. In antwoord op de vraag: 'we kunnen niet begrijpen, hoe enig gevaar zou kunnen ontstaan door het

openbaren van een zo zuiver filosofisch leerstuk zoals bijvoorbeeld de evolutie van de planeetketens', zegt ze:

Het gevaar was, dat leringen zoals die van de planeetketen of de zeven rassen direct een sleutel geven tot de zevenvoudige natuur van de mens, want ieder beginsel staat in verband met een gebied, een planeet en een ras, en de menselijke beginselen staan op elk gebied in verband met zevenvoudige occulte krachten – waarvan die van de hogere gebieden een geweldige energie bezitten . . . en waarvan het misbruik onberekenbaar kwaad voor de mensheid zou veroorzaken. Een sleutel die misschien geen sleutel is voor de huidige generatie – vooral niet voor de westerlingen – die immers worden beschermd, juist door hun blindheid en onwetend materialistisch ongeloof in het occulte; maar een sleutel die niettemin heel reëel zou zijn geweest in de vroege eeuwen van het christelijke tijdperk, voor mensen die ten volle overtuigd waren van de realiteit van het occultisme en die een cyclus van ontaarding ingingen die hen vatbaar maakte voor misbruik van occulte krachten en tovenarij van de ergste soort.

A.P. Sinnett, voormalig bestuursambtenaar in India, was de eerste die in 1883 de werkelijke aard van de mens schetste in zijn boek *Esoteric Buddhism*, samengesteld uit door H.P. Blavatsky aan hem verstrekte kennis, direct vanuit de grote loge van ingewijden waarover we hierboven spraken. En door zo aan de westerse beschaving de oude leer voor te leggen, bewees hij zijn generatie een grote dienst en hielp hij de zaak van de theosofie aanzienlijk. Zijn indeling was:

1. Het lichaam, of *rūpa*
2. Levenskracht, of *prāṇa-jīva*
3. Astraal lichaam, of *liṅgaśarīra*
4. Dierlijke ziel, of *kāmarūpa*
5. Menselijke ziel, of *manas*
6. Geestelijke ziel, of *buddhi*
7. Geest, of *ātman*

De cursief gedrukte woorden zijn equivalenten in het Sanskriet van de door hem gekozen termen. Deze indeling wordt tot op heden voor alle praktische doeleinden gebruikt, maar kan worden gewijzigd en uitgebreid. Zo krijgt bijvoorbeeld in een latere rangschikking het astraal lichaam de tweede positie in plaats van de derde, maar dit verandert de zaak niet wezenlijk. Dit geeft ons direct een beeld van wat de mens is, heel anders dan de vage beschrijving met de woorden ‘lichaam en ziel’, en tart ook onverschrokken de materialistische opvatting dat het denken wordt voortgebracht door de hersenen en een deel is van het lichaam. Er wordt niet beweerd dat die beginselen tot op heden onbekend waren, want ze werden alle op verschillende manieren opgevat, niet alleen door de hindoes maar ook door veel Europeanen. Maar de beknopte voorstelling van de zevenvoudige samenstelling van de mens in nauw verband met de zevenvoudige samenstelling van de bollenketen, waarop wezens zich ontwikkelen, was nog niet openbaar gemaakt. De Franse abt Éliphas Lévi schreef over het astrale rijk en het astrale lichaam, maar bezat blijkbaar geen kennis van de rest van de leer; en terwijl hindoes de overige termen in hun taal en filosofie bezaten, gebruikten ze geen zevenvoudige indeling, maar baseerden zich hoofdzakelijk op een viervoudige en hielden (als ze dit kenden) het leerstuk van een keten van zeven bollen – waaronder onze aarde – beslist verborgen. Wijlen de geleerde hindoe Subba Row beweerde dat zij een zevenvoudige indeling kenden, maar dat deze niet openbaar was of zou worden gemaakt.

Als we deze samenstellende delen op een andere manier beschouwen, kunnen we zeggen dat de lagere mens een samengesteld wezen is, maar dat de mens in zijn werkelijke natuur een eenheid of onsterfelijk wezen is, een drieëenheid

bestaande uit geest, onderscheidingsvermogen en denkvermogen, die vier lagere sterfelijke werktuigen of voertuigen nodig heeft door middel waarvan hij in de materie kan werken en uit de natuur ervaring kan opdoen. Deze drieënheden wordt in het Sanskriet *ātman-buddhi-manas* genoemd, moeilijk te vertalen in het Nederlands. *Ātman* is geest, *buddhi* is het hoogste verstandelijke vermogen, dat wat onderscheidt en oordeelt, en *manas* is denkvermogen. Deze drievoudige groep is de ware mens; en zonder twijfel is deze leer de oorsprong van het theologisch leerstuk van de drieënheden van vader, zoon en heilige geest. De vier lagere werktuigen of voertuigen vindt men in de rechter kolom van onderstaande tabel:

<i>ātman</i> ,	hartstochten en
<i>buddhi</i> ,	begeerten,
<i>manas</i>	levensbeginsel,
	astraal lichaam,
	stoffelijk lichaam.

Deze vier lagere stoffelijke bestanddelen zijn vergankelijk en zijn elk onderhevig aan ontbinding, en ook scheiden ze onderling van elkaar. Wanneer het uur voor hun scheiding aanbreekt, kan de verbinding niet langer standhouden, het stoffelijke lichaam sterft, de atomen, waaruit elk van de vier is samengesteld, beginnen zich van elkaar te scheiden en omdat de samenhang van het geheel wordt verbroken, is het niet langer geschikt als instrument voor de werkelijke mens. Dit is wat wij stervelingen 'dood' noemen, maar het is geen dood voor de werkelijke mens, want die kent geen dood, blijft voortbestaan en is onsterfelijk. Hij wordt daarom de triade of de onvernietigbare drieënheden genoemd, terwijl de andere bekendstaan als het viertal of de sterfelijke vier.

Dit viertal of de lagere mens is een produkt van kosmische of fysieke wetten en substantie. Het is evenals elk ander stof-felijk ding in de loop van de eeuwen uit kosmische substantie ontwikkeld, en daarom is het onderworpen aan de fysieke, fysiologische en psychische wetten die het mensenras als geheel beheersen. Daarom kan de lengte van zijn mogelijke bestaansduur worden berekend, evenals de grens van de spankracht in metalen, gebruikt voor bruggenbouw, door een ingenieur kan worden berekend. Iedere verzameling van deze bestanddelen in de vorm van een mens, heeft daarom een beperkte duur op grond van de wetten van de evolutieperiode waarin hij zijn bestaan heeft. Nu is dat in het algemeen zeventig tot honderd jaar, maar de mogelijke levensduur is langer. Er zijn in de geschiedenis dan ook voorbeelden van gewone mensen, die tweehonderd jaar zijn geworden; door kennis van occulte natuurwetten kan men de mogelijke levensduur verlengen tot bijna vierhonderd jaar.

De zichtbare,
fysieke
mens is:

{ hersenen,
zenuwen,
bloed,
beenderen,
lymfe,
spieren,
organen van zintuiglijke gewaar-
wording en van handeling,
en de huid.

De onzicht-
bare fysieke
mens is:

{ astraal lichaam,
hartstochten en begeerten,
levensbeginsel (*prāṇa* of *jīva*
genoemd).

Men ziet dat het fysieke deel van onze natuur zo met een tweede afdeling wordt uitgebreid, die hoewel onzichtbaar voor het fysieke oog, niettemin stoffelijk is en onderhevig aan verval. Omdat men in het algemeen de gewoonte heeft slechts dat wat men met de fysieke ogen kan zien, werkelijk te noemen, is men tenslotte gaan veronderstellen dat het ongeziene noch werkelijk noch stoffelijk is. Maar men is vergeten dat zelfs op het aardse gebied schadelijke gassen onzichtbaar zijn maar toch werkelijk, en op stoffelijk gebied een krachtige uitwerking kunnen hebben, en dat water in de lucht zwevend en onzichtbaar kan worden gehouden, totdat de omstandigheden veranderen en neerslag veroorzaken.

Laten we een korte samenvatting geven voordat we op details ingaan. De *ware mens* is de drieëenheid *ātman-buddhi-manas* of geest en denkvermogen, en hij gebruikt bepaalde instrumenten en werktuigen om in contact met de natuur te komen en zo zichzelf te leren kennen. Deze instrumenten en werktuigen worden gevonden in de lagere vier – of het viertal – waarbij elk beginsel in deze categorie op zichzelf een werktuig vormt voor die bijzondere soort ervaring die tot zijn sfeer behoort; terwijl het lichaam het laagste, het minst belangrijke en meest vergankelijke van de hele reeks is. Want wanneer we op de weg omlaag vanuit het hogere denkvermogen het lichaam bereiken, kan worden aangetoond dat al zijn organen op zichzelf zinloos en nutteloos zijn, wanneer ze het zonder de innerlijke mens moeten stellen. Gezicht, gehoor, gevoel, smaak en reuk behoren niet tot het lichaam, maar tot de tweede onzichtbare fysieke mens, omdat de werkelijke organen voor de uitoefening van die vermogens zich in het astrale lichaam bevinden; en die in het fysieke lichaam zijn slechts mechanische, uitwendige werktuigen om de interactie tussen de natuur en de werkelijke innerlijke organen tot stand te brengen.

5 Het lichaam en het astrale lichaam

Het lichaam als een massa vlees, beenderen, spieren, zenuwen, hersenstof, gal, slijm, bloed en huid, is voor teveel mensen het voorwerp van hun enige zorg; ze maken het tot hun god, omdat ze zich ermee zijn gaan vereenzelvigen, en bedoelen slechts het lichaam als ze 'ik' zeggen. Aan zichzelf overgelaten heeft het geen verstand en handelt in zo'n geval alleen automatisch en door reflex. Dit zien we bij de slaap, want dan neemt het lichaam houdingen aan en maakt het bewegingen, die de mens zich tijdens de waaktoestand niet veroorlooft. Het lijkt op moeder aarde, omdat het uit een oneindig aantal 'levens' bestaat. Ieder van deze levens is een punt dat ontvankelijk is voor indrukken. Niet alleen zijn er microben, bacillen en bacteriën, maar deze zijn samengesteld uit andere, en die andere uit nog kleinere levens. Deze levens zijn niet de cellen van het lichaam, maar vormen de cellen, en blijven altijd binnen de grenzen door de evolutie opgelegd aan de cel. Onophoudelijk warrelen ze en bewegen samen door het hele lichaam en bevinden zich zowel in bepaalde schijnbaar lege ruimten als daar waar wij vlees, vliezen, beenderen en bloed zien. Ze komen ook voor tot op een meetbare afstand buiten de werkelijke begrenzing van het lichaam.

Een van de geheimen van het fysieke leven ligt in die 'levens' verborgen. Hun werking, voortgedreven door de levensenergie – *prāṇa* of *jīva* genoemd – verklaart het actieve bestaan en de lichamelijke dood. Ze worden in twee klassen verdeeld: de vernietigers en de in-stand-houders, en die twee strijden vanaf de geboorte met elkaar, totdat de vernietigers het winnen. In deze strijd maakt de levensenergie zelf een einde aan de strijd, want het leven doodt. Dit klinkt misschien

onorthodox, maar in de theosofische filosofie wordt het als een feit beschouwd. Want, zo wordt gezegd, het kind leeft, omdat het samenstel van gezonde organen in staat is het leven dat overal rondom het kind in de ruimte aanwezig is, op te nemen, en het kind valt elke dag in slaap door de overweldigende kracht van de levensstroom, omdat de in-standhouders in de cellen van het jeugdige lichaam door de andere klasse nog niet zijn bedwongen. De processen van in slaap vallen en weer wakker worden zijn enkel en alleen de werking als gevolg van een verstoring voortgebracht in de waaktoestand en het herstel van het evenwicht tijdens de slaap. Men kan het vergelijken met het elektrische booglicht, waarbij de schitterende lichtboog op het punt van weerstand de wakende actieve mens voorstelt. Zo absorberen we tijdens de slaap weer de levensenergie en bieden er geen weerstand aan; wanneer we wakker zijn, geven we haar af. Maar omdat ze om ons heen bestaat, als een oceaan waarin wij zwemmen, is onze kracht om haar af te geven noodzakelijk beperkt. Wanneer we wakker worden, zijn we wat onze organen en het leven betreft in evenwicht. Wanneer we in slaap vallen, is er meer leven in ons dan in de ochtend; het heeft ons uitgeput; het doodt tenslotte het lichaam. Zo'n strijd kan niet eeuwig worden gevoerd, omdat het vermogen dat in één kleine menselijke vorm is geconcentreerd weerstand moet bieden aan de levenskracht van het hele zonnestelsel.

Het lichaam wordt door de meesters van wijsheid beschouwd als het meest vergankelijke, onbestendige en bedrieglijke deel van de hele menselijke constitutie. Geen ogenblik blijft het hetzelfde. Het verandert altijd, is in al zijn delen in beweging, en hoewel tastbaar, is het in feite nooit volledig of voltooid. De Ouden hebben dit duidelijk ingezien, want ze hebben een lering uitgewerkt die nityapralaya wordt

genoemd, of de voortdurende verandering, de voortdurende vernietiging, in stoffelijke dingen. De wetenschap kent dit nu als de leer dat het lichaam elke zeven jaar een algehele verandering en vernieuwing ondergaat. Aan het einde van de eerste zeven jaar is het niet hetzelfde lichaam als aan het begin ervan. Aan het einde van onze dagen heeft het zeven keer een verandering ondergaan, en misschien vaker. Maar toch toont het dezelfde algemene verschijning vanaf de volwassenheid tot de dood, en is het een menselijke vorm vanaf de geboorte tot de volwassenheid. Dit is een mysterie dat de wetenschap niet verklaart; het is een vraagstuk dat betrekking heeft op de cel en op de manier waarop de vorm van de mens in stand wordt gehouden.

De 'cel' is een illusie. Het is niet meer dan een woord. Ze bestaat niet als een stoffelijk ding, want elke cel is samengesteld uit andere cellen. Wat is dan een cel? Ze is de denkbeeldige vorm waarbinnen de werkelijke stoffelijke atomen – samengesteld uit de 'levens' – zich rangschikken. Omdat algemeen wordt aangenomen dat de stoffelijke moleculen voortdurend uit het lichaam wegstromen, moeten ze elk ogenblik de cellen verlaten. Daarom is er geen stoffelijke cel, maar alleen de buitensluitende grenzen van een cel, de denkbeeldige wanden en de algemene vorm. De moleculen nemen volgens de natuurwetten hun plaats in binnen de denkbeeldige vorm, en verlaten die bijna onmiddellijk weer om plaats te maken voor andere atomen. En zoals het met het lichaam gaat, zo gaat het ook met de aarde en met het zonnestelsel. En zo gaat het, maar in langzamer tempo, met alle materiële dingen. Ze bewegen en veranderen voortdurend. Dit is moderne en ook oude wijsheid. Dit is de stoffelijke verklaring van helderziendheid, helderhorendheid, telepatie en gedachtenlezen. Het helpt ons in te zien wat

een bedrieglijk en onbevredigend iets ons lichaam is.

Hoewel het astrale lichaam – in het Sanskriet *liṅgaśarīra* – strikt genomen het tweede bestanddeel van de mens is, zullen wij de levensenergie – *prāṇa* en *jīva* in het Sanskriet – en dit lichaam samen behandelen, omdat naar onze ervaring het verschijnsel leven beter in verband met het lichaam kan worden toegelicht.

Leven is niet het gevolg van de werking van de organen, en het verdwijnt ook niet als het lichaam uiteenvalt. Het is een alles doordringend beginsel. Het is de oceaan waarop de aarde drijft; het doordringt de bol en ieder wezen en voorwerp erop. Het werkt onophoudelijk rondom ons, heeft invloed op ons en klopt voortdurend in ons. Wanneer wij in een lichaam zijn, gebruiken we slechts een heel gespecialiseerd instrument om met zowel *prāṇa* als *jīva* te kunnen werken. Strikt genomen is *prāṇa* adem, en omdat adem voor het behoud van het leven in de menselijke machine nodig is, is dat de meest geschikte term. *Jīva* betekent ‘leven’ en wordt ook gebruikt voor de levende ziel, want het leven in het algemeen komt voort uit het hoogste leven zelf. De term *jīva* kan daarom algemeen worden toegepast, terwijl *prāṇa* meer specifiek is. Men kan niet zeggen dat iemand een bepaalde hoeveelheid levensenergie bezit, die naar haar bron terugvloeit als het lichaam zou worden verbrand, maar eerder dat zij met de hoeveelheid materie werkt, die zich nu eenmaal in dat lichaam bevindt. Wij maken haar als het ware vrij of gebruiken haar terwijl we leven. Want, of we nu leven of dood zijn, de levensenergie blijft bestaan; tijdens ons leven is ze in onze organen en houdt deze in stand; bij de dood is ze in de talloze wezens die voortkomen uit onze vernietiging. Wij kunnen ons evenmin van dit leven ontdoen, als de lucht wegnemen waarin de vogel vliegt; en evenals de lucht vult het alle ruim-

ten op de planeet, zodat we nergens de weldadige invloed ervan kunnen verliezen noch aan zijn uiteindelijke vernietigende kracht kunnen ontsnappen. Maar om op het fysieke lichaam te kunnen inwerken heeft dit leven – *prāna* – een voertuig, een middel of een gids nodig en dit voertuig is het astrale lichaam.

Er zijn vele namen voor het astrale lichaam. Om er enkele te noemen: *lingāsarīra* in het Sanskriet, letterlijk modellichaam, en dit is de beste van alle namen; etherisch dubbel; fantoom; schim; verschijning; dubbelganger; persoonlijke mens; perisprit; irrationele ziel; dierlijke ziel; *bbūta*; elementair; spook; duivel; demon. Sommige van deze termen zijn alleen van toepassing op het astrale lichaam als het na de dood geen stoffelijk lichaam meer heeft. *Bhūta*, duivel en elementair zijn bijna synoniem, het eerste is Sanskriet, de andere zijn Nederlands. Bij de hindoes is *bbūta* het astrale lichaam, wanneer het door de dood vrijkomt van het fysieke lichaam en van het denkvermogen; en omdat het is gescheiden van het geweten, beschouwen zij het als een duivel. Ze zitten er niet ver naast, als we het oude begrip loslaten dat een duivel een engel is die uit de hemel is gevallen; want deze lichamelijke duivel is iets dat van de aarde opstijgt.

Men kan als bezwaar aanvoeren dat de term astraal lichaam voor dit doel niet de juiste is. Dit bezwaar komt voort uit de aard en de ontstaansgeschiedenis van onze taal, want omdat deze is gegroeid tijdens de strijd met de natuur en onder een handelsvolk, heeft zij nog geen woorden gevormd om de veelheid van vermogens en organen van de onzichtbare mens mee aan te duiden. En omdat zijn filosofen het bestaan van deze innerlijke organen niet hebben erkend, bestaan er in onze taal geen goede termen voor. En als we naar woorden zoeken om het innerlijke lichaam te beschrij-

ven zijn de enige die wij vinden 'astraal lichaam'. Deze term komt dicht bij de werkelijkheid, omdat de substantie van deze vorm, globaal gesproken, afkomstig is van kosmische stof of sterrenstof. Maar het oude Sanskrietwoord beschrijft het nauwkeurig – *lingaśarīra*, het modellichaam – want het is de blauwdruk of het model voor het fysieke lichaam. Dit is beter dan 'etherisch lichaam', want daarvan zou men kunnen zeggen dat het volgt op het fysieke lichaam, terwijl in feite het astrale lichaam aan het stoffelijke voorafgaat.

Het astrale lichaam is van een stof gemaakt met een heel fijne structuur vergeleken met het zichtbare lichaam, en heeft een grote treksterkte, zodat het tijdens het leven maar weinig verandert, terwijl het fysieke lichaam zich elk ogenblik wijzigt. Het is niet alleen enorm sterk, maar is tegelijk zo rekbaar dat het zich tot op een aanzienlijke afstand kan uitbreiden. Het is buigzaam, plastisch, uitrekbaar en sterk. De stof waaruit het bestaat, is in essentie elektrisch en magnetisch, en is precies dat waaruit de hele wereld bestond, toen in een grijs verleden de evolutieprocessen nog niet het punt hadden bereikt waar het stoffelijke lichaam voor de mens wordt voortgebracht. Maar zij is geen ruwe of grove stof. Doordat zij door een onmetelijk lang tijdperk van evolutie is gegaan en een ontelbaar aantal zuiveringsprocessen heeft ondergaan, is haar aard verfijnd geworden tot een graad ver boven de grofstoffelijke elementen die we met het fysieke oog zien en met de fysieke hand voelen.

Het astrale lichaam dient als model voor het fysieke lichaam en alle andere rijken hebben eveneens een astraal model. Planten, mineralen en dieren hebben een etherisch dubbel, en deze theorie is de enige die de vraag beantwoordt, hoe het komt dat het zaad zijn eigen soort voortbrengt en alle bewuste wezens hun soortgenoten voortbrengen. Biologen

kunnen slechts zeggen, dat de feiten zijn zoals wij die kennen, maar kunnen geen reden geven, waarom uit een eikel nooit iets anders dan een eik voortkomt, behalve dat niemand het ooit anders heeft zien gebeuren. Maar in de oude scholen van het verleden was de ware leer bekend, en zij is opnieuw aan het westen gebracht door de inspanningen van H.P. Blavatsky en van mensen die door haar geschriften zijn geïnspireerd.

Volgens deze leer worden in de begintijd van de evolutie van deze bol de verschillende natuurrijken eerst als plan of ideële vorm geschetst, waarna de astrale stof dit plan begint uit te werken met behulp van het levensbeginsel, totdat na vele eeuwen de astrale menselijke vorm is ontwikkeld en vervolmaakt. Dit is dan de eerste vorm die het mensenras had, en komt tot op zekere hoogte overeen met de allegorie van de toestand van de mens in de Hof van Eden. Na nog een lange periode waarin de cyclus van verdere afdaling in de stof voorttrot, hult de astrale vorm zich tenslotte in 'rokken van vellen' en verschijnt de huidige fysieke vorm op het toneel. Dit is de verklaring van het vers in Genesis waarin wordt beschreven dat aan Adam en Eva rokken van vellen worden gegeven. Het is de uiteindelijke val in de stof, want vanaf dat moment streeft de innerlijke mens ernaar de fysieke substantie in haar geheel op een hoger niveau te brengen en met een meer geestelijke invloed te doordringen, zodat ze gereed is om in de volgende grote evolutieperiode nadat de huidige is geëindigd, nòg verder te gaan. Zo is het astrale lichaam tegenwoordig het model voor het in de baarmoeder groeiende kind en heeft al vóór de geboorte van het kind een volmaakte vorm. De moleculen rangschikken zich volgens dit model, totdat het kind is voltooid, en de aanwezigheid van het etherische modellichaam verklaart hoe de vorm gestalte krijgt, hoe de ogen zich van binnenuit naar de oppervlakte

van het gelaat werken en veel andere mysterieuze zaken uit de embryologie, waar de medische wetenschap een beschrijving van geeft maar geen verklaring. Dit biedt ook een verklaring – en er is geen andere – voor die gevallen waarbij een kind in de baarmoeder wordt ‘gebrandmerkt’, iets dat door artsen soms wordt ontkend, maar voor wie zich de moeite geven om goed waar te nemen, iets dat vaak gebeurt. De groeiende fysieke vorm is afhankelijk van het astrale model; deze is door fysieke en psychische organen verbonden met de verbeelding van de moeder; de moeder vormt zich uit afschuw, angst of iets anders een scherp beeld en het astrale model wordt overeenkomstig dat beeld beïnvloed. Maar in het geval van het ‘brandmerken’ waarbij het kind zonder benen wordt geboren, hebben de gedachten en de sterke verbeelding van de moeder een zodanige invloed gehad, dat ze het astrale been hebben afgesneden of doen verschrompelen, en het gevolg is dat de moleculen, die omdat er geen voorbeeld van een been is om zich naar te richten, in het geheel geen fysiek been vormen; en zo gaat het in al dat soort gevallen. Maar als we iemand ontmoeten die een been nog voelt dat door een arts is afgezet of vingers die zijn geamputeerd, dan is er met het astrale lid niets gebeurd en daarom heeft hij het gevoel of het nog aan zijn lichaam zit. Want mes noch zuur kunnen het astrale model kwetsen, maar in de eerste stadia van zijn groei hebben gedachten en verbeelding de kracht van zuur en gehard staal.

Bij gewone mensen die niet in praktisch occultisme zijn getraind, of die niet met een dergelijke gave zijn geboren, kan het astrale lichaam zich niet meer dan een paar voet van het stoffelijke lichaam verwijderen. Het is een deel van dat stoffelijke, het steunt het en is erin belichaamd, zoals de vezels van een mango overal in die vrucht zijn. Maar er zijn mensen die, als gevolg van training in vorige levens op aarde, bij de

geboorte het vermogen meebrengen om onbewust het astrale lichaam uit te zenden. Dat zijn de mediums, sommige zieners en talloze hysterische, cataleptische en scrofuleuze mensen. Door lang volgehouden bijzonder strenge discipline hebben ze zich geoefend – een discipline die zich ook tot de morele en mentale natuur uitstrekt en de krachten van de gewone mens van nu geheel te boven gaat – en kunnen ze de astrale vorm naar wens gebruiken, want ze doorzien de illusie volkomen dat het stoffelijke lichaam een blijvend deel van hen uitmaakt, en bovendien kennen ze de wetten van de chemie en de elektriciteit die hierbij een rol spelen. In hun geval handelen ze bewust en met kennis, in andere gevallen gebeurt het zonder dat men het kan voorkomen, het naar wens kan teweegbrengen of de gevaren kan vermijden, die zijn verbonden aan het gebruik van natuurkrachten van een verheven karakter.

In het astrale lichaam bevinden zich de werkelijke organen van de uiterlijke zintuigen. Het bevat het gezicht, het gehoor, de reuk en het gevoel. Het heeft een volledig eigen stelsel zenuwen en aderen voor het transporteren van de astrale vloeistof, die voor dat lichaam is wat het bloed is voor ons fysieke lichaam. Het is de werkelijke persoonlijke mens. Hier vindt men de onderbewuste gewaarwording en het latente geheugen, waarmee de hypnotiseurs tegenwoordig werken en waardoor ze worden verbijsterd. En als het lichaam sterft, komt de astrale mens vrij; en omdat bij de dood de onsterfelijke mens – de triade – in een andere toestand overgaat, wordt het astrale lichaam tot een schil van de eens levende mens en heeft tijd nodig om uiteen te vallen. Het behoudt alle herinneringen aan het leven dat de mens heeft geleefd, en kan daarom automatisch en in een reflex herhalen wat de gestorven mens wist, zei, dacht en zag. Het blijft bijna de hele tijd

dicht bij het achtergelaten fysieke lichaam, totdat dit laatste geheel is ontbonden, want het moet zijn eigen stervensproces doormaken. Onder bepaalde omstandigheden kan het zichtbaar worden. Het is het spook van de spiritistische seances; en men laat het daar doorgaan voor de werkelijke geest van dit of dat individu. Aangetrokken door de gedachten van het medium en de aanwezigen zweeft het onbestemd in hun buurt rond en wordt dan tot een soort kunstmatig leven opgewekt door een menigte elementale krachten en door het actieve astrale lichaam van het medium dat de seance houdt of van een ander medium onder de aanwezigen. Vanuit het spook worden dan (zoals vanaf een foto) in de hersenen van het medium alle bewijzen weerspiegeld waar de spiritisten zich op beroepen voor het vaststellen van de identiteit van de overleden vriend of het familielid. Dit bewijsmateriaal wordt gezien als bevestiging van de aanwezigheid van de geest van de overledene, omdat noch het medium noch de deelnemers op de hoogte zijn van de wetten die hun eigen natuur beheersen, en ook niet van de samenstelling, krachten en werkingen van de astrale stof en van de astrale mens.

De theosofische filosofie ontkent de op spiritistische seances vastgestelde feiten niet, maar ze geeft er een verklaring van die lijnrecht staat tegenover die van de spiritisten. En dat die zogenaamde geesten geen enkele logische wetenschappelijke verklaring geven van de verschijnselen die ze teweeg zouden brengen, steunt ongetwijfeld de stelling dat ze geen kennis bezitten om mee te delen. Ze kunnen slechts bepaalde verschijnselen teweegbrengen; het onderzoek daarvan en de daaruit te trekken conclusies kunnen alleen door een geoefend brein, geleid door een levende drieëenheid van geest, ziel en denkvermogen, op de juiste manier worden verricht. Het is nu nodig aan een bepaald soort spiritistische verschijn-

selen kort aandacht te schenken. Dat is het verschijnen van een zogenaamde ‘gematerialiseerde geest’.

Drie verklaringen worden hiervoor gegeven: *Ten eerste*, dat het astrale lichaam van het levende medium zich van zijn stoffelijke lichaam scheidt en de uiterlijke vorm van de zogenaamde geest aanneemt; want een van de eigenschappen van de astrale stof is het vermogen om een beeld, dat onzichtbaar in de ether aanwezig is, te weerspiegelen. *Ten tweede*, de werkelijke astrale schil van de overledene – geheel zonder zijn of haar geest en geweten – wordt zichtbaar en tastbaar, wanneer door de toestand van de lucht en van de ether de trillingen van de moleculen van de astrale schil zo veranderen dat deze zichtbaar kan worden. De verschijnselen van dichtheid en schijnbaar gewicht worden door andere wetten verklaard. *Ten derde*, een onzichtbare hoeveelheid elektrische en magnetische stof wordt verzameld, en daarop wordt vanuit het astrale licht een beeld afgedrukt van elk gewenst persoon, dood of levend. Dit wordt dan voor de ‘geest’ van die personen aangezien maar is dat niet, en door H.P. Blavatsky is het terecht een ‘psychologisch bedrog’ genoemd, want het beweert iets te zijn wat het niet is. En vreemd genoeg is juist deze verklaring van materialisaties door een ‘geest’ op een gewone seance gegeven, maar is door de spiritisten nooit aanvaard, omdat ze hun denkbeeld over de terugkeer van de geesten van overleden personen omverwerpt.

Tenslotte biedt het astrale lichaam een verklaring voor bijna alle vreemde paranormale verschijnselen, die zich in het dagelijks leven en in de omgang met werkelijke mediums voordoen; het laat zien wat een verschijning kan zijn, en dat het mogelijk is die te zien, en voorkomt zo dat de wetenschappelijk ingestelde twijfelaar het gezonde verstand geweld aandoet door van iets waarvan u weet dat u het heeft gezien,

te beweren dat u het niet heeft gezien; het neemt het bijgeloof weg door de ware aard van deze verschijnselen aan te tonen, en vernietigt de onredelijke angst voor het onbekende, waardoor iemand bang wordt om een 'geest' te zien. Door het astrale lichaam kunnen we ook het verplaatsen van voorwerpen verklaren zonder dat die lichamelijk worden aangeraakt; want de astrale hand kan worden uitgestoken en een voorwerp vastgrijpen en het naar het lichaam toetrekken. Wanneer is aangetoond dat dit mogelijk is, zullen reizigers niet worden uitgelachen als ze ons vertellen te hebben gezien dat hindoe-yogī's koffiekopjes door de lucht laten vliegen en ver verwijderde voorwerpen schijnbaar uit eigen beweging laten naderen, zonder door hem of door iemand anders te zijn aangeraakt. Alle gevallen van helderziendheid en helderhoordheid kunnen eveneens door het astrale lichaam en het astrale licht worden verklaard. Door de astrale organen – die de werkelijke zijn – zien en horen we, en omdat de atomen van alle stoffelijke voorwerpen voortdurend in beweging zijn, worden het astrale gezicht en gehoor niet belemmerd, maar werken ze zover als het astrale licht of de astrale stof rondom de aarde reikt. Op die manier kon de grote ziener Swedenborg huizen in Stockholm zien branden, terwijl hij in een andere stad was, mijlen ver ervan verwijderd, en op dezelfde manier ziet en hoort elke helderziende van nu op een afstand.

6 Kāma – begeerte

De schrijver van *Esoteric Buddhism* – een boek dat allen die de theosofie bestuderen zouden moeten raadplegen, omdat het werd samengesteld uit wenken die door enkele adepten zelf werden gegeven – noemde het vierde beginsel in de samenstelling van de mens *kāmarūpa*. De reden daarvoor was dat het woord *kāma* in het Sanskriet ‘begeerte’ betekent, en omdat hij duidelijk wilde maken dat het vierde beginsel ‘het lichaam of het geheel van de begeerten en hartstochten’ was, voegde Sinnett het Sanskrietwoord voor lichaam – *rūpa* – eraan toe, waardoor het samengestelde woord *kāmarūpa* ontstond. Ik zal hiervoor het equivalent in onze taal gebruiken – hartstochten en begeerten – omdat die termen de aard ervan precies weergeven. En ik doe dit ook om te wijzen op het grote verschil tussen de psychologie en mentale filosofie van het westen en van het oosten. Het westen verdeelt de mens in intellect, wil en gevoel, maar het is daarbij niet duidelijk of de hartstochten en begeerten op zichzelf een beginsel vormen, of dat ze geheel aan het lichaam zijn toe te schrijven. De meeste mensen beschouwen ze inderdaad als het resultaat van de invloed van het vlees, want ze worden vaak ‘begeerten van het vlees’ en ‘vleselijke lusten’ genoemd. De Ouden en de theosofen weten echter dat ze op zichzelf een beginsel vormen en niet slechts aandriften van het lichaam zijn. De westerse psychologie kan ons hierin niet helpen, want ze staat in de kinderschoenen, en het ontbreekt haar aan kennis over de innerlijke, dat is de psychische natuur van de mens; en op dit punt bestaat het grootste verschil tussen haar en de theosofie.

De hartstochten en begeerten worden niet door het lichaam voortgebracht, integendeel, het lichaam is het gevolg

van de eerstgenoemde. Door begeerte en hartstocht worden we geboren en keer op keer wedergeboren in een lichaam op deze aarde of op een andere bol. Door hartstocht en begeerte moeten we ons ontwikkelen door de woningen van de dood, die op aarde levens worden genoemd. Door het ontstaan van begeerte in de onbekende eerste oorzaak, het ene absolute bestaan, werd de hele verzameling werelden gemanifesteerd, en door de invloed van begeerte in de nu gemanifesteerde wereld blijft deze wereld voortbestaan.

Van de zeven beginselen is het vierde het evenwichtsbeginsel. Het staat in het midden en vandaar gaat de weg op- of neerwaarts. Het is de basis voor het handelen en de drijfveer van de wil. Zoals de oude Hermetici zeiden: ‘Achter de wil staat begeerte’. Want of wij het goede of slechte willen doen, we moeten eerst in ons de begeerte opwekken voor een van deze richtingen. De goede mens, die tenslotte zelfs een wijze wordt, moet in zijn vele levens ooit het verlangen hebben opgewekt naar het gezelschap van heilige mensen en moet zijn verlangen om zich te ontwikkelen levend houden om zijn weg te kunnen vervolgen. Zelfs een Boeddha of een Jezus moest in een of ander leven eerst een gelofte afleggen, dat is een begeerte dat hij de wereld of een deel ervan zou redden, en heeft met dit verlangen levend in zijn hart ontelbare levens lang moeten volharden. En aan de andere kant koesterde een slecht mens ook in leven na leven lage, zelfzuchtige, boosaardige begeerten, waardoor hij dit beginsel verlaagde in plaats van het te zuiveren. Op het materiële en wetenschappelijke gebied van het occultisme – het gebruik van de innerlijke, verborgen krachten van onze natuur – kan de belangrijke kracht van de verbeelding haar werk niet doen wanneer het begeerte-beginsel niet sterk is; want al maakt de wil een vorm, een blauwdruk, hij kan niet werken tenzij hij door

begeerte wordt aangespoord, geleid en op peil gehouden.

De begeerten en hartstochten hebben daarom twee aspecten, het ene is laag, het andere hoog. Het lage blijkt wanneer het bewustzijn voortdurend geheel omlaag wordt gericht: op het lichaam en het astrale lichaam; het hoge komt tot uiting in de invloed van en het streven naar het verheven drievoud: denkvermogen, buddhi en geest. Dit vierde beginsel lijkt op het teken libra op de weg van de zon door de dierenriem; wanneer de zon (die de werkelijke mens is) dat teken bereikt, hangt ze aan een zijden draadje. Als ze zou teruggaan, dan zouden de werelden worden vernietigd; ze gaat verder en de hele mensheid wordt tot vervolmaking gevoerd.

Tijdens het leven is de gehele lagere mens de plaats voor de begeerten en hartstochten – en dat geldt ook voor het astrale lichaam – en evenals bij die etherische tegenhanger van onze fysieke persoonlijkheid, kunnen ze toenemen, verminderen, verzwakken of sterker worden, worden verlaagd of gezuiverd.

Bij de dood bezielen ze het astrale lichaam, dat dan slechts een schil wordt; want als een mens sterft, verlaten zijn astrale lichaam en zijn beginsel van hartstocht en begeerte beide het fysieke lichaam, en smelten samen. Pas dan mag men de term *kāmarūpa* gebruiken, want *kāmarūpa* bestaat in feite uit het astrale lichaam samen met *kāma*, en de vereniging van deze twee brengt een gestalte of vorm voort die, hoewel gewoonlijk onzichtbaar, stoffelijk is en zichtbaar kan worden gemaakt. Hoewel het geen verstand en geweten bezit, heeft het eigen vermogens die, wanneer de omstandigheden het toelaten, kunnen worden gebruikt. Deze omstandigheden worden door het medium van de spiritisten verschaft en in elke *seance*kamer zijn altijd astrale schillen van overledenen aanwezig om de deelnemers, van wie het onderscheidings-

vermogen door hun verbaasdheid is verlamd, te bedriegen. Het is de ‘duivel’ van de hindoes en een grotere vijand kan het arme medium niet hebben. Want het astrale spook – of *kāmarūpa* – is slechts de hoeveelheid begeerten en hartstochten, achtergelaten door de ware mens die naar de ‘hemel’ is vertrokken, en die zich niet bezighoudt met de mensen die zijn achtergebleven en het minst met *seances* en mediums. En zonder de edele ziel werken deze begeerten en hartstochten alleen op het laagste deel van de aard van het medium, en wekken geen goede elementen op, maar altijd zijn lagere neigingen. Daarom geven zelfs de spiritisten toe dat onder de mediums veel bedrog voorkomt, en mediums hebben vaak bekend: ‘de geesten verleidden mij en op hun verlangen pleegde ik bedrog’.

Dit *kāmarūpa*-spook is ook de vijand van onze beschaving, die ons toestaat mensen voor begane misdaden ter dood te brengen en zo de massa hartstochten en begeerten, die bevrijd zijn van het gewicht van het lichaam en elk ogenblik tot een gevoelig mens kunnen worden aangetrokken, de ether in te sturen. En als het zo wordt aangetrokken, worden de betreurenswaardige beelden van de begane misdaden en ook het toneel van de executie en alle vervloekingen en wraakgedachten die daarmee samengaan, ingeplant in levende personen, die het kwaad niet zien en het niet kunnen afschudden. Zo worden misdaden en nieuwe plannen voor misdaden iedere dag moedwillig verspreid door die landen waar de doodstraf wordt toegepast.

De astrale schillen en het nog levende astrale lichaam van het medium, geholpen door bepaalde natuurkrachten, die theosofen ‘elementalen’ noemen, brengen bijna alle verschijnselen van het niet-frauduleuze spiritisme voort. Het astrale lichaam van het medium, dat het vermogen van uit-

breiding en uittreding bezit, vormt het raamwerk voor wat 'gematerialiseerde geesten' worden genoemd, doet voorwerpen zonder fysieke aanraking bewegen, brengt berichten van overleden familieleden die geen van alle iets anders zijn dan herinneringen en beelden uit het astrale licht; en daarbij gebruikt het en wordt het gebruikt door de schillen van zelfmoordenaars, ter dood gebrachte moordenaars en al die spoken die zich door hun aard dicht bij dit levensgebied bevinden. Het aantal gevallen waarin een mededeling van een werkelijke geest buiten het lichaam wordt ontvangen, is zo klein, dat men ze op de vingers van één hand kan tellen. Maar de geesten van levende mensen komen soms, terwijl hun lichaam slaapt, naar *seances* en nemen eraan deel. Maar ze kunnen zich dit niet herinneren, weten niet hoe ze het doen, en worden door de mediums niet van de grote massa astrale lijken onderscheiden. Dat zulke dingen door de innerlijke mens kunnen worden gedaan, zonder dat hij zich iets ervan herinnert, bewijst niets tegen deze theorieën, want een kind kan zien zonder te weten hoe de ogen werken en een barbaar, die geen kennis heeft van de ingewikkelde processen die zich afspelen in zijn lichaam, laat de spijsvertering toch volmaakt verlopen. En dat hij zich van dit laatste niet bewust is, is juist in overeenstemming met de theorie, want deze werkingen en handelingen van de innerlijke mens zijn de onbewuste daden van het onderbewuste denken. De woorden 'bewust' en 'onderbewust' zijn natuurlijk betrekkelijk: de onbewustheid geldt slechts voor de hersenen. En door experimenten met hypnose zijn al die theorieën afdoende bewezen, zoals ooit in de nabije toekomst volledig zal worden erkend. Bovendien vertonen de astrale schillen van zelfmoordenaars en ter dood gebrachte misdadigers van alle schimmen van de Hades de grootste samenhang, bezitten de langste levensduur, en staan

het dichtst bij ons, en moeten daarom de werkelijke ‘overgeganen’ van de *sceancekamer* zijn.

Hartstocht en begeerte samen met het astrale modellichaam komen voor bij zowel mens als dier, en ook in het plantenrijk, hoewel in dit laatste slechts weinig ontwikkeld. En op een bepaald punt in de evolutie waren nog geen andere stoffelijke beginselen ontwikkeld en de drie hogere, denkvermogen, ziel en geest, waren slechts latent aanwezig. Tot dat tijdstip waren mens en dier gelijk, want het beest in ons bestaat uit de hartstochten en het astrale lichaam. De mens ontstond door de ontwikkeling van de kiemen van denkvermogen, want hierdoor ontstond de grote differentiatie. De innerlijke god begint met *manas* of het denkvermogen, en theosofen spreken over de strijd tussen deze god en het lagere beest in ons, en waarschuwen daarvoor. Het lagere beginsel wordt slecht genoemd, want dat is het vergeleken met het hogere, maar toch vormt het de basis voor ons handelen. Wij kunnen niet groeien, tenzij in het zelf eerst krachtig de wens opkomt om zich te verbeteren. In dit aspect wordt het *rajas* genoemd of de actieve en slechte eigenschap, wat men moet onderscheiden van *tamas* of de eigenschap van duisternis en onverschilligheid. Groei is niet mogelijk zonder *rajas* om de impuls te geven, en door dit beginsel van hartstocht te gebruiken worden alle hogere eigenschappen tenslotte ertoe gebracht onze begeerten zo te verfijnen en te verheffen dat ze voortdurend op waarheid en geest zijn gericht. Daarmee zegt de theosofie niet dat we aan onze hartstochten moeten toegeven en ze bevredigen, want een verderfelijker leer werd nooit verkondigd, maar ze geeft aan dat we van de activiteit, opgewekt door dit vierde beginsel, gebruik moeten maken om te blijven stijgen en niet te zwichten voor de macht van de duistere eigenschap, die in vernietiging ein-

digd na te zijn begonnen met zelfzucht en onverschilligheid.

Nu we het terrein hebben verkend en duidelijk hebben gemaakt wat de lagere beginselen zijn, zien we dat de mens volgens de theosofie in het huidige stadium van zijn evolutie een volledig ontwikkeld viertal is, waarbij de hogere beginselen gedeeltelijk zijn ontwikkeld. Daarom wordt ons gezegd dat de mens van nu er blijk van geeft door hartstocht en begeerte te worden gedreven. Dit wordt bevestigd als we kijken naar de werelddeschavingen, want in alle is dit beginsel de drijfveer; en in landen zoals Frankrijk, Engeland en Amerika komt de verheerlijking ervan tot uitdrukking in de belangstelling voor vertoon, zinnelijke kunst, de strijd om macht en positie, en in alle gewoonten en leefwijzen waarin de bevrediging van de zinnen soms als het hoogste goed wordt beschouwd. Maar omdat het denkvermogen zich steeds verder ontwikkelt naarmate de ontwikkeling van ons mensenras vordert, kan er in alle landen een onderstroom worden waargenomen die wijst op het begin van een overgang van het dier dat de kiem van de werkelijke rede bezit, naar de mens met een volledig ontwikkeld denkvermogen. Bij de meesters die enkele van de oude waarheden hebben bekendgemaakt, staat deze tijd daarom bekend als het 'overgangstijdperk'. De trotse wetenschap en de nog trotsere godsdienst geven dit niet toe, maar denken dat we altijd zullen zijn wat we nu zijn. Maar theosofen die vertrouwen hebben in hun leraar zien overal om zich heen de bewijzen dat het denken van het mensenras zich uitbreidt en verandert, dat de oude tijd van dogmatiek voorbij is, en dat een 'tijd van onderzoek' is aangebroken; dat de vragen elk jaar luider zullen klinken en dat er antwoorden worden verlangd die het denken kunnen bevredigen naarmate dit meer en meer groeit, tot tenslotte alle dogmatiek zal zijn verdwenen, de

mensheid en ieder mens zelf gereed zal zijn alle problemen onder ogen te zien, en allen voor het algemeen welzijn zullen werken, en dat het eindresultaat zal zijn de vervolmaking van hen die worstelen om het beest in zich te overwinnen. Om deze redenen worden de oude leringen opnieuw openbaar gemaakt, en theosofie vraagt iedereen na te denken of hij wil zwichten voor het lage, dierlijke, of wil opzien naar en geleid worden door de innerlijke god.

Voor een meer volledige behandeling van het vierde beginsel in onze constitutie zouden we al die vragen moeten behandelen die opkomen in verband met wonderdoeners van het oosten, spiritistische verschijnselen, hypnotisme, verschijningen, krankzinnigheid en dergelijke; maar die moeten bewaard blijven voor een afzonderlijke behandeling.

7 Manas

We hebben bij onze analyse van de menselijke natuur tot dusver alleen de vergankelijke elementen beschouwd die de lagere mens vormen, en zijn tot het vierde beginsel of gebied – dat van de begeerte – gekomen zonder het denkvermogen te hebben behandeld. Maar zelfs na het weinige dat we hebben gezegd, zal het duidelijk zijn dat er een groot verschil bestaat tussen de gangbare ideeën over het denkvermogen en de theosofische. Gewoonlijk wordt het denkvermogen als onstoffelijk beschouwd, of slechts als de naam voor de werking van de hersenen als voortbrenger van gedachten – een proces dat volkomen onbekend is, behalve dan door gevolgtrekking; of men zegt dat als er geen hersenen zijn, er ook geen denkvermogen kan zijn. Men heeft veel aandacht besteed aan het opsommen van een aantal mentale functies en eigenschappen, maar de termen om werkelijke metafysische en geestelijke feiten over de mens te beschrijven ontbreken geheel in onze taal. Deze verwarring en het gebrek aan woorden voor deze zaken is bijna geheel toe te schrijven ten eerste aan de dogmatische godsdienst, die vele eeuwen lang dogma's en leringen heeft verkondigd en opgelegd die de rede niet kon aanvaarden, en ten tweede aan de onvermijdelijke strijd die tussen wetenschap en godsdienst ontbrandde, zodra de boeien door de godsdienst de wetenschap aangelegd, waren weggenomen en de laatste werd toegestaan zich met de feiten in de natuur bezig te houden. Vanzelfsprekend kon de wetenschap als reactie op de godsdienst geen ander dan een materialistisch standpunt ten opzichte van de mens en de natuur innemen. En daardoor heeft geen van beide ons de woorden verschaft om het vijfde, zesde en zevende beginsel te beschrij-

ven, die de drieëenheid, de werkelijke mens, de onsterfelijke pelgrim vormen.

Het vijfde beginsel in de door Sinnett aangenomen classificatie is *manas* en dit wordt gewoonlijk met denkvermogen vertaald. Het heeft nog andere namen gekregen, maar het is de kenner, de waarnemer, de denker. Het zesde is *buddhi*, of geestelijk onderscheidingsvermogen; het zevende is *ātman*, of geest, de straal van het absolute zijn. Onze taal is wel toereikend om gedeeltelijk te beschrijven wat *manas* is, maar niet *buddhi* of *ātman*, en zal ook veel punten die betrekking hebben op *manas* onbeschreven laten.

In de loop van de evolutie ontwikkelden zich de lagere beginselen en werd tenslotte de menselijke vorm voortgebracht met een brein dat betere en diepere vermogens bezat dan dat van enig ander dier. Maar deze mens in vorm was nog niet een mens in verstand, en had het vijfde beginsel nodig, het denkende, waarnemende beginsel om zich van het dierenrijk te onderscheiden en hem het vermogen te verlenen zelfbewust te worden. De monade was in die vormen gevangen en die monade bestaat uit *ātman* en *buddhi*, want zonder de aanwezigheid van de monade kan de evolutie niet voortgaan. Als wij een ogenblik teruggaan tot de tijd dat de rassen geen denkvermogen hadden, dan rijst de vraag: 'Wie gaf hun het denkvermogen, waar kwam dit vandaan en wat is het?' Het is de schakel tussen de geest van god boven en het persoonlijke beneden; het werd aan de verstandeloze monaden gegeven door anderen, die in andere werelden en wereldstelsels eeuwen en eeuwen geleden dit proces geheel hadden doorlopen, en het kwam daarom uit andere evolutieperioden, die lang voor het begin van het zonnestelsel plaatsvonden en werden voltooid. Dit is de theorie die voor deze tijd vreemd en onaannemelijk is, maar die moet worden verkondigd als we

de waarheid over theosofie willen vertellen; en hiermee wordt alleen doorgegeven wat anderen al eerder hebben gezegd.

De manier waarop dit licht van het denkvermogen aan de verstandeloze mens werd gegeven, wordt duidelijk door het beeld van één kaars die vele kaarsen aansteekt. Uitgaande van één brandende kaars en talloze niet-brandende kaarsen, kunnen met dat ene licht ook de andere worden aangestoken. Zo ook met *manas*. Het is de vlammeende kaars. De verstandeloze mensen met hun vier elementaire beginselen, lichaam, astraal lichaam, leven en begeerte, zijn de niet-brandende kaarsen die zichzelf niet kunnen aansteken. De zonen van wijsheid, die de oudere broeders zijn van elke mensenfamilie op welke bol ook, bezitten het licht dat ze van anderen ontvingen en die weer van nog anderen verder terug in een eindeloze reeks, zonder begin of einde. Zij ontsteken de gezamenlijke lagere beginselen en de monade en doen op deze manier het licht van *manas* in de nieuwe mens ontvlammen, en bereiden zo nog een groot ras voor op de uiteindelijke inwijding. Dit ontsteken van het vuur van *manas* wordt in alle grote religies en in de vrijmetselarij gesymboliseerd. In het oosten verschijnt een priester die een kaars in de hand houdt die hij op het altaar heeft aangestoken, en duizenden anderen steken hun kaars aan deze ene aan. De parsi's hebben ook hun heilig vuur dat aan een andere heilige vlam werd aangestoken.

Manas, de denker, is het reïncarnerende wezen, de onsterfelijke, die de vruchten en waarden in zich meedraagt van al de verschillende levens die hij op aarde of elders heeft gehad. Zijn aard wordt tweeledig, zodra hij met een lichaam wordt verbonden. Want de menselijke hersenen zijn een voortreffelijk organisme en *manas* gebruikt ze om op grond van uitgangspunten conclusies te trekken. Dit ook onderscheidt een mens van een dier, want een dier handelt op grond van auto-

matische en zogenaamd instinctieve impulsen, terwijl een mens zijn verstand kan gebruiken. Dit is het lagere aspect van de denker of *manas* en niet, zoals sommigen hebben verondersteld, de hoogste en beste gave die de mens bezit. Het andere, en volgens de theosofie hogere aspect, is de intuïtie, die weet en niet afhankelijk is van het verstand. Het lagere en puur intellectuele staat het dichtst bij het begeerte-beginsel en onderscheidt zich daardoor van het andere aspect, dat verwantschap heeft met de hogere en geestelijke beginselen. Als de denker volkomen verstandelijk wordt, begint zijn hele natuur zich neerwaarts te richten, want het intellect alleen is koud, harteloos en zelfzuchtig, omdat het niet wordt verlicht door de twee andere beginselen, *buddhi* en *ātman*.

In *manas* worden de gedachten van alle levens opgeslagen. Dat wil zeggen: in elk leven heeft de som van de gedachten die aan alle daden in dat leven ten grondslag liggen, in het algemeen één bepaald karakter, maar kan toch in één of meer klassen worden ondergebracht. Dat wil zeggen: de huidige zakenman vormt één type; alle gedachten in zijn leven vertegenwoordigen slechts één gedachtengang. De kunstenaar is een ander type. De man die in zaken ging, maar tevens veel dacht aan roem en macht die hij nooit bereikte, is weer een ander. De grote massa zichzelf opofferende, moedige en sterke maar arme mensen die slechts weinig tijd hebben om te denken, vormen nog een afzonderlijke groep. In al deze gevallen vormt de totale hoeveelheid levensgedachten de stroom of de draad van een levensmeditatie – ‘dat waarop het hart was gericht’ – en die wordt in *manas* opgeslagen om op een of ander tijdstip in een volgend leven weer te voorschijn te komen, als de hersenen en de lichamelijke omstandigheden overeenkomen met die waarin dat soort gedachten werden voortgebracht.

Manas ziet de voorwerpen die aan hem worden voorgelegd via de lichamelijke organen en de ware organen binnenin ons. Wanneer het geopende oog een beeld op het netvlies ontvangt, wordt het hele toneel in de gezichtszenuwen in trillingen omgezet, die naar de hersenen verdwijnen, waar *manas* ze als een denkbeeld kan waarnemen. En evenzo met elk ander orgaan of zintuig. Als de verbinding tussen *manas* en de hersenen wordt verbroken, zal het verstand zich niet manifesteren, tenzij *manas* door oefening heeft ontdekt hoe het astrale lichaam uit het fysieke kan worden geprojecteerd en hij zo in contact kan blijven met zijn medemensen. Dat de organen en zintuigen de voorwerpen niet waarnemen, is nu door het hypnotisme, mesmerisme en spiritisme bewezen. Want zoals we bij proeven met mesmerisme en hypnose zien, is het voorwerp dat wordt gezien of gevoeld en waarbij alle eigenschappen als van vaste voorwerpen kunnen worden waargenomen, vaak slechts een gedachte die in de hersenen van de proefnemer bestaat. En op dezelfde manier hoeft *manas*, wanneer dit het astrale lichaam gebruikt, slechts een gedachte op de andere persoon af te drukken, om die ander die gedachte te laten zien en te laten omzetten in een zichtbaar voorwerp dat de gebruikelijke eigenschappen van dichtheid en gewicht schijnt te bezitten. En in het hypnotisme zijn er veel experimenten waarin wordt aangetoond, dat de zogenaamde stof niet *per se* vast en dicht is; dat het zien niet altijd afhankelijk is van het oog en van lichtstralen die van een voorwerp uitgaan; dat wat ontastbaar is voor één normaal stel hersenen en organen, voor een ander volkomen tastbaar kan zijn; en dat fysieke gevolgen in het lichaam alleen al door een gedachte kunnen worden veroorzaakt. De bekende proeven van het opwekken van een blaas door middel van een eenvoudig stukje papier, of van het voorkómen dat een blaartrekkend

pleister een blaar veroorzaakt, door op een persoon de gedachte over te brengen dat er al of niet een blaar moet zijn, bewijzen overtuigend het vermogen om de stof te prikkelen door middel van wat *manas* wordt genoemd. Maar al deze verschijnselen laten de vermogens van het lagere *manas* zien, werkzaam in het astrale lichaam en het vierde beginsel – begeerte – waarbij het fysieke lichaam wordt gebruikt als het gebied om deze krachten te tonen.

Dit lagere *manas* bewaart alle indrukken van een heel leven en brengt deze soms op een vreemde manier te voorschijn in trance of in dromen, tijdens het ijlen, in kunstmatig teweeggebrachte gemoedstoestanden en hier en daar onder normale omstandigheden en heel vaak op het moment van de fysieke dood. Maar het wordt zo in beslag genomen door het brein, het geheugen en het ontvangen van indrukken dat het gewoonlijk maar enkele herinneringen aanbiedt uit de massa gebeurtenissen die het door de jaren heeft meegemaakt. Het belemmert de werking van het hogere *manas*, omdat juist op dit punt in de evolutie, begeerte en al de daarmee samenhangende vermogens, eigenschappen en zintuigen het meest zijn ontwikkeld en zo, als het ware, het witte licht van de geestelijke kant van *manas* verduisteren. Het wordt gekleurd door elk voorwerp waarmee het in aanraking komt, of dat nu een gedachte of een stoffelijk voorwerp is; d.w.z. het lagere *manas*, dat door middel van de hersenen werkt, neemt onmiddellijk de vorm en de eigenschappen van een voorwerp aan, mentaal of materieel. Daardoor heeft het vier bijzondere eigenschappen: *ten eerste*, het kan zich moeiteloos van elk punt, voorwerp of onderwerp verwijderen; *ten tweede*, naar een aangenaam denkbeeld bewegen; *ten derde*, naar een onaangenaam denkbeeld; *ten vierde*, passief blijven en aan niets denken. Het eerste is toe te schrijven aan het geheugen en aan de natuurlijke

beweging van *manas*; het tweede en derde aan het geheugen alleen en het vierde betekent slaap als het niet abnormaal is, en als het abnormaal is, neigt het tot krankzinnigheid. Het hogere *manas*, geholpen door *buddhi* en *ātman*, moet deze mentale eigenschappen, die alle tot het lagere *manas* behoren, bestrijden en overwinnen. Als het hogere *manas* kan functioneren, wordt het wat wij soms een genie noemen; als het geheel en al onze meester is, kan men een god worden. Maar het geheugen houdt het lagere *manas* steeds beelden voor en het gevolg is dat het hogere *manas* wordt verduisterd. Soms echter zien we op onze levensweg hier en daar mensen die genieën of grote zieners en profeten zijn. Bij hen zijn de hogere vermogens van *manas* werkzaam en is de persoon verlicht. Zulke mensen waren de grote wijzen van het verleden, zoals Boeddha, Jezus, Confucius, Zarathoestra en anderen. Ook dichters, zoals Tennyson, Longfellow en anderen, zijn mensen bij wie het hogere *manas* nu en dan een heldere straal op de lagere mens werpt, om echter snel weer te worden verduisterd als gevolg van een dogmatische godsdienstige opvoeding, die het geheugen bepaalde beelden heeft gegeven waardoor *manas* steeds wordt belet tot volle werkzaamheid te komen.

In deze hogere drieëenheid hebben wij de god boven ieder van ons; dit is *ātman* en kan het hogere zelf worden genoemd.

Hierna komt het geestelijke deel van de ziel, dat *buddhi* wordt genoemd; als deze volledig is verenigd met *manas*, kan ze het goddelijke ego worden genoemd.

Het innerlijke ego, dat reïncarneert, lichaam na lichaam aanneemt, de indrukken van leven na leven opslaat, dat ervaring opdoet en die aan het goddelijke ego toevoegt, en dat gedurende een onmetelijk aantal jaren lijdt en geniet, is het vijfde beginsel – *manas* – niet verenigd met *buddhi*. Dit is de

blijvende individualiteit die ieder mens het gevoel geeft zichzelf te zijn en niet een ander; het is dat wat bij alle veranderingen van de dagen en nachten, van de jeugd tot het einde van het leven, ons steeds het gevoel van één identiteit geeft; het overbrugt de kloof die door de slaap ontstaat, en op dezelfde manier overbrugt het de kloof die door [de slaap van] de dood ontstaat. Dit beginsel en niet onze hersenen verheft ons boven het dier. De diepte en verscheidenheid van de hersenwindingen in de mens worden veroorzaakt door de aanwezigheid van *manas* en zijn niet de oorzaak van het denkvermogen. En wanneer wij hetzij volledig, hetzij nu en dan, bewust worden verenigd met *buddhi*, de geestelijke ziel, dan aanschouwen we als het ware God. Dit is wat de Ouden allen wensten te zien, maar waar de mensen nu niet in geloven; laatstgenoemden geven er de voorkeur aan hun recht om een groots wezen te zijn te vergooien, en een denkbeeldige god te aanbidden, die slechts het produkt is van hun eigen verbeelding en niet veel verschilt van de zwakke menselijke natuur.

Deze blijvende individualiteit in het huidige ras heeft dus allerlei soorten ervaring gehad, want de theosofie houdt vol dat zij blijvend is en dat het noodzakelijk is dat zij blijft deelnemen aan de evolutie. Ze heeft een plicht te vervullen, die bestaat uit het verheffen tot een hogere toestand van alle materie die is betrokken bij de keten van bollen, waartoe de aarde behoort. Wij allen hebben op deze aarde geleefd en maakten deel uit van beschaving na beschaving, ras na ras, en door alle ronden en rassen gaan we daarmee door, tot het zevende is voltooid. Tegelijk moet men bedenken dat de stof van deze bol en die ermee is verbonden, ook elke soort vorm heeft aangenomen, mogelijk op enkele uitzonderingen na in heel lage gebieden van het mineralenrijk. Maar in het algemeen heeft alle zichtbare stof, of de nog ongeprecipiteerde

stof die in de ruimte aanwezig is, op verschillende momenten alle mogelijke vormen aangenomen, waarvan vele zodanig waren dat wij er nu geen idee van hebben. Daarom verlopen de evolutieprocessen op sommige gebieden nu sneller dan in vroegere tijdperken, omdat zowel *manas* als de stof nu gemakkelijker kunnen werken. Dit geldt in het bijzonder voor de mens, die van alle dingen of wezens het verst in deze evolutie is gevorderd. Hij is nu sneller geïncarneerd en in het leven geworpen dan in vroegere perioden, toen het vele jaren kostte om een 'rok van vellen' te verkrijgen. Gewone mensen kunnen niet vermijden dat ze telkens weer worden geboren, omdat het lagere *manas* nog is gebonden aan de begeerte, het overheersende beginsel in deze periode. En omdat *manas* zo door begeerte wordt beïnvloed, wordt het, terwijl het in een lichaam woont, voortdurend misleid, en door deze misleiding kan het niet voorkómen dat de krachten die tijdens het leven zijn opgewekt, op hem inwerken. Deze krachten worden door *manas* voortgebracht, dat is door het denken tijdens het leven. Elke gedachte vormt zowel een fysieke als een mentale schakel met de begeerte waarin deze wortelt. Het hele leven is vol met zulke gedachten en wanneer de rustperiode na de dood is afgelopen, is *manas* als gevolg van de gedachten van het laatste leven door ontelbare elektromagnetische draden met de aarde verbonden, en daarom door begeerte, want begeerte was de oorzaak van zoveel gedachten en onwetendheid over de ware aard van de dingen. Als men deze leer begrijpt dat de mens werkelijk een denker is en een voortbrengsel van het denken, zal al het andere met betrekking tot incarnatie en reïncarnatie duidelijk worden. Het lichaam van de innerlijke mens bestaat uit gedachten. Daaruit moet volgen dat als de gedachten meer verwant zijn aan het aardse leven dan aan het leven elders, een terugkeer naar het leven hier onvermijdelijk is.

Manas is nu nog niet volledig werkzaam in de mens, omdat begeerte nog op de eerste plaats komt. In de volgende cyclus van het menselijke tijdperk zal *manas* volledig werkzaam en ontwikkeld zijn. De mensen op aarde zijn dus nog niet tot het punt gekomen waarop ze bewust een keuze moeten doen met betrekking tot de weg die ze willen gaan; maar wanneer in de genoemde cyclus *manas* werkzaam is, zullen allen worden gedwongen in vol bewustzijn tussen rechts of links te kiezen; het ene leidt tot de volkomen en bewuste vereniging met *ātman*, en het andere tot de vernietiging van de wezens die aan dat pad de voorkeur geven.

8 Reïncarnatie – I

Hoe en waarom de mens het samengestelde wezen werd dat hij nu is, zijn vragen die wetenschap noch godsdienst afdoende beantwoorden. Deze onsterfelijke denker met zulke grote vermogens en mogelijkheden – die hem toebehoren omdat hij nauw is verbonden met elk verborgen deel van de natuur waaruit hij is opgebouwd – staat aan de top van een onmetelijke en stille evolutie. Hij vraagt waarom de natuur bestaat, wat het doel is van het levensdrama en hoe dat doel kan worden bereikt. Maar zowel wetenschap als godsdienst geven geen redelijk antwoord. De wetenschap beweert niet dat zij de oplossing kan geven en zegt dat het onderzoek van de dingen zoals ze zijn, al meer dan genoeg werk is; de godsdienst geeft een verklaring die zowel onlogisch als nietszeggend is en alleen door een vrome gelovige kan worden aanvaard, omdat ze van ons verlangt de hele natuur als een mysterie te beschouwen, en het doel en de betekenis van het leven met al zijn verdriet te zoeken in het welgevallen van een God, die niet is te ontdekken. Een ontwikkelde en onderzoekende geest weet dat de dogmatische godsdienst slechts een door mensen bedacht antwoord kan geven, terwijl deze beweert dat het van God komt.

Waar dient het heelal dan voor, en wat is het uiteindelijke doel waarvoor de mens, de onsterfelijke denker, hier evolueert? Het dient allemaal voor de ervaring en de bevrijding van de ziel, de verheffing van alle gemanifesteerde stof tot de staat, de aard en de waardigheid van een bewust god-zijn. Het grootse doel is zelfbewustzijn te bereiken; niet via een ras, een stam of een uitverkoren volk, maar door middel van het vervolmaken – na transformatie – van zowel alle stof als van wat

wij nu ziel noemen. Niets wordt of zal worden buitengesloten. Het doel voor de tegenwoordige mens is zijn inwijding in volledige kennis, en voor de andere rijken onder hem om zich langzaam, stap voor stap, te verheffen, om te zijner tijd eveneens te worden ingewijd. Dit is evolutie in de hoogste zin; het is een schitterend vooruitzicht; het maakt de mens tot een god, en geeft elk deel van de natuur de mogelijkheid ooit ook een god te zijn; het sterkt en veredelt, want in dit licht is niemand klein of minderwaardig, en niemand is van nature zo slecht dat hij niet alle fouten te boven kan komen. Gezien vanuit het materialistische standpunt van de wetenschap omvat evolutie maar de helft van het leven, terwijl de opvatting die de godsdienst erover heeft een mengsel is van onzin en angst. De tegenwoordige religies houden het element van angst in stand, en stellen zich tegelijk voor dat een almachtig wezen aan geen andere aarde kan denken dan deze, en die heel onvolmaakt moet besturen. Maar de oude theosofische opvatting ziet het heelal als een uitgestrekt, volledig en volmaakt geheel.

Zodra we een dubbele evolutie aannemen, een stoffelijke en een geestelijke, moeten we erkennen dat die zich alleen door middel van reïncarnatie kan voltrekken. Dit wordt in feite door de wetenschap aangetoond. Het is bewezen dat de stof van de aarde en van alle stoffelijke dingen daarop eens of gasvormig of vloeibaar was, dat zij afkoelde, dat zij veranderde, dat door evolutie uit veranderingen ervan tenslotte de grote verscheidenheid van dingen en wezens werd voortgebracht. Op het fysieke gebied is dit een transformatie of verandering van de ene vorm in de andere. De totale hoeveelheid stof is ongeveer dezelfde als bij het begin van deze aardbol, afgezien van een heel kleine toename door wat sterrenstof. Daarom moet ze telkens weer zijn veranderd en dus

fysiek zijn vervormd en herbelichaamd. Als we heel precies willen zijn, kunnen we het woord reïncarnatie natuurlijk niet gebruiken, want 'incarneren' heeft betrekking op vlees. Laten we 'wederbelichaamd' zeggen en dan zien we dat er zowel voor de stof als voor de mens een voortdurende verandering van vorm is geweest, en dit is in ruime zin 'reïncarnatie'. De leer zegt dat de hele massa stof zal worden verheven tot het niveau van de mens, als de mens zelf verder zal zijn gevorderd. Er blijven na de uiteindelijke verlossing van de mens geen resten over waarvan men zich op een geheimzinnige manier moet ontdoen of die men op een ver verwijderde afvalberg van de natuur moet werpen. De ware leer laat iets dergelijks niet toe en is evenmin bang de ware bestemming aan te geven van wat een overblijfsel schijnt te zijn. Alles wordt tot andere toestanden omgevormd, want volgens de filosofie bestaat er geen anorganische stof, maar leeft elk atoom en bezit het een kiem van zelfbewustzijn, waaruit volgt dat ooit alles zal zijn veranderd. Wat nu menselijk vlees wordt genoemd is dus stof die eens geheel mineraal, later plantaardig was en nu is verfijnd tot menselijke atomen. Op een tijdstip ver in de toekomst zal de tegenwoordige plantaardige stof zijn verheven tot het dierlijke stadium en wat wij nu als onze organische substantie of vlees gebruiken, zal door transformatie in de loop van de evolutie in zelfbewuste denkers zijn veranderd, en zo langs de hele ladder, tot de tijd komt waarop wat we nu als minerale stof kennen, zal zijn gevorderd tot het menselijke stadium en vandaar tot dat van de denker. En wanneer dan een andere grote evolutieperiode begint, zal de minerale stof van die tijd stof zijn, die nu door haar lagere transformaties op andere planeten en in andere wereldstelsels gaat. Dit is misschien een 'fantastisch' plan voor de mensen van nu, die er zo aan gewend zijn om vanaf de geboorte

slecht, zondig, zwak en in alle opzichten dom te worden genoemd, dat ze bang zijn om de waarheid over zichzelf te geloven; maar voor de volgelingen van de theosofen uit de oudheid is het niet onmogelijk of fantastisch, maar logisch en veelomvattend. En het zal ongetwijfeld eens door iedereen worden erkend, wanneer het denken van het westerse ras zich van de Mozaïsche tijdrekening en de Mozaïsche opvattingen over de mens en de natuur zal hebben losgemaakt. Daarom zeggen we over reïncarnatie en metempsychose dat die in de eerste plaats moeten worden toegepast op de kosmos als geheel, en niet alleen op de mens. Maar omdat de mens voor zichzelf het interessantste onderwerp is, zullen we de toepassing ervan op hem in detail beschouwen.

Reïncarnatie is een heel oude leer en er zijn nu meer mensen die erin geloven dan die dat niet doen. De miljoenen van het oosten nemen haar bijna allen aan; ze werd door de Grieken onderwezen, een groot aantal Chinezen gelooft er nu in, evenals hun voorvaderen vóór hen; de joden dachten dat ze waar was en ze is niet uit hun religie verdwenen, en ook Jezus, die de stichter van het christendom wordt genoemd, geloofde erin en onderwees haar. In de vroege christelijke kerk was ze bekend en werd ze onderwezen, en de geleerdste kerkvaders geloofden erin en verbreedden haar.

De christenen moeten bedenken dat Jezus een jood was, die dacht dat zijn missie voor de joden was, want hij zegt in Mattheüs: 'Ik ben slechts gezonden tot de verloren schapen van het huis Israëls.' Hij moet goed bekend zijn geweest met hun leringen. Zij geloofden allen in reïncarnatie. Volgens hen waren Mozes, Adam, Noach, Seth en anderen op aarde teruggekeerd en in de tijd van Jezus werd algemeen geloofd dat de oude profeet Elia nog zou terugkeren. En zo zien we dat Jezus de leer nooit ontkende en dat hij bij verschillende gele-

genheden ermee instemde, zoals toen hij zei dat Johannes de Doper in feite de vroegere Elia was, die door het volk werd verwacht. Men kan dit alles vinden door Mattheüs XVII, XI en andere hoofdstukken te raadplegen.

In deze hoofdstukken blijkt duidelijk dat Jezus wordt voorgesteld als iemand die de leer van reïncarnatie goedkeurt. En in navolging van Jezus zien we dat Paulus in Romeinen IX zegt dat Ezau en Jakob al bestonden voor ze werden geboren, en later blijkt dat grote kerkvaders zoals Origenes, Synesius en anderen in deze theorie geloofden en haar onderwezen. In Spreuken VIII:22-31 zegt Salomo dat, toen de aarde werd gevormd, hij erbij aanwezig was en dat, lang voordat hij als Salomo kon zijn geboren, het hem een genoegen was in de bewoonbare delen van de aarde te verblijven onder de zonen van de mensen. Johannes zegt in Openbaringen III:12, dat hem in een visioen, dat betrekking had op de stem Gods of de stem van een die namens God spreekt, werd gezegd dat het voor iedereen die zegeviert, niet langer nodig zal zijn om 'uit te gaan', d.w.z. hij hoeft niet meer te reïncarneren. Gedurende 500 jaar na Jezus, tot het Concilie van Constantinopel, werd de leer in de kerk verkondigd. Toen werd over een aspect van het vraagstuk een afkeuring uitgesproken die velen opvatten als gericht tegen reïncarnatie, maar als die afkeuring de woorden van Jezus betreft, is ze tevergeefs. Men richt zich inderdaad tegen hem, en dat betekent in feite dat de kerk zegt dat Jezus niet genoeg wist om, zoals zij, een leerstuk in de ban te doen, dat in zijn tijd alom bekend was en werd onderwezen, en, hoewel duidelijk onder zijn aandacht gebracht, nooit door hem werd veroordeeld, maar zelfs werd goedgekeurd. Het christendom is een joodse godsdienst en deze leer van reïncarnatie hoort historisch daarin thuis als een erfenis van de joden en ook omdat

ze door Jezus en de eerste kerkvaders werd onderwezen. Als er voor de christelijke kerk een op waarheid gebaseerde en logische manier is om zich uit deze positie te redden – behalve natuurlijk door kerkelijke dogma's – zou een theosoof die graag horen. Inderdaad is een theosoof van mening dat wanneer een belijdend christen de theorie ontkent, hij daarmee zijn oordeel tegenover dat van Jezus plaatst, die meer van de zaak moet hebben geweten dan zij die hem volgen. De door het kerkconcilie uitgesproken banvloek en het ontbreken van dit leerstuk aan de huidige leer hebben het christendom schade toegebracht, en van al de christelijke volkeren mensen gemaakt, die beweren volgelingen van Jezus en van de wet van de liefde te zijn, maar die in werkelijkheid als naties volgelingen zijn van de Mozaïsche wet van vergelding. Want alleen in reïncarnatie ligt het antwoord op alle problemen van het leven, en hierin en in karma ligt de kracht, waardoor de mensen werkelijk de ethiek zullen gaan volgen die ze nu in theorie bezitten. Het is het doel van de oude filosofie deze leer aan elke religie die haar heeft verloren, terug te geven en daarom noemen wij haar 'de verloren snaar van het christendom'.

Maar wie of wat reïncarneert er? Het is niet het lichaam, want dat sterft en valt uiteen; en maar weinigen van ons zouden voor altijd geketend willen zijn aan lichamen zoals wij die nu bezitten, die, zoals we weten, zijn geïnfecteerd met ziekten, behalve bij primitieve volkeren. Het is niet het astrale lichaam, want, zoals aangetoond, heeft ook dat zijn levensduur en moet het vergaan, nadat het fysieke lichaam is verdwenen. Ook zijn het niet de hartstochten en begeerten. Die hebben wel een lange levensduur, omdat ze het vermogen bezitten zich in elk leven te reproduceren zolang we ze niet uitroeien. En reïncarnatie biedt daartoe de gelegenheid,

omdat ze ons vele kansen geeft om langzaam, een voor een, de begeerten en hartstochten, die het hemelse beeld van de geestelijke mens ontsieren, te doden.

We hebben uitgelegd hoe het hartstochtbeginsel van ons na de dood met het astrale deel samensmelt en een schijnwezen vormt dat, terwijl het uiteenvalt, nog een korte tijd leeft. Wanneer de scheiding tussen het lichaam dat is gestorven, het astrale lichaam en de hartstochten en begeerten volledig is – en het leven zich dan begint bezig te houden met andere vormen – gaan *manas*, *buddhi* en *ātman*, de hogere triade, die de werkelijke mens zijn, onmiddellijk in een andere toestand over en wanneer die toestand, die *devachan* of hemel wordt genoemd, voorbij is, worden ze weer tot de aarde aangetrokken om te reïncarneren. Ze zijn het onsterfelijke deel van ons; we zijn in feite deze drie en niets anders. Dit moet ons volkomen duidelijk zijn, want van een goed inzicht hierin hangt het begrijpen van de hele leer af. De westerling wordt belet om dit duidelijk in te zien door de langdurige scholing die we allen door een materialistische wetenschap en een alles verstoffelijkende godsdienst hebben gehad, die beide het fysieke lichaam teveel op de voorgrond hebben geplaatst. De ene heeft ons alleen kennis verschaft over de stof en de ander heeft de wederopstanding van het lichaam gepredikt, een leer die indruist tegen het gezonde verstand, feiten, logica en getuigenissen. Maar ongetwijfeld vindt de leer van de lichamelijke wederopstanding zijn oorsprong in een verdraaiing van de oude en ware leer. Wederopstanding is gebaseerd op wat Job zegt over het zien van zijn verlosser in het vlees, en op de opmerking van Paulus dat het lichaam wordt opgewekt in onvergankelijkheid. Maar Job was een Egyptenaar die vertelde dat hij zijn leraar of inwijder, die de verlosser was, zag; en Jezus en Paulus verwezen alleen naar het geestelijke lichaam.

Hoewel reïncarnatie een wet in de natuur is, incarneert de drieëenheid, *ātman*, *buddhi*, *manas*, in dit ras nog niet volledig. Ze gebruiken het lichaam en wonen erin, via het binnengaan van *manas*, de laagste van de drie, terwijl de andere twee het van boven beschijnen en samen de God in de hemel vormen. Dit werd gesymboliseerd in de oude joodse leer van de hemelse mens die met zijn hoofd in de hemel en met zijn voeten in de hel staat. Dat wil zeggen, *ātman* en *buddhi*, het hoofd, zijn nog in de hemel en de voeten, *manas*, lopen in de hel, die het lichaam en het fysieke leven is. Daarom is de mens nog niet volledig bewust, en zijn er wedergeboorten nodig om tenslotte de incarnatie van de hele drieëenheid in het lichaam tot stand te brengen. Wanneer dat is bereikt, zal het ras een ras van goden zijn geworden, en als de goddelijke drieëenheid de volledige heerschappij zal hebben, zal de hele massa materie worden vervolmaakt en tot de volgende trap worden verheven. Dit is de werkelijke betekenis van ‘het vleesgeworden woord’. En wanneer het bij een enkel persoon gebeurde zoals Jezus of Boeddha, was het zoiets groots, dat het als een goddelijke incarnatie moet worden beschouwd. En hieruit ontstond ook het denkbeeld van de kruisiging, want *manas* wordt aldus gekruisigd om de dief tot het paradijs te verheffen.

Omdat de drieëenheid nog niet in het ras is geïncarneerd, heeft het leven zoveel mysteries, waarvan sommige zich dagelijks aan ons voordoen bij de verschillende experimenten die met en in de mens worden uitgevoerd.

De arts weet niet wat leven is, en ook niet waarom het lichaam beweegt zoals het beweegt, omdat het geestelijke deel nog in de wolken van de hemel is verborgen; de wetenschappelijke onderzoeker wandelt in duisternis, verward en verbijsterd door alles wat het hypnotisme en andere vreemde

dingen aan hem voorleggen, omdat de bewuste mens zich uit het gezicht op de top van de goddelijke berg bevindt en de geleerden zo dwingt om te spreken van het 'onderbewuste verstand', van de 'latente persoonlijkheid' en dergelijke; en de priester kan ons helemaal geen licht bieden, omdat hij de goddelijke natuur van de mens ontkent, alles terugbrengt tot het niveau van de erfzonde, en op ons begrip van God het zwarte stempel van onmacht om de schepping te beheersen of te besturen, drukt, zonder dat hij hulpmiddelen kan bedenken om veronderstelde fouten te herstellen. Maar deze oude waarheid lost het raadsel op en schildert God en de natuur in harmonieuze kleuren.

Reïncarnatie betekent niet dat wij na de dood dierlijke vormen aannemen, zoals sommige oosterse volkeren geloven. 'Eens een mens, altijd een mens', is het gezegde in de grote loge. Maar het zou voor sommige mensen geen te zware straf zijn, als het mogelijk zou zijn hen te veroordelen tot een wedergeboorte in het lichaam van een dier; de natuur gaat echter niet af op het gevoel maar volgt wetten, en omdat we niet in staat zijn alles te zien, kunnen we van een beestachtig mens niet zeggen dat hij in zijn hele aard een beest is. En omdat de evolutie *manas*, de denker en de onsterfelijke persoon, naar dit gebied heeft gebracht, kan ze hem niet terugsturen naar het dier dat geen *manas* bezit.

Door twee verklaringen te bespreken voor het feit dat die wetten van Manu, die schijnbaar zielsverhuizing in dieren, insecten enz. leren, door sommige mensen in het oosten letterlijk worden opgevat, kunnen we ervoor zorgen dat de ware onderzoeker van deze leer niet in dezelfde fout vervalt.

De eerste verklaring is dat de verschillende verzen en boeken die zo'n zielsverhuizing leren, over de feitelijke manier van reïncarnatie handelen, d.w.z. over de verklaring van de

werkelijke fysieke processen die het ego moet ondergaan als het van de niet-belichaamde naar de belichaamde staat overgaat, en ook over de wegen, wijzen of middelen van de afdaling vanuit het onzichtbare naar het zichtbare gebied. Dit is in de theosofische boeken nog niet duidelijk toegelicht, omdat het enerzijds een subtiële aangelegenheid is en anderzijds de details zelfs door theosofen nog niet geheel als geloofwaardig zullen worden aangenomen, hoewel dit eens wel het geval zal zijn. En omdat deze details niet van het grootste belang zijn, worden ze nu niet uiteengezet. Maar omdat we weten dat er zonder de vereniging van de seksen geen menselijk lichaam wordt gevormd, en dat de kiemen van een dergelijke voortbrenging in de seksen liggen opgesloten en moeten komen uit het voedsel dat in het lichaam wordt opgenomen, is het duidelijk dat voedsel iets te maken heeft met de reïncarnatie van het ego. Als de weg tot reïncarnatie via een bepaald voedsel leidt en geen ander, is het mogelijk dat, als het ego verstrikt raakt in voedsel dat niet tot de kiem van fysieke voortplanting voert, Manu op een straf doelt als hij zegt dat bepaalde praktijken tot transmigratie leiden, die dan een ‘belemmering’ is. Ik breng dit tot zover naar voren om bepaalde theosofen te helpen die daarover lezen en van wie de theorieën over dit onderwerp nu tamelijk vaag zijn en in sommige gevallen op heel andere hypothesen zijn gebaseerd.

De tweede verklaring is dat – omdat het de bedoeling van de natuur is dat wij de stof die in ons fysieke en in ons astrale lichaam komt onder andere zullen gebruiken om deze stof van dienst te zijn, door de indruk, die ze door de band met het menselijke ego krijgt – deze zelfde stof, als wij haar gebruiken om er slechts een grof stempel op af te drukken, terug zal moeten gaan naar het dierenrijk om daar te worden geabsor-

beerd in plaats van verfijnd te worden en op het menselijke gebied te blijven. En omdat alle stof die het menselijke ego tot zich trekt, het stempel of de fotografische indruk van de mens behoudt, verhuist de stof naar het lagere niveau wanneer het ego haar een dierlijke indruk geeft. Dit werkelijke feit in het grote chemische laboratorium van de natuur kan door de onwetende gemakkelijk verkeerd worden uitgelegd. Maar de onderzoekers van nu weten dat, zodra *manas*, de denker, op het toneel is verschenen, hij niet tot lagere vormen terugkeert; ten eerste, omdat hij dit niet wenst en ten tweede, omdat hij dit niet kan. Want zoals het bloed in het lichaam door kleppen wordt verhinderd terug te stromen en het hart te overspoelen, wordt in dit grotere stelsel van universele circulatie de deur achter de denker gesloten en wordt zijn teruggang voorkomen. De leer van reïncarnatie toegepast op de werkelijke mens leert geen zielsverhuizing naar natuurrijken lager dan dat van de mens.

9 Reïncarnatie – II

In het westen, waar het doel van het leven commercieel, geldelijk, maatschappelijk en wetenschappelijk succes is, d.w.z. persoonlijk voordeel, status en macht, wordt aan het werkelijke leven van de mens maar weinig aandacht geschonken en in tegenstelling tot de oosterlingen hechten we nauwelijks belang aan de leer van voorbestaan en reïncarnatie. Dat de kerk haar ontkent, is voor velen voldoende en met hen is elke gedachtenwisseling nutteloos. Ze vertrouwen op de kerk en willen de rust van hun geloof in dogma's die misschien onlogisch zijn, niet verstoren; en omdat hun is geleerd dat de kerk hen in de hel kan houden, zouden ze alleen al door de blinde angst voor de banvloek die op het Concilie van Constantinopel rond het jaar 500 over reïncarnatie werd uitgesproken, ervan worden weerhouden de vervloekte leer aan te nemen. En de kerk voert in haar betoog over de leer het bezwaar aan dat, als mensen ervan overtuigd zijn vele levens te zullen leiden, de verleiding om dit leven te gebruiken om ongehinderd kwaad te doen, te sterk zal zijn. Hoe dwaas dit ook schijnt, het is door geleerde jezuiten aangevoerd, die beweren dat mensen liever de huidige kansen grijpen dan op andere wachten. Als er totaal geen vergelding zou zijn, dan zou dit een goed bezwaar zijn, maar omdat de natuur ook een Nemesis heeft voor iedere boosdoener en omdat iedereen volgens de wet van karma – dat is de wet van oorzaak en gevolg en volmaakte rechtvaardigheid – zelf in elk leven de strikte gevolgen moet ontvangen voor de goede en slechte daden en gedachten die hij in andere levens verrichtte en had, is er een stevige basis voor moreel gedrag. De mens is veilig in dit stelsel, want niemand kan door enige mogelijkheid, of

gunst, of gebod, of geloof, aan de gevolgen van zijn daden ontsnappen; en iedereen die deze leer begrijpt, zal door zijn geweten en de hele kracht van de natuur ertoe worden aangezet goed te doen, om goed te ontvangen en gelukkig te worden.

Er wordt beweerd dat het denkbeeld van wedergeboorte niet passend is en onaangenaam, enerzijds omdat het koud is, geen ruimte laat om gevoelens daarbij een rol te laten spelen en ons verbiedt een leven dat vol zorgen bleek te zijn vaarwel te zeggen als we dat willen, en anderzijds omdat er voor ons geen mogelijkheid schijnt te zijn om onze geliefden die eerder dan wij zijn heengegaan weer te zien. Maar of wij het prettig vinden of niet, de wetten van de natuur werken feilloos, en voorkeur of gevoel kan op geen enkele manier het gevolg, dat op een oorzaak moet volgen, afwenden. Als we slecht voedsel eten, zullen er slechte gevolgen komen. De gulzigaard zou willen dat de natuur hem toestond zich vol te schrokken zonder indigestie te krijgen, maar de natuurwetten kunnen niet zomaar aan de kant worden geschoven. Het bezwaar tegen reïncarnatie dat wij onze geliefden niet in de hemel zullen zien, zoals wordt beloofd in de dogmatische godsdienst, gaat uit van een volkomen stilstand van de evolutie en ontwikkeling van degenen die de aarde eerder verlaten dan wij, en daarbij wordt tevens aangenomen dat herkenning afhankelijk is van de lichamelijke verschijning. Maar zoals wij ons ontwikkelen in dit leven, moeten we dat ook doen als we het verlaten, en het zou onrechtvaardig zijn anderen te dwingen op onze komst te wachten om hen te kunnen herkennen. En als men nadenkt over de logische gevolgen van de gang naar de hemel, waar alle boeien worden afgeworpen, zal het duidelijk zijn dat zij, die daar bijvoorbeeld twintig sterfelijke jaren voor ons zijn aangekomen, op mentaal en geestelijk

gebied een vooruitgang hebben geboekt, gelijk aan die van vele honderden jaren hier onder verschillende en heel gunstige omstandigheden. Hoe zouden we dan, als we later aankomen en nog onvolmaakt zijn, degenen kunnen herkennen die zich onder zulke gunstige omstandigheden in de hemel aan het vervolmaken waren? En omdat we weten dat het lichaam wordt achtergelaten om uiteen te vallen, is het duidelijk dat herkenning in het mentale en geestelijke leven niet van de lichamelijke verschijning kan afhangen. Niet alleen dit is duidelijk, maar omdat we weten dat een onaantrekkelijk en misvormd lichaam vaak een schitterende geest en een zuivere ziel herbergt en dat een prachtig gevormd uiterlijk – zoals bij de Borgia's – een geïncarneerd duivels karakter kan verhullen, geeft de fysieke vorm geen waarborg voor herkenning in die wereld waar het lichaam afwezig is. En een moeder die een kind heeft verloren dat volwassen was geworden, weet dat zij het kind als baby evenveel liefhad als daarna, toen de grote verandering tot het latere leven de vorm en de gelaatstrekken van de vroege jeugd geheel had laten verdwijnen. Theosofen vinden dat dit bezwaar geen stand kan houden tegenover het eeuwige en zuivere leven van de ziel. En theosofie leert ook dat zij die op elkaar lijken en elkaar liefhebben, samen zullen reïncarneren, wanneer de omstandigheden dat toelaten. Telkens wanneer een van ons op de weg naar vervolmaking verder is gekomen, zal hij de drang voelen mensen die tot dezelfde familie behoren, te helpen en te steunen. Maar als iemand grof, zelfzuchtig en boosaardig is geworden, wenst niemand in enig leven zijn gezelschap. Herkenning berust op het innerlijke gezichtsvermogen en niet op de uiterlijke verschijning; en deze tegenwerping heeft dus geen bewijskracht. En het andere aspect ervan, dat het verlies van een ouder, kind of familielid betreft, berust op het verkeerde idee dat,

omdat de ouders aan het kind zijn lichaam geven, de ziel op dezelfde manier wordt gegeven. Maar de ziel is onsterfelijk en ouderloos; dit bezwaar is dus ongegrond.

Sommigen beweren dat erfelijkheid in strijd is met reïncarnatie. Wij zeggen dat ze een bewijs ervoor is. Door ons in een familie een lichaam te geven, verschaft de erfelijkheid een passende omgeving voor het ego. Het ego komt alleen in die familie die volkomen met zijn hele aard overeenstemt, of die hem de gelegenheid geeft zich te ontwikkelen, en die banden met hem heeft door vorige incarnaties of gezamenlijk op gang gebrachte oorzaken. Zo kan een slecht kind in een nu goede familie komen, omdat ouders en kind door daden in het verleden onverbrekkelijk met elkaar zijn verbonden. Het geeft het kind een kans op verlossing en biedt de gelegenheid om de ouders te bestraffen. Dit wijst erop dat lichamelijke erfelijkheid een gewoonte is van de natuur, die bepaalt in welke lichamen wij moeten wonen, zoals huizen in een stad het denken van de bouwers ervan weerspiegelen. En omdat wij en onze ouders de makers van de lichamen waren en die beïnvloedden, en wij deel hadden aan en verantwoordelijk waren voor de maatschappelijke omstandigheden waarin de ontwikkeling van het fysieke lichaam en de hersenen werd vertraagd of bevorderd, werd verlaagd of juist het tegenovergestelde, zijn we in dit leven verantwoordelijk voor de beschaving waarin we nu verschijnen. Maar als we naar de karakters in menselijke lichamen kijken, zien we grote inherente verschillen. Dit wordt door de ziel daarbinnen veroorzaakt die lijdt of geniet in de familie, het volk en het ras, waarin ze door haar eigen gedachten en daden in vroegere levens onvermijdelijk moest reïncarneren.

Erfelijkheid verschaft de woning en legt ook die beperkingen op aan de verstandelijke en lichamelijke vermogens die

vaak een straf en soms een steun zijn, maar ze beïnvloedt het werkelijke ego niet. De overdracht van eigenschappen is een stoffelijke aangelegenheid, en is niets anders dan het zichtbaar worden in een volk van de gevolgen van de vroegere levens van alle ego's die tot dat ras gaan behoren. De beperkingen door familie-erfelijkheid aan het ego opgelegd, zijn exact de gevolgen van de vroegere levens van dat ego. Reïncarnatie wordt niet weerlegd door het feit dat zulke fysieke trekken en mentale eigenaardigheden worden overgedragen, want wij weten dat het leidende denken en het ware karakter van ieder niet het gevolg zijn van een lichaam en een stel hersenen, maar dat ze eigen zijn aan het essentiële leven van het ego. Het overdragen van trekken en neigingen via de ouders en het lichaam is juist de door de natuur gekozen manier om het incarnerende ego van een geschikte woning te voorzien om daarin zijn werk voort te zetten. Een andere manier zou onmogelijk zijn en de orde omverwerpen.

Maar zij die blijven stilstaan bij het bezwaar op grond van de erfelijkheid vergeten dat ze de nadruk leggen op overeenkomsten en de verschillen over het hoofd zien. Want terwijl bij onderzoeken op het gebied van de erfelijkheid vele gevallen van overgedragen kenmerken zijn vastgelegd, is dit niet gedaan voor de niet-overgeërfde eigenschappen die veel talrijker zijn. Elke moeder weet dat de karakters van de kinderen uit een gezin zo verschillend zijn als de vingers van een hand; ze hebben allen dezelfde ouders, maar verschillen in karakter en aanleg.

Maar erfelijkheid als de algemene regel en een volledige verklaring wordt absoluut weerlegd door de geschiedenis die geen constante overdracht van kennis, macht en vermogens laat zien. Zo zien we bijvoorbeeld dat de oude Egyptenaren allang zijn verdwenen en dat hun overervingslijn is verbro-

ken, en er is geen overdracht van eigenschappen aan hun nageslacht. Als fysieke overerving het vraagstuk van het karakter zou oplossen, hoe komt het dan dat het grootse Egyptische karakter is verloren gegaan? Dezelfde vraag geldt voor andere oude en uitgestorven volkeren. En als een individueel voorbeeld kan de grote musicus Bach dienen. Zijn directe nazaten lieten een vermindering van het muzikale talent zien, dat tenslotte geheel uit de familie verdween. Maar theosofie zegt dat in beide gevallen – zoals bij al dat soort gevallen – het werkelijke talent en de werkelijke vermogens alleen zijn verdwenen uit een familie of uit een volk, maar worden bewaard in de ego's die eens daarvan blijk gaven en die nu in een andere natie of familie van deze tijd zijn geïncarneerd.

Bijna iedereen moet lijden, en velen leiden van de wieg tot het graf een leven van smart; vandaar het bezwaar dat reïncarnatie onrechtvaardig is, omdat we lijden voor de fouten door een ander in een ander leven begaan. Deze tegenwerping is gebaseerd op de verkeerde opvatting dat de persoon in het andere leven iemand anders was. Maar het is dezelfde persoon in elk leven. Wanneer we terugkomen, nemen we niet het lichaam van iemand anders aan, noch nemen we daden van een ander weer op, maar we zijn als een toneelspeler die vele rollen uitbeeldt, en van binnen dezelfde speler is, hoewel de kleding en de voorgedragen tekst in elk nieuw stuk anders zijn. Shakespeare had gelijk toen hij zei dat het leven een toneelstuk is, want het grootse leven van de ziel is een drama en elk nieuw bestaan en iedere wedergeboorte een ander bedrijf, waarin we een nieuwe rol spelen en andere kleding aantrekken; maar al die tijd zijn we dezelfde persoon. Dus in plaats van onrechtvaardig te zijn, betekent reïncarnatie volstrekte rechtvaardig-

heid, die op geen andere manier gehandhaafd kan blijven.

Maar, zegt men, als we reïncarneren, waarom herinneren we ons dan niet het vorige leven; en verder, als we ons de daden waarvoor we lijden niet kunnen herinneren, is reïncarnatie dan om die reden niet onrechtvaardig? Zij die dat vragen, gaan voorbij aan het feit dat zij ook vreugde en beloning in hun leven kennen en die accepteren zonder zich daarbij iets af te vragen. Want als het onrechtvaardig is te worden gestraft voor daden die we ons niet herinneren, dan is het ook oneerlijk om voor andere daden, die eveneens zijn vergeten, te worden beloond. Het feit alleen dat we een leven beginnen, is geen voldoende reden voor beloning of straf. Beloning en straf moeten door vroeger gedrag zijn verdiend. De wet van gerechtigheid in de natuur is niet onvolmaakt, en alleen de onvolmaakte menselijke gerechtigheid verlangt dat de overtreder een daad waarop straf staat, in dit leven kent en zich deze herinnert. In een vorig leven was de dader zich volkomen bewust van wat hij deed, en de natuur verbindt gevolgen aan zijn daden en is daardoor rechtvaardig. We weten heel goed dat ze het gevolg op de oorzaak zal laten volgen ongeacht onze wensen en of we ons herinneren of hebben vergeten wat we deden. Als een baby in zijn eerste levensjaren door een kindermisje letsel wordt toegebracht zodat, zoals vaak gebeurt, de basis wordt gelegd voor een verlamme ziekte later in het leven, dan zal de verlamme ziekte komen, hoewel het kind niet de huidige oorzaak ervoor legde noch zich iets ervan herinnerde. Maar als men reïncarnatie en haar zusterleer karma goed begrijpt, ziet men hoe volmaakt rechtvaardig het hele plan van de natuur is.

Herinnering aan een vorig leven is niet nodig om te bewijzen dat we dat bestaan hebben doorgemaakt; evenmin is het feit dat we het ons niet herinneren een geldig bezwaar. We

vergeten het grootste deel van de gebeurtenissen van de jaren en dagen van dit leven, maar niemand zou daarom beweren dat wij die jaren niet hebben meegemaakt. We hebben ze beleefd en we bewaren maar weinig details ervan in het brein, maar de totale uitwerking ervan op het karakter wordt bewaard en wordt een deel van ons. De hele hoeveelheid details van een leven wordt bewaard in de innerlijke mens om eens weer geheel in de bewuste herinnering te worden teruggeroepen in een ander leven, wanneer we vervolmaakt zullen zijn. En zelfs nu, hoe onvolmaakt we ook zijn en hoe weinig we ook weten, tonen proeven met hypnose ons dat de kleinste details worden vastgelegd in wat nu bekendstaat als de onderbewuste geest. Volgens de theosofische leer wordt geen enkele van die gebeurtenissen werkelijk vergeten en aan het einde van het leven, wanneer de ogen worden gesloten en de mensen om ons heen zeggen dat we zijn gestorven, flitst elke gedachte en omstandigheid van het leven helder in en door onze geest.

Veel mensen herinneren zich echter wèl dat ze eerder hebben geleefd. Dichters hebben dit bezongen; kinderen weten het, totdat het voortdurend leven in een sfeer van ongeloof de herinnering tijdelijk uit hun geheugen wist; maar allen zijn onderworpen aan de beperkingen die in ieder leven door het nieuwe brein aan het ego worden opgelegd. Daarom kunnen we de beelden uit het verleden, van dit of voorafgaande levens, niet vasthouden. Het brein is het werktuig voor het geheugen van de ziel en omdat het in elk leven nieuw is en zijn vermogen beperkt is, kan het ego het in het nieuwe leven slechts tot de grens van dat vermogen gebruiken. Dat vermogen zal volledig worden benut of niet, precies in overeenstemming met de eigen wens en het vroegere gedrag van het ego, omdat de vroegere levenswijze zijn ver-

mogen om de krachten van het stoffelijke bestaan te beheersen zal hebben vergroot of verminderd.

Door volgens de geboden van de ziel te leven, kunnen de hersenen op zijn minst ontvankelijk worden gemaakt voor de herinneringen van de ziel; als men een leven leidt dat daarmee in strijd is, zullen wolken deze herinnering meer en meer verduisteren. Maar omdat het brein niets te maken heeft met het vorige leven, kan het zich dat in het algemeen niet herinneren. En dit is een wijze wet, want wij zouden ons diep ongelukkig voelen als de daden en de tonelen van onze vroegere levens niet voor ons verborgen bleven, totdat we door discipline de kennis ervan kunnen dragen.

Een ander bezwaar dat wordt aangevoerd is, dat we met de leer van reïncarnatie de toename van de wereldbevolking niet kunnen verklaren. Daarbij wordt als vaststaand aangenomen dat de bevolking van de aarde is toegenomen en dat we op de hoogte blijven van haar schommelingen. Maar het is niet zeker dat het aantal bewoners van de aardbol is toegenomen, en verder worden er jaarlijks grote aantallen mensen vernietigd over wie wij niets weten. In China worden elk jaar vele duizenden meegesleurd door overstromingen. Hongersnoodstatistieken zijn niet gemaakt. We weten niet met hoeveel duizenden het sterftcijfer in Afrika jaarlijks dat van de geboorten overtreft. Het bezwaar is gebaseerd op onvolmaakte tabellen die alleen de westerse landen betreffen. Men gaat er ook van uit dat er minder niet-geïncarneerde ego's zijn die wachten om in het leven te komen, dan mensen die zijn belichaamd en dit is niet juist. Annie Besant heeft dit goed uiteengezet in haar 'Reincarnation' door te zeggen dat de bewoonde bol lijkt op een zaal in een stad, die vol stroomt vanuit de veel grotere bevolking van die stad; het aantal in de zaal kan variëren, maar er is een voortdurende aanvoer vanuit

de stad. Het is waar dat, voor zover het deze bol betreft, het aantal ego's dat ertoe behoort beperkt is; maar niemand kent het aantal noch het potentieel van de aarde om hen te onderhouden. De statistici van nu vindt men voornamelijk in het westen, en hun tabellen omvatten maar een klein deel van de geschiedenis van de mens. Ze kunnen niet zeggen hoeveel mensen er op een eerder tijdstip op aarde waren geïncarneerd toen de bol overal geheel was bevolkt; het aantal ego's dat wenst of wacht om te worden wedergeboren is dus aan de mens van nu onbekend. De meesters van theosofische kennis zeggen dat het totale aantal ego's heel groot is en daarom is er een voldoende aanbod dat zich wil belichamen en geboren wil worden boven het aantal dat sterft. Verder moet men bedenken, dat elk ego zelf de duur van zijn verblijf in de *post-mortem* toestanden bepaalt. Ze reïncarneren niet met dezelfde tussentijd, maar komen na verloop van verschillende tijden uit de toestand na de dood, en wanneer zich een groot aantal sterfgevallen voordoet door oorlog, epidemieën of hongersnood, is er direct een toeloop van zielen die willen incarneren, hetzij op dezelfde plaats of op een andere plaats of in een ander ras. De aarde is zo'n kleine bol in de grote verzameling bewoonbare planeten dat er een voldoende aanbod is van ego's om hier te incarneren. Maar met alle respect voor degenen die dit bezwaar maken, heeft het volgens mij niet de geringste overtuigingskracht, of enig verband met de waarheid van de leer van reïncarnatie.

10 Argumenten voor reïncarnatie

Tenzij we de onsterfelijkheid van de mens en het bestaan van de ziel ontkennen, zijn er geen overtuigende argumenten aan te voeren tegen de leer van een voorbestaan en van wedergeboorte, behalve die op de uitspraak van de kerk berusten dat elke ziel een nieuwe schepping is. Deze uitspraak kan alleen door blinde dogmatiek worden gesteund, want uitgaande van een ziel moeten we vroeg of laat wel bij de theorie van de wedergeboorte komen, want zelfs als elke ziel hier op aarde nieuw is, moet ze toch na het sterven ergens voortleven en gezien de gegeven orde van de natuur zal ze andere lichamen hebben op andere planeten of in andere gebieden. Theosofie past op het zelf – de denker – dezelfde wetten toe die men overal in de natuur ziet werken, en al die wetten zijn vormen van de grote wet dat oorzaken gevolgen hebben en dat er geen gevolg is zonder een oorzaak. De onsterfelijkheid van de ziel – waarin de meerderheid van de mensheid gelooft – vereist een belichaming hier of elders, en belichaamd worden betekent reïncarnatie. Als we maar voor enkele jaren op deze aarde komen en dan naar een andere gaan, moet de ziel daar evenals hier worden belichaamd, en als we van een andere wereld komen, moeten we ook daar een geschikt omhulsel hebben gehad. De vermogens van de geest en de wetten die zijn werking, zijn gehechtheid en onthechting beheersen, zoals die in de theosofische filosofie worden behandeld, geven aan dat zijn wederbelichaming hier moet plaatsvinden, waar hij zich ontwikkelde en werkte, totdat de geest de krachten, die hem aan deze bol ketenen, kan overwinnen. Het zou onrechtvaardig zijn en in strijd met de machtige occulte wet-

ten en krachten, die voortdurend op een wezen inwerken, als het dit wezen zou zijn toegestaan zich naar een andere plaats van handeling te begeven voordat het alle oorzaken die het hierheen trekken, heeft overwonnen en zonder dat het zijn verantwoordelijkheid tegenover andere wezens in dezelfde evolutiestroom op zich heeft genomen. De eerste kerkvaders zagen dit in en leerden dat de ziel in de stof was gevallen en door de wet van haar natuur was verplicht zich weer moeizaam op te werken tot de plaats waar ze vandaan kwam. Ze haalden een oude Griekse hymne aan die als volgt gaat:

Eeuwige geest, een vonk van uw luister
 Zendt door mijn broze vorm van klei,
 Over de golven, woest en duister,
 Een schucht're straal in mij.
 Die ziel, kleet van de geest, geplant
 Als kiem op deze aarde;
 Houd Heer, in deernis, in uw hand
 Wat in u vindt zijn waarde.
 Ver weg van u, 't centrale vuur,
 Geketend in een droevig aards verbond,
 Laat deze vonk niet doven op den duur,
 Omarm weer wat in u haar oorsprong vond!

Ieder mens heeft een bepaald karakter dat verschilt van dat van ieder ander mens; en menigten wezens samengevoegd tot naties tonen als geheel dat de nationale kracht en de kenmerkende eigenschappen een welomlijnd en afzonderlijk nationaal karakter vormen. Deze verschillen, zowel individueel als nationaal, moeten worden toegeschreven aan het wezenlijke karakter en niet aan opvoeding. Zelfs uit de leer van het 'overleven van de geschiktste' zou dit moeten blijken, want de geschiktheid kan niet uit het niets komen, maar moet tenslotte zichtbaar worden, doordat het werkelijke innerlijke karakter

ter naar buiten komt. En omdat juist die individuen en volkeren die het verst zijn gevorderd in hun strijd met de natuur, in hun karakter blijk geven van een ontzaglijke kracht, moeten we zoeken naar de plaats en de tijd waarin die kracht werd ontwikkeld. Dat was volgens de theosofie op deze aarde en gedurende het hele tijdperk waarin het menselijke ras op deze planeet is geweest.

Al heeft erfelijkheid iets te maken met een verschil in karakter waar het kracht en moreel gedrag aangaat, al beïnvloedt ze de ziel en het verstand in lichte mate, en verschaft ook de geschikte omgeving voor het ontvangen van beloning en straf, ze is dus niet de oorzaak van de essentiële aard waarvan ieder van ons blijk geeft.

Maar al deze verschillen, zoals baby's vertonen vanaf de geboorte, volwassenen wanneer het karakter meer en meer tot uiting komt, en naties in hun geschiedenis, zijn toe te schrijven aan de lange ervaring tijdens veel levens op aarde opgedaan, en zijn het gevolg van de evolutie van de ziel. Wanneer men een kort mensenleven overziet, dan biedt dit geen verklaring voor het ontstaan van de innerlijke natuur. Elke ziel moet alle mogelijke ervaringen opdoen, en één leven kan die zelfs onder de gunstigste omstandigheden niet bieden. Het zou dwaas zijn als de almachtige ons hier voor zo'n korte tijd zou brengen om ons weer weg te nemen juist wanneer we het doel van het leven en de mogelijkheden ervan beginnen te begrijpen. Het puur zelfzuchtige verlangen van de mens om de beproevingen en de discipline van het leven te ontlopen, is niet genoeg om de natuurwetten opzij te schuiven; daarom moet de ziel worden herboren, totdat ze ophoudt de oorzaak van wedergeboorte in werking te zetten, doordat ze alle mogelijkheden van haar karakter heeft ontwikkeld die tot uitdrukking komen in de verschillende vor-

men van de menselijke natuur, d.w.z. wanneer ze door alle ervaringen zal zijn gegaan, en niet voordat alle kennis over de waarheid is verkregen. De grote verschillen tussen mensen in hun vermogens dwingen ons, als we aan de natuur of aan God rechtvaardigheid willen toeschrijven, om reïncarnatie aan te nemen en de oorsprong van die verschillen te herleiden op vroegere levens van het ego. Want mensen worden evenveel gehinderd en belemmerd, misbruikt en tot slachtoffer van schijnbare onrechtvaardigheid gemaakt door hun beperkte vermogens als door de omstandigheden van geboorte en opvoeding. We zien onontwikkelden de omstandigheden van gezin en opvoeding te boven komen en zij die in goede gezinnen zijn geboren, hebben vaak heel beperkte vermogens; maar de moeilijkheden van volkeren en families komen meer voort uit gebrek aan kwaliteiten dan uit enige andere oorzaak. En als we alleen de onbeschaafde rassen beschouwen, dan is daar de schijnbare onrechtvaardigheid enorm. Want veel primitieve mensen hebben werkelijk goede hersencapaciteiten, maar zijn niettemin primitief. Dit komt omdat het ego in dat lichaam nog barbaars en onontwikkeld is; want in tegenstelling tot primitieve mensen zijn er veel beschaafde mensen met geringe feitelijke hersenkracht, die van nature geen barbaren zijn omdat het inwonende ego in andere levens lange tijd ervaring met beschaving heeft opgedaan; en omdat het een meer ontwikkelde ziel is, heeft het dus de macht de hersenen tot het uiterste te gebruiken.

Iedereen voelt en weet dat hij een eigen individualiteit heeft, een persoonlijke identiteit, die niet alleen de kloof van de slaap overbrugt, maar soms ook die van tijdelijk hersenletsel. Deze identiteit wordt bij de normale mens van het begin tot het einde van het leven nooit onderbroken en slechts het blijvende en eeuwige karakter van de ziel kan dit verklaren.

Zover onze herinnering teruggaat weten we dat onze persoonlijke identiteit ons niet in de steek heeft gelaten, hoe slecht ons geheugen misschien ook is. Dit weerlegt het argument dat identiteit op herinnering berust, want als ze slechts op herinnering berustte, zouden we elke dag opnieuw moeten beginnen omdat we ons de gebeurtenissen in het verleden niet in detail kunnen herinneren, en sommigen zich maar weinig herinneren, al voelen ze wel hun persoonlijke identiteit. En omdat we vaak zien dat zij die zich het minst herinneren even sterk vasthouden aan hun persoonlijke identiteit als anderen aan die van hun, moet het voortduren van dit gevoel wel van de oude en onsterfelijke ziel komen.

Als we het leven met alle verschillende ervaringen die voor de mens mogelijk zijn, beschouwen – en wat waarschijnlijk het doel daarvan is – moeten we wel tot de conclusie komen dat één enkel leven niet genoeg is om al datgene te volbrengen wat de natuur bedoelde, nog afgezien van wat de mens zelf zou willen doen. De verscheidenheid van ervaringen is enorm. Er ligt een breed spectrum van vermogens in de mens verborgen die, zoals we zien, kunnen worden ontwikkeld als daartoe de gelegenheid wordt geboden. Een oneindig en gevarieerd terrein van kennis ligt voor ons, vooral in deze tijd waarin gespecialiseerd onderzoek regel is. We zien dat we hoge aspiraties koesteren maar missen de tijd die te realiseren, terwijl het grote leger van hartstochten en verlangens, zelfzuchtige beweegredenen en ambities onderling en met ons strijd voeren, en ons zelfs tot aan de poort van de dood achtervolgen. Al deze moeten worden uitgeprobeerd, overwonnen, gebruikt en onderworpen. Eén leven is voor dit alles niet genoeg. Te beweren dat we hier maar één leven hebben met al die mogelijkheden vóór ons die we onmogelijk kunnen ontwikkelen, betekent dat we van het heelal en het leven een

grote en wrede grap maken, bedacht door een machtige God die door hen, die in een bijzondere schepping van zielen geloven, ervan wordt beschuldigd over de zwakke mens te triomferen en met hem te spelen, alleen omdat die mens nietig is en een schepping van de Almachtige. Een mensenleven duurt hoogstens zeventig jaar; statistieken brengen dit tot gemiddeld veertig terug; en van dit kleine restant wordt een groot deel slapend doorgebracht en een ander deel als kind. Het is dus volstrekt onmogelijk om in één leven zelfs maar een fractie te bereiken van wat de natuur kennelijk voor ogen staat. Veel waarheden zien we vaag, en een leven geeft ons geen tijd deze te begrijpen, en dit gebeurt vooral wanneer de mens al zo'n strijd moet voeren om zelfs maar te kunnen overleven. Onze vermogens zijn gering of beperkt of zwak; één leven biedt geen gelegenheid dit te veranderen; we worden ons bewust van andere vermogens die in ons sluimeren, en die we in zo'n korte tijd onmogelijk tot ontwikkeling kunnen brengen, en we hebben meer dan een vermoeden dat het veld van de waarheid oneindig veel groter is dan de enge cirkel waartoe we beperkt zijn. Het is niet redelijk te veronderstellen dat God of de natuur ons in een lichaam brengt enkel en alleen om ons te verbitteren, doordat ons hier maar één kans wordt geboden; liever moeten we concluderen dat een reeks incarnaties tot de huidige toestand heeft geleid, en dat het proces van hier telkens terugkomen, moet voortduren met als doel ons de nodige kansen te bieden.

Het sterven is op zichzelf niet genoeg om vermogens te ontwikkelen of verkeerde voorkeuren en neigingen uit te bannen. Als we aannemen dat we bij het binnengaan van de hemel ineens alle kennis en zuiverheid verkrijgen, dan wordt die toestand na de dood gereduceerd tot een levenloos niveau, en verliest het leven zelf met al zijn training elke bete-

kenis. Sommige kerken leren het bestaan van een trainings-school na de dood, waaraan brutaalweg wordt toegevoegd dat de apostelen, van wie bekend is dat het onwetende mensen waren, daar de leraren zullen zijn. Dit is belachelijk en mist iedere grond in de natuurlijke orde van de dingen. Trouwens, als er zo'n latere training bestaat, waarom werden we dan in het leven geplaatst? En waarom worden we, na te hebben geleden en fouten te hebben gemaakt, van de plaats waar wij onze daden verrichtten, weggehaald? De enig overblijvende oplossing is reïncarnatie. We komen terug naar de aarde, omdat onze daden daar en met de wezens daarop werden volbracht; omdat het de enige geschikte plaats is, waar straf en beloning rechtvaardig kunnen worden toebedeeld; omdat hier de enige natuurlijke plek is om de strijd om ons te vervolmaken voort te zetten, de vermogens die we bezitten te ontwikkelen, en het slechte in ons te vernietigen. Rechtvaardigheid tegenover onszelf en tegenover alle andere wezens vereist dit, want we kunnen niet voor onszelf alleen leven en het zou onrechtvaardig zijn enkelen van ons te laten ontkomen, en degenen die onze deelgenoten waren te laten achterblijven of in een eeuwigdurende hel te werpen.

Het voortduren van barbaarsheid, de opkomst en het verval van volkeren en beschavingen, het totale uitsterven van volkeren, dat alles vraagt een verklaring die nergens anders dan in reïncarnatie wordt gevonden. Barbaarsheid blijft bestaan, omdat er nog ego's zijn met een zo beperkte ervaring dat ze nog barbaren zijn; ze zullen naar hogere rassen overgaan, als ze daarvoor rijp zijn. Rassen sterven uit, omdat de ego's genoeg van de ervaring, die zo'n ras kan geven, hebben opgedaan. De roodhuiden, de hottentotten, de bewoners van Paaseiland en anderen zijn voorbeelden van rassen die door hoogstaande ego's zijn verlaten en terwijl ze uitsterven, beli-

chamen andere zielen, die in het verleden geen hoger leven hebben gekend, zich in het ras en gebruiken die lichamen met het doel die ervaring op te doen die dat raslichaam hun kan bieden. Het is niet mogelijk dat een ras opkomt en dan plotseling weer verdwijnt. We zien dat dit niet het geval is, maar de wetenschap heeft hiervoor geen verklaring; ze zegt eenvoudig dat het een feit is dat naties in verval raken. Maar deze verklaring houdt geen rekening met de innerlijke mens, noch met de verborgen subtiele en occulte wetten die samenwerken om een ras te vormen. Theosofie toont aan dat de energie die is bijeengebracht, geleidelijk moet vrijkomen en daarom zal het voortbrengen van lichamen met de eigenschappen van dat ras doorgaan, hoewel de ego's niet worden gedwongen om langer van dat soort lichamen gebruik te maken dan dat ze zich in het ontwikkelingsstadium van dat ras bevinden. Daarom komt er een tijd waarin de hele groep ego's die het ras hebben opgebouwd, naar een andere fysieke omgeving vertrekt, die meer met haar overeenkomt. De opzet van de natuur laat niet toe dat een fysiek ras plotseling verdwijnt, en daarom stromen in de werkelijke ordening van de evolutie andere en minder ver ontwikkelde ego's binnen die de al aanwezige vormen gaan gebruiken en nieuwe lichamen blijven voortbrengen, hoewel het aantal ervan elke eeuw minder wordt. Deze lagere ego's kunnen de verschillende soorten energieën, door andere ego's achtergelaten, niet tot de uiterste grens van de mogelijkheden daarvan benutten, en terwijl de nieuwe groep zoveel mogelijk ervaring opdoet, sterft het ras te zijner tijd uit, na door een periode van verval te zijn gegaan. Dat is de verklaring van wat wij de terugval tot barbaarsheid kunnen noemen en geen andere theorie klopt met de feiten. Etnologen hebben soms gedacht dat de meer beschaafde rassen de andere doden, maar het is een feit dat

door het grote verschil tussen de ego's, die het oude ras-lichaam bewonen en de energie van dat lichaam zelf, de vrouwen onvruchtbaar beginnen te worden, zodat het aantal sterfgevallen langzaam maar zeker dat van de geboorten overtreft. China maakt een periode van verval door; het heeft nu bijna het stadium van stilstand bereikt vlak voor de neerwaartse val. Grote beschavingen zoals die van Egypte en Babylon zijn verdwenen, omdat de zielen die deze beschavingen opbouwden, sinds lang in de grote landen van veroveraars in Europa en het tegenwoordige Amerikaanse vasteland zijn gereïncarneerd. Als naties en rassen zijn ze volledig gereïncarneerd en opnieuw geboren voor een groter en hoger doel dan ooit. Van alle oude rassen bestaat alleen nog het Indo-europese, als bewaarder van de oude leringen. En eens zal het weer tot zijn oude glorierijke hoogte stijgen.

Het verschijnen van genieën en van grote denkers in families die deze eigenschappen niet bezitten, zowel als het verdwijnen uit een familie van de genialiteit waarvan één van de voorouders blijk gaf, kan alleen door de wet van wedergeboorte worden verklaard. Napoleon de Eerste kwam in een familie die wat vermogens en kracht betreft totaal anders was dan hij. Niets in zijn afstamming kan zijn karakter verklaren. Hijzelf zei – zoals wordt verteld in de Memoires van Prins Talleyrand – dat hij Karel de Grote was. Alleen door voor hem een lange reeks levens aan te nemen, waardoor zijn denken, aard en kracht zich langs de juiste lijn van evolutie of oorzaken konden ontwikkelen, kunnen we ons er een flauw beeld van vormen, waarom hij of een ander groot genie verscheen. Toen Mozart een kind was, kon hij een orkestpartituur schrijven. Dit was niet het gevolg van erfelijkheid, want zo'n partituur is niet natuurlijk, maar is kunstmatig, mechanisch, en berust op vastgestelde regels, en toch kon hij het

zonder scholing. Hoe? Omdat hij een gereïncarneerde musicus was met een muzikaal brein, verschaft door zijn familie, en hij dus in zijn pogingen om zijn muzikale kennis te tonen, niet werd belemmerd. Maar nog sterker is het geval van 'Blinde Tom', een neger uit een familie die met geen mogelijkheid enige kennis van een piano, een modern instrument, kon hebben en die kennis dus niet op de atomen van zijn lichaam kon overbrengen; toch bezat hij een groot muzikaal talent en kende de tegenwoordige mechanische muzikale toonladders op de piano. Er zijn honderden van dit soort voorbeelden onder de vele wonderkinderen die tot verbazing van de wereld zijn verschenen. In India zijn veel verhalen over wijzen die werden geboren met volledige kennis van filosofie en dergelijke, en ongetwijfeld kan ditzelfde bij alle volkeren worden gevonden. Dit terugbrengen van kennis verklaart ook het instinct, want dat is niets anders dan herinnering die is te verdelen in een fysiek en een mentaal geheugen. Men ziet het bij een kind en bij een dier, en het is slechts het gevolg van vroegere ervaring. En of wij nu de pasgeboren baby, die zijn armen tot zelfbescherming uitstrekt, bekijken of het dier met zijn sterk instinctieve vermogen, of de bij die een cel bouwt volgens de regels van de geometrie, het is alles het gevolg van reïncarnatie die tot uiting komt in het denken of in de fysieke cel; want volgens wat eerder is gezegd, is geen enkel atoom zonder een eigen leven, bewustzijn en intelligentie.

Het geval van de musicus Bach bewijst dat erfelijkheid geen betekenis heeft als het ego onvoldoende is gevorderd, want de genialiteit werd in zijn familie niet overgedragen: ze nam geleidelijk af en verdween tenslotte geheel uit de familielijn. En op dezelfde manier wordt verklaard dat ouders die goed, zuiver of hoog intellectueel zijn, zwakzinnige of boos-

aardige kinderen krijgen. Dat zijn gevallen waarin erfelijkheid wordt tenietgedaan door een volslagen slecht of gebrek-kig ego.

En tenslotte wordt het feit dat bepaalde ingewortelde denkbeelden bij het hele ras voorkomen, door de wijzen verklaard als een gevolg van de herinnering van die denkbeelden, die op de menselijke geest in het eerste begin van zijn evolutionaire loopbaan op deze planeet werden afgedrukt door de broeders en wijzen die in vroegere tijdperken hun les hadden geleerd en werden vervolmaakt, lang voor de ontwikkeling van deze bol begon. De wetenschap geeft geen verklaring voor deze ingewortelde denkbeelden, dan te zeggen dat 'ze bestaan'. Ze werden in feite geleerd aan de hele groep ego's die betrokken zijn bij de evolutie van de aarde; ze werden op hun natuur afgedrukt of ingebrand en werden altijd onthouden; ze volgen het ego op zijn lange pelgrimstocht.

Men heeft vaak gedacht dat de tegenstand tegen reïncarnatie uitsluitend op vooroordeel berust, of zelfs het gevolg was van een dogma dat alleen kan standhouden als het denken aan banden wordt gelegd en wordt belemmerd in het gebruik van zijn eigen vermogens. Het is de meest edele leer en met haar zusterleer van karma, die hierna zal worden beschouwd, geeft alleen zij de grondslag voor ethiek. Ik twijfel er niet aan dat de stichter van het christendom haar als vanzelfsprekend aannam en dat het tegenwoordige ontbreken van die leer in die religie de reden is voor de tegenstrijdigheid tussen de door christelijke volkeren beleden ethiek en hun werkelijke praktijken, die zo tegengesteld zijn aan de door Jezus gegeven leer.

11 Karma

Karma is voor westerlingen geen vertrouwd begrip. Het is de naam die theosofen in de negentiende eeuw gingen gebruiken voor een van de belangrijkste wetten van de natuur. Het werkt onafgebroken en is van invloed op zowel planeten, planetenstelsels, rassen, volkeren als families en personen. Karma en reïncarnatie horen bij elkaar. Zo nauw zijn deze twee wetten met elkaar vervlochten, dat het bijna onmogelijk is de ene los van de andere goed te behandelen. Geen plaats of wezen in het heelal valt buiten de werking van karma; alle vallen onder zijn heerschappij, worden voor begane fouten erdoor gestraft, maar toch door discipline, rust en beloning weldadig verder geleid naar de verre hoogten van vervolmaking. Het is een wet die zo'n breed terrein beslaat en die zowel ons lichamelijk als ethisch bestaan beïnvloedt, dat de betekenis ervan in onze taal slechts door middel van omschrijving en uitvoerige toelichting duidelijk kan worden gemaakt. Daarom werd het Sanskrietwoord *karma* gekozen om haar aan te duiden.

Toegepast op het morele leven van de mens is het de wet van ethische oorzakelijkheid, rechtvaardigheid, beloning en straf; de oorzaak van geboorte en wedergeboorte, maar evengoed het middel om te ontkomen aan incarnatie. Vanuit een ander standpunt gezien, is het slechts het voortvloeien van gevolgen uit oorzaken, actie en reactie, precies het juiste gevolg voor elke gedachte en daad. Het betekent handelen en de gevolgen van handelen, want de letterlijke betekenis van het woord is handeling. Theosofie beschouwt het heelal als een intelligent geheel, daarom is elke beweging in dat heelal een handeling van dat geheel die leidt tot gevolgen, die zelf

weer oorzaken worden van verdere gevolgen. De hindoes van de oudheid vatten het aldus ruim op en zeiden dat elk wezen, tot Brahmā toe, onder de heerschappij van karma valt.

Het is geen wezen maar een wet, de universele wet van harmonie, waardoor bij alle verstoringen het evenwicht weer feilloos wordt hersteld. In dit opzicht is de theorie in strijd met de gewone opvatting over God, voortgekomen uit het joodse stelsel dat aanneemt dat de Almachtige – als een denkend wezen buiten de kosmos – scheidt, zijn maaksel niet harmonisch vindt, buiten alle verhoudingen, ontrouw en verward, en dan weer moet afbreken, vernietigen of straffen wat hij heeft geschapen. Dit heeft duizenden òf in vrees voor God doen leven, gehoorzaamend aan zijn veronderstelde bevelen met het zelfzuchtige doel beloning te verkrijgen en zich ervan te verzekeren om aan zijn toorn te ontsnappen, òf in een duisternis gedompeld die ontstaat door het ontkennen van elk geestelijk leven. Maar omdat het voor ieder mens duidelijk, pijnlijk duidelijk, is dat er in en om ons een voortdurende vernietiging en een aanhoudende strijd plaatsvindt, niet alleen onder de mensen maar in het hele zonnestelsel, waardoor overal leed wordt veroorzaakt, vraagt het gezonde verstand om een oplossing van dit raadsel. De armen die geen uitweg of hoop zien, roepen luid een god aan die geen antwoord geeft, en wanneer ze dan de welstand zien en de vele mogelijkheden die de rijken hebben, worden ze vervuld van afgunst. Ze zien hoe rijke losbollen en welgestelde dwazen zich ongestraft vermaken. En als ze eraan twijfelen of het rechtvaardig is om mensen die niets misdeden, zulke ellende te laten ondergaan, zonder middelen en kansen om onderwijs te volgen, en om hen geboren te doen worden zonder het vermogen om belemmeringen van sociale aard of voortvloeiend uit ras of omgeving te overwinnen, wenden ze zich tot de reli-

gie als leraar en krijgen als antwoord: 'Het is de wil van God'. Ouders krijgen geliefde kinderen, die hen door een voortijdige dood worden ontnomen, juist wanneer alles zo veelbelovend leek te zijn. Ook zij krijgen geen ander antwoord op de vraag: 'Waarom word ik zo gekweld?' dan dezelfde onredelijke verwijzing naar een ontoegankelijke god die door zijn grillige wil hun ellende veroorzaakt. En zo worden in alle kringen verlies, onrecht, vervolging, gebrek aan kansen, verstoring van het geluk van de mens door de natuurkrachten, dood, tegenslag en teleurstelling aan zowel de goeden als de kwaden toebedeeld. Maar nergens is er een antwoord of hulp te vinden, behalve in die oude waarheid dat ieder mens de maker en vormgever is van zijn eigen lot, de enige die de oorzaken in werking zet voor zijn eigen geluk of ellende. In het ene leven zaait hij en in het volgende oogst hij. En zo leidt de wet van karma hem voor altijd verder.

Karma is een weldadige wet vol barmhartigheid, onverbiddelijk rechtvaardig, want ware barmhartigheid is geen gunst maar onpartijdige gerechtigheid.

'Broeders, het leven van ieder mens
Is 't resultaat van een eerder bestaan.
Een vroeg're deugd brengt zegen. Lijden volgt
Op 't misdrijf eens begaan . . .
Dit is de leer van karma.'

Hoe wordt dit leven beïnvloed door de goede en slechte daden uit het verleden en gebeurt dat altijd in de vorm van straf? Is karma slechts noodlot onder een andere naam, een bestemming die al is vastgelegd, waaraan onmogelijk is te ontkomen en die ons daarom zorgeloos zou kunnen maken in denken en doen, omdat die onze bestemming toch niet kunnen beïnvloeden? Het is geen fatalisme; alles wat we in een

vorig lichaam hebben gedaan heeft gevolgen, die voor het ego in de nieuwe geboorte geluk of lijden betekenen, want zoals Paulus zei: 'Dwaalt niet. God laat niet met zich spotten. Want wat een mens zaait, zal hij ook oogsten.' Want het gevolg ligt in de oorzaak besloten en karma brengt het te voorschijn in het lichaam, de hersenen en het denkvermogen die reïncarnatie ons verschaft. En omdat een oorzaak door een mens in werking gezet een onmiskenbare band met hem heeft als het centrum waarvan zij uitging, ondervindt iedereen de gevolgen van zijn eigen daden. We schijnen soms uitsluitend de gevolgen te ondervinden van daden van anderen, maar dit is het gevolg van onze eigen daden en gedachten in dit of in een vorig leven. We verrichten onze daden altijd in gezelschap van anderen, en die daden met de gedachten die eraan ten grondslag liggen, hangen altijd samen met andere mensen en met onszelf.

Er wordt geen handeling verricht die niet voortkomt uit een gedachte, hetzij op het moment van de daad of daaraan voorafgaand. Deze gedachten worden in dat deel van de mens opgeslagen dat wij *manas*, het denkvermogen, hebben genoemd en blijven daar als subtiele maar machtige schakels met magnetische draden die het zonnestelsel doorweven en waardoor verschillende gevolgen worden voortgebracht. De eerder naar voren gebrachte theorie dat het hele stelsel waartoe deze bol behoort, leeft en op elk gebied bewust is, maar alleen in de mens zelfbewustzijn vertoont, speelt een rol bij de verklaring van het feit dat een achterliggende gedachte van een daad in dit leven gevolgen kan hebben in dit of in een volgend leven. De verbazingwekkende moderne proeven met hypnose tonen aan dat de geringste indruk, hoe lang geleden ook opgedaan, weer tot leven kan worden gewekt, waaruit blijkt dat deze niet verloren is gegaan, maar slechts

latent is. Neem als voorbeeld het geval van een kind, geboren met een bochel, erg klein, het hoofd tussen de schouders weggezonden, lange armen en korte benen. Hoe komt dat? Het is zijn karma voor gedachten en daden in een vorig leven. Hij bespote, vervolgde of kwetste op een andere manier een mismaakt persoon zo aanhoudend of hevig, dat hij op zijn eigen onsterfelijke geest het mismaakte beeld van zijn slachtoffer afdruckte. Want de kracht en scherpte van het beeld zijn evenredig aan de intensiteit van zijn gedachten. Het is te vergelijken met het belichten van een gevoelige fotografische plaat, waarbij de indruk op de plaat zwak of diep zal zijn naargelang de belichting kort of lang was. Deze denker en toneelspeler – het ego – wordt weer geboren, draagt dit beeld met zich mee en als er in de familie, waartoe hij voor zijn geboorte wordt aangetrokken, een soortgelijke fysieke aanleg bestaat, dan dwingt het mentale beeld het zich vormende astrale lichaam een mismaakte vorm aan te nemen, door middel van elektrische en magnetische osmose via de moeder van het kind. En omdat alle wezens op aarde onverbrekkelijk met elkaar zijn verbonden, is het misvormde kind ook het karma van de ouders, precies het gevolg van vergelijkbare daden en gedachten van hen in andere levens. Hier is een strikte rechtvaardigheid die geen andere theorie ons kan bieden.

Maar omdat wij vaak een misvormd mens zien – voor een verdere toelichting werken we dit voorbeeld uit – die een prettig karakter heeft, een uitstekend verstand, een gezond oordeel en elke goede morele eigenschap, komen we door dit voorbeeld tot de conclusie dat er verschillende soorten karma moeten zijn in elk individueel geval, en dat karma kennelijk in meer dan één deel van ons wezen werkt, waarbij het mogelijk is dat het in zijn uitwerking voor een bepaald deel van onze

natuur aangenaam is en voor een ander gedeelte onaangenaam.

Er zijn drie soorten karma:

Ten eerste – karma dat in ons leven nog niet is begonnen gevolgen voort te brengen omdat er andere karmische oorzaken in ons aan het werk zijn. Dit gebeurt volgens een wet, bekend bij natuurkundigen, dat twee tegengestelde krachten ertoe neigen elkaar te neutraliseren, en dat een kracht sterk genoeg kan zijn de werking van een andere tijdelijk tegen te gaan. Deze wet werkt zowel op de onzichtbare mentale en karmische gebieden of sferen van het bestaan, als op de stofelijke. De kracht van een bepaald stel lichamelijke, mentale en psychische vermogens, elk met zijn bepaalde gerichtheid, kan de werking op ons van oorzaken, waarmee we zijn verbonden, volledig onderdrukken, omdat bij het toepassen van deze wet de hele natuur van een mens wordt gebruikt. Daarom bieden de zwakken en middelmatigen karma een zwak brandpunt en voor hen heeft een leven in het algemeen een beperkt resultaat, hoewel ze het als heel zwaar kunnen ervaren. Maar iemand met een breed en diep karakter en veel kracht zal de uitwerking van een grotere hoeveelheid karma ondergaan dan een zwakker mens.

Ten tweede – karma dat we nu door onze gedachten en daden maken en opstapelen en dat in de toekomst zal uitwerken, wanneer door het incarnerende ego in een ander leven en in een passende omgeving een geschikt lichaam en verstand worden aangenomen, of telkens wanneer belemmerend karma is weggenomen.

Dit betreft zowel dit als het volgende leven; want men kan in dit leven een punt bereiken waar nieuw karma, of wat ervan nog onverbruikt is, moet beginnen te werken, omdat alle vorige oorzaken zijn uitgeput.

Hiertoe behoren die gevallen waarin mensen plotselinge tegenslagen ondergaan of veranderingen ten goede in hun omstandigheden of in hun karakter. Dit is van grote betekenis voor ons huidige gedrag. Terwijl oud karma moet uitwerken en niet kan worden tegengehouden, is het voor de mens verstandig om onder de huidige omstandigheden – wat die ook mogen zijn – zo te denken en te handelen dat hij geen slechte of nadelige oorzaken legt voor een volgend leven of voor de latere jaren van dit leven. Opstandig worden is nutteloos, want de wet werkt door, of wij huilen of ons verheugen. De grote Franse ingenieur De Lesseps is een goed voorbeeld van dit soort karma. Opgeklommen gedurende vele jaren van zijn leven tot een hoogtepunt van glorie en succes, komt hij plotseling door het Panamakanaal-schandaal ten val, overladen met schande. Of hij schuldig was of niet, hij ondervindt de schande dat zijn naam in verband wordt gebracht met een nationale onderneming, besmeurd door omkoperij en corruptie, waarbij hoge ambtenaren zijn betrokken. Dit was het resultaat van oude karmische oorzaken, op het moment toen het karma dat in de voorafgaande jaren de overhand had, was uitgewerkt. Napoleon I is een ander voorbeeld, want hij steeg tot grote roem maar kwam plotseling ten val en stierf in ballingschap en oneer. Iedere lezer die even nadenkt zullen tal van andere gevallen te binnen schieten.

Ten derde – karma dat is begonnen gevolgen voort te brengen. Het is de uitwerking in ons huidige leven van oorzaken die wij samen met andere ego's in vorige levens hebben gelegd. Het werkt en toont zich duidelijk omdat het het best past bij de familie, het individuele lichaam, het astrale lichaam en de raseigenaardigheden van de tegenwoordige incarnatie, terwijl ander nog niet uitgeput karma zijn beurt afwacht.

Deze drie soorten karma beheersen mensen, dieren, werelden en evolutieperioden. Elk gevolg komt voort uit een voorafgaande oorzaak en omdat alle wezens onophoudelijk worden wedergeboren, ondervinden ze ook voortdurend de gevolgen van hun gedachten en daden (die op zichzelf oorzaken zijn) uit een vroegere incarnatie. En dus moet ieder, zoals Mattheüs zegt, zich voor elk woord en elke gedachte verantwoorden; niemand kan hieraan ontkomen, noch door gebed, gunst, kracht of ander middel.

Omdat alle karmische oorzaken in drie klassen zijn te verdelen, moeten ze verschillende gebieden hebben waarop ze werken. Ze werken bij de mens in zijn mentale en intellectuele natuur, in zijn psychische of ziele-natuur, in zijn lichaam en door uiterlijke omstandigheden. Karma beïnvloedt nooit de geestelijke natuur van de mens en werkt er niet op in.

Eén soort karma kan tegelijk en in dezelfde mate op de drie genoemde gebieden van onze natuur werken, maar er kan ook een vermenging van oorzaken zijn, sommige op dit en andere op dat gebied. Neem bijvoorbeeld een mismaakt persoon met een goed verstand en een gebrek in zijn ziele-natuur. In dat geval werkt bestraffend en onaangenaam karma op zijn lichaam terwijl hij goed karma ondervindt in zijn mentale en intellectuele natuur, maar psychisch is het karma of de oorzaak vrij slecht, en zal ook het resultaat vrij slecht zijn. Bij een ander komen andere combinaties voor. Hij heeft een mooi lichaam en leeft onder gunstige omstandigheden, maar hij is chagrijnig, knorrig, prikkelbaar, wraakzuchtig, zwartgallig en onaangenaam voor zichzelf en voor anderen. Hier werkt goed fysiek karma en slecht mentaal, intellectueel en psychisch karma. De lezers zullen zich gevallen herinneren van mensen van hoge geboorte met alle kansen en mogelijkheden, maar die niette-

min zwakbegaafd waren of plotseling krankzinnig werden.

Zoals al deze aspecten van de wet van karma de individuele mens beïnvloeden, zo werken ze ook op rassen, volkeren en families. Elk ras als geheel heeft zijn karma. Als dat goed is, gaat het ras vooruit; is het slecht, dan gaat het ten onder – en wordt als ras vernietigd – hoewel de zielen die het betreft hun karma in andere rassen en lichamen weer opnemen. Naties kunnen niet aan hun nationaal karma ontkomen en elk volk dat slecht heeft gehandeld, moet er eens, vroeg of laat, voor boeten. Het karma van de negentiende eeuw in het westen is het karma van Israëel, want zelfs een beginneling kan zien dat de Mozaïsche invloed het sterkst is in de Europese en Amerikaanse volkeren. De oude Azteken en andere oude Amerikaanse volkeren stierven uit, omdat hun karma – het resultaat van hun eigen leven als naties in het verre verleden – hen trof en vernietigde. Deze hevige werking van karma vindt bij volkeren altijd plaats door middel van hongersnood, oorlog, natuurrampen en de onvruchtbaarheid van de vrouwen van dat volk. Deze laatste oorzaak komt aan het eind en vaagt alle overgeblevenen weg. En het individu in een ras of volk wordt door deze machtige leer gewaarschuwd dat als hij onverschillig wordt in zijn denken en handelen, en zich zo vormt naar het gemiddelde karma van zijn ras of natie, dit ras- of nationale karma hem tenslotte zal meeslepen met het algemene lot. Daarom riepen de leraren uit de oudheid: ‘Kom te voorschijn en maak u van hen los.’

Samen met reïncarnatie verklaart de leer van karma de ellende en het lijden van de wereld en het is dan uitgesloten om de natuur van onrechtvaardigheid te beschuldigen.

De ellende van een volk of ras is het onmiddellijke gevolg van de gedachten en daden van de ego's waaruit dat ras of die natie bestaat. In het grijze verleden hebben ze kwaad gedaan

en nu lijden ze. Ze deden de wetten van harmonie geweld aan. De onwrikbare regel is dat harmonie moet worden hersteld als ze wordt verstoord. Daarom lijden deze ego's, terwijl ze hun fouten goedmaken en het evenwicht in de occulte kosmos herstellen. De hele groep ego's moet in het volk of in het ras blijven incarneren en reïncarneren, totdat voor allen de door hen in werking gezette oorzaken tot het eind toe zijn uitgewerkt. Hoewel een volk enige tijd fysiek kan verdwijnen, verlaten de ego's die het samenstelden de wereld niet, maar verschijnen als de scheppers van een nieuw volk, waarin zij hun taak moeten voortzetten en, overeenkomstig hun karma, straf of beloning zullen krijgen. De oude Egyptenaren zijn een voorbeeld van deze wet. Ze stegen ongetwijfeld tot een hoog ontwikkelingsniveau en even zeker werden ze als natie uitgewist. Maar de zielen – de oude ego's – leven verder en ondergaan nu in onze tijd als een ander volk het door henzelf geschapen lot. Ze zijn misschien het nieuwe Amerikaanse volk of de joden, gedoemd om in de wereld rond te zwerven en door anderen veel te lijden. Dit proces is volkomen rechtvaardig. Neem bijvoorbeeld de Verenigde Staten en de roodhuiden. Laatstgenoemden zijn door dat land schandelijk behandeld. De indiaanse ego's zullen worden wedergeboren in het nieuwe en veroverende volk en zullen als leden van die grote familie zelf het middel zijn om de passende gevolgen op te roepen van wat hen werd aangedaan toen zij rode lichamen hadden. Zo gebeurde het vroeger en zo zal het opnieuw gebeuren.

Individueel ongeluk in een leven wordt als volgt verklaard:

(a) het is straf voor kwaad in vorige levens bedreven of (b) het is een training door het ego ondernomen om tekortkomingen te overwinnen of geestkracht en medegevoel te ontwikkelen. Het opheffen van gebreken is als het verwijderen

van een verstopping in een bevoeiingskanaal, waarna het water weer kan doorstromen. Geluk wordt op dezelfde manier verklaard: het gevolg van vroegere goede levens.

De wetenschappelijke grondslag voor de juiste ethiek die tot zelf handelen aanzet wordt in deze en in geen andere leringen gevonden. Want als de juiste ethiek alleen in praktijk moet worden gebracht omwille van die ethiek zelf, zullen de mensen niet inzien, en hebben ze ook nooit kunnen inzien, waarom zij *juist* moeten handelen. Als ethiek moet worden beoefend uit angst, verlaagt de mens zich en zal hij zeker proberen eraan te ontkomen; als de gunst van de Almachtige, niet gebaseerd op wet of rechtvaardigheid, de drijfveer is, dan hebben we precies wat nu algemeen het geval is: voorschriften door Jezus aan het westen gegeven, door die volkeren beleden, maar niet in praktijk gebracht, behalve door de weinigen die onder alle omstandigheden deugdzaam zouden zijn.

De adepten hebben over dit onderwerp het volgende geschreven, dat in *De Geheime Leer* (1:714-6) is te vinden:

De wegen van karma zouden ook niet ondoorgrondelijk zijn als de mensen gezamenlijk en in harmonie zouden handelen, in plaats van in verdeeldheid en strijd. Eén deel van de mensheid noemt ze de duistere en ingewikkelde wegen van de voorzienigheid, terwijl een ander deel er de werking van een blind noodlot en een derde er alleen maar toeval in ziet, zonder leiding door goden of duivels. Onze onwetendheid over die wegen van karma zou ongetwijfeld verdwijnen, als wij deze slechts aan de juiste oorzaak zouden toeschrijven. Met de juiste kennis, of in ieder geval met de vaste overtuiging dat onze burens er evenmin naar streven om ons te benadelen, als wij de bedoeling zouden hebben om hen kwaad te doen, zou tweederde van het kwaad in de wereld in het niet verdwijnen. Als niemand zijn broeder kwaad deed, zou karma-Nemesis geen reden hebben tot handelen, en geen wapens om

te gebruiken . . . We vormen deze talrijke kronkelwegen van ons lot dagelijks met eigen handen, terwijl we ons verbeelden dat we een spoor volgen op de koninklijke hoofdweg van fatsoen en plicht, en klagen dan dat die wegen zo ingewikkeld en duister zijn. We zijn verbijsterd over het mysterie dat we zelf hebben gemaakt en over de raadsels van het leven *die we maar niet oplossen*, en we beschuldigen dan de grote sfinx dat ze ons verslindt. Maar er is werkelijk geen ongeval in ons leven, geen ongeluksdag en geen tegenspoed, die niet kan worden herleid tot onze eigen daden in dit of in een ander leven.

. . . Kennis van karma geeft de overtuiging dat als

‘ . . . de deugd wordt gekweld en de ondeugd zegeviert

De mensheid tot atheïsten wordt gemaakt’,

dat alleen zo is doordat die mensheid altijd haar ogen heeft gesloten voor de grote waarheid dat de mens zelf zijn eigen verlosser en zijn eigen vernietiger is; dat hij de hemel en de goden, de schikgodinnen en de voorzienigheid niet hoeft te beschuldigen van de schijnbare onrechtvaardigheid die temidden van de mensheid heerst. Maar laat hij zich liever dit stukje Griekse wijsheid herinneren en het herhalen, dat de mens waarschuwt zich ervan te onthouden *Dat* te beschuldigen, dat

‘Rechtvaardig, maar geheimzinnig ons zonder falen leidt

Langs niet aangegeven wegen van schuld naar straf’

die nu de paden en de hoofdweg zijn waarop de grote Europese volkeren voortgaan. Elk volk en elke stam van de westerse Ariërs had, evenals hun oosterse broeders van het vijfde Ras, zijn gouden en zijn ijzeren eeuw, zijn periode van betrekkelijke onverantwoordelijkheid of de satya-eeuw van zuiverheid, terwijl nu verschillende van hen hun ijzeren eeuw hebben bereikt, de *kaliyuga*, een tijdperk *zwart van verschrikkingen* . . . Deze toestand zal voortduren . . . totdat we van binnenuit beginnen te handelen, in plaats van altijd impulsen van buitenaf te volgen . . . Tot dan is eenheid en harmonie het enige middel tegen het kwaad van het leven – een broederschap van de daad, en niet alleen *altruïsme* in naam.

12 Kāmaloka

Nu we een algemeen overzicht hebben gegeven van het hele terrein van de evolutie van dingen en wezens, beschouwen we vervolgens de toestanden van de mens na de dood van het lichaam en vóór de geboorte. Dit brengt ons direct op de vragen: Bestaat er zoiets als een hemel of een hel, en wat zijn ze? Zijn het toestanden of plaatsen? Is er een plaats in de ruimte, waar ze kunnen worden gevonden en waar wij heengaan of waar we vandaan komen? We moeten ook teruggrijpen op het onderwerp van het vierde beginsel in de samenstelling van de mens, dat in het Sanskriet *kāma* wordt genoemd en in onze taal begeerte of hartstocht. Als we in gedachten houden wat over dat beginsel is gezegd en ook wat over het astrale lichaam en het astrale licht is geleerd, zal de leer over de twee toestanden *ante-* en *post-mortem* gemakkelijker zijn te begrijpen. In chronologische volgorde komen we na het overlijden van het lichaam eerst in *kāmaloka* – of het gebied van begeerte – en daarna gaan de hogere beginselen, de werkelijke mens, in de toestand van *devachan*. Het zal gemakkelijker zijn om *devachan* te bestuderen als *kāmaloka* al is behandeld.

De adem verlaat het lichaam en wij zeggen dat de mens dood is, maar dat is slechts het begin van de dood; deze zet zich voort op andere gebieden. Wanneer het lichaam koud is en de ogen gesloten zijn, stromen alle krachten van het lichaam en de ziel door de hersenen en wordt het hele pas beëindigde leven door een reeks beelden onuitwisbaar op de innerlijke mens afgedrukt, niet alleen in grote trekken, maar tot in de kleinste details van zelfs de geringste en vluchtigste indruk. Hoewel op dat moment alle tekenen de arts ertoe brengen de dood te constateren en de persoon voor dit leven

feitelijk dood is, is de werkelijke mens druk bezig in het brein; en pas als zijn werk daar is geëindigd, is de persoon heengegaan. Wanneer dit plechtige werk is voltooid, maakt het astrale lichaam zich los van het fysieke, en omdat ook de levensenergie is verdwenen, zijn de overblijvende vijf beginselen in het gebied van kāmāloka.

De natuurlijke scheiding van de beginselen veroorzaakt door de dood verdeelt de hele mens in drie delen:

Ten eerste het zichtbare lichaam met al zijn samenstellende delen, overgelaten aan verdere ontbinding op het aardse gebied, waar alles waaruit het bestaat na verloop van tijd wordt opgelost in de verschillende stoffelijke gebieden van de natuur.

Ten tweede het *kāmarūpa*, opgebouwd uit het astrale lichaam en de hartstochten en begeerten, dat ook onmiddellijk begint uiteen te vallen op het astrale gebied.

Ten derde de werkelijke mens, de hogere triade *ātman-buddhi-manas*, onsterfelijk, maar nu buiten de aardse omstandigheden en zonder lichaam, die in *devachān* uitsluitend als denkvermogen begint te werken, en daar bekleed is met een heel etherisch omhulsel dat zij zal afschudden wanneer de tijd aanbreekt om naar de aarde terug te keren.

Kāmāloka – of de plaats van begeerte – is het astrale gebied dat de aarde doordringt en omringt. Als plaats bevindt het zich op, in en rond de aarde. Het strekt zich tot op een meetbare afstand van de aarde uit, maar de gewone wetten die hier gelden, gelden daar niet, en de wezens daarin zijn niet gebonden aan dezelfde voorwaarden van tijd en ruimte die voor ons gelden. Als toestand is het metafysisch, al heeft dat metafysische betrekking op het astrale gebied. Het wordt het gebied van begeerte genoemd, omdat het verband houdt met het vierde beginsel, en de heersende kracht daarin is begeerte,

verstoken en los van intelligentie. Het is een astraal gebied tussen het aardse en hemelse leven. Het is ongetwijfeld de oorsprong van de christelijke theorie van het vagevuur, waarin de ziel boet voor begaan kwaad en waaruit ze kan worden verlost door gebed en andere ceremoniën of offeranden. Het feit waaruit dit bijgeloof is ontstaan, is dat de ziel door de enorme kracht van een onbevredigd verlangen in *kāmaloka* kan worden vastgehouden en niet los kan komen van het astrale en kāmische omhulsel, totdat aan dat verlangen door iemand op aarde of door de ziel zelf is voldaan. Maar als het denken van de persoon zuiver was en hij hoge aspiraties had, wordt de scheiding van de beginselen op dat gebied snel voltooid, waardoor de hogere triade naar *devachan* kan gaan. Omdat *kāmaloka* de zuiver astrale sfeer is, heeft deze de kenmerken van de astrale stof, die in wezen aards en duivels is en waarin alle krachten werken zonder leiding van de ziel of het geweten. Hij is als het ware de slakkenberg van de hoogoven van het leven, waarin de natuur voor de afscheiding van al die elementen zorgt, waarvoor geen plaats is in *devachan*, en daarom moet hij vele graden hebben en elk daarvan was aan de Ouden bekend. Deze graden worden in het Sanskriet *loka's* of plaatsen in metafysische zin genoemd. Het menselijke leven vertoont in zijn karakter en andere ontwikkelingsmogelijkheden veel variaties en voor elk daarvan wordt na de dood een geschikte plaats verschaft, en *kāmaloka* is dus een oneindig gevarieerd gebied. In het leven worden sommige verschillen tussen mensen getemperd en sommige onderdrukt door lichamelijke en erfelijke overeenkomsten, maar in *kāmaloka* worden alle verborgen begeerten en hartstochten losgelaten omdat het lichaam ontbreekt, en daarom vertoont die toestand een veel grotere variatie dan het levensgebied. Niet alleen moet het tegemoetkomen aan de natuurlijke verschei-

denheid en verschillen, maar ook aan die veroorzaakt door de manier van sterven, waarover hierna iets zal worden gezegd. En al die verschillende afdelingen zijn slechts het natuurlijke gevolg van de gedachten tijdens het leven en van de laatste gedachten van de mensen die op aarde sterven. Het valt buiten het kader van dit boek om een beschrijving te geven van al deze gradaties, want er zouden boekdelen nodig zijn om ze te beschrijven, en maar enkelen zouden die begrijpen.

Voor een behandeling van *kāmaloka* moeten we ook het vierde beginsel in de samenstelling van de mens bespreken, en hierdoor ontstaat een conflict met moderne opvattingen en het huidige onderwijs over het onderwerp begeerten en hartstochten. Algemeen wordt verondersteld dat de begeerten en hartstochten ingeboren neigingen van het individu zijn; maar deze komen de gewone lezer als iets onwerkelijks en vaags voor. Maar in dit filosofische stelsel zijn ze niet slechts ingeboren in het individu noch het gevolg van het lichaam als zodanig. Terwijl de mens in de wereld leeft, hebben de begeerten en hartstochten – het *kāma*-beginsel – geen afzonderlijk leven los van de astrale en innerlijke mens, en zijn om zo te zeggen door zijn hele wezen verspreid. Maar wanneer ze zich na de dood met het astrale lichaam verenigen en zo een wezen met een eigen levensduur vormen, hoewel zonder ziel, komen heel belangrijke vragen op. Tijdens het sterfelijke leven worden de begeerten en hartstochten door het verstand en door de ziel geleid, na de dood werken ze zonder leiding van de vroegere meester; terwijl we leven zijn we ervoor verantwoordelijk en ook voor de gevolgen ervan, en wanneer we dit leven hebben verlaten, blijven we er verantwoordelijk voor, hoewel ze doorgaan te werken en anderen te beïnvloeden zolang ze als het soort wezen – zoals hierboven beschreven – bestaan, en zonder onze rechtstreek-

se leiding. Hieruit blijkt de blijvende verantwoordelijkheid. Ze zijn een deel van de *skandha's* – bekend in de oosterse filosofie – die de bundels eigenschappen zijn die de mens vormen. Het lichaam omvat één stel *skandha's*, de astrale mens een ander stel, het *kāma*-beginsel is weer een ander en nog andere hebben betrekking op andere delen. In *kāma* bevinden zich de werkelijk actieve en belangrijke *skandha's* die de wedergeboorte beheersen en bij elke wedergeboorte tot de verschillende vormen van leven en omstandigheden leiden. Ze worden dagelijks voortgebracht volgens de wet dat elke gedachte zich onmiddellijk met één van de elementale krachten van de natuur verbindt, en zo een soort entiteit wordt die een levensduur heeft overeenkomstig de kracht van de gedachte toen deze de hersenen verliet; deze blijven alle onafscheidelijk verbonden met het wezen dat ze voortbracht. Er is geen ontkomen aan; het enige wat we kunnen doen is goede gedachten hebben, want zelfs de hoogste meesters staan niet boven deze wet, al 'bevolken ze hun baan in de ruimte' met machtige entiteiten die alleen ten goede werken.

In *kāmaloka* heeft deze massa begeerten en gedachten een heel reëel bestaan tot het einde van de ontbinding ervan en dan bestaat het restant uit de essentie van deze *skandha's*, die natuurlijk zijn verbonden met het wezen dat ze voortbracht en bezat. Men kan ze net zo min vernietigen als dat men het heelal zou kunnen uitwissen. Daarom zegt men dat ze blijven bestaan totdat het wezen uit *devachan* komt, en dan worden ze volgens de wet van de aantrekking onmiddellijk naar dat wezen getrokken dat daaruit als kiem of basis een nieuw stel *skandha's* voor het nieuwe leven opbouwt. *Kāmaloka* wordt daarom van het aardse gebied onderscheiden door de massa onbeteugelde en onbeheerste hartstochten en begeerten daarin; maar het aardse leven is tegelijk ook een *kāmaloka*,

omdat het grotendeels door het *kāma*-beginsel wordt beheerst en dat zal zo blijven, totdat in de verre toekomst de mensenrassen in de loop van de evolutie het vijfde en zesde beginsel zullen hebben ontwikkeld, en zo *kāma* op zijn eigen gebied terugdringen en het aardse leven van zijn invloed bevrijden.

In *kāmaloka* is de astrale mens slechts een schil zonder ziel of verstand, zonder geweten en ook niet in staat te handelen, tenzij tot leven gewekt door krachten van buitenaf. Hij heeft wat lijkt op een dierlijk of automatisch bewustzijn dat geheel is te danken aan de band die hij kort geleden met het menselijke ego had. Want volgens het beginsel dat in een ander hoofdstuk werd besproken, heeft elk atoom waardoor de mens wordt gevormd, zijn eigen geheugen met een bestaansduur overeenkomstig de kracht die het heeft ontvangen. Bij een heel materialistisch en grof of zelfzuchtig persoon zal de kracht zich langer doen gelden dan in een ander geval, en zal het automatische bewustzijn een meer uitgesproken karakter hebben en zal iemand die zonder kennis liefhebbert in geestenbezwinging, meer in verwarring brengen. Zijn zuiver astrale gedeelte bevat of draagt in zich een afdruk van alles wat die persoon ooit tijdens zijn leven is overkomen, want een van de eigenschappen van de astrale substantie is het in zich opnemen van alle taferelen en beelden en van de indrukken van alle gedachten, die vast te houden, en te voorschijn te brengen door ze te weerspiegelen wanneer de omstandigheden dat toelaten. Deze astrale schil, die door iedereen bij de dood wordt afgeworpen, zou een gevaar voor alle mensen zijn, als ze niet in alle gevallen – op één na dat zal worden besproken – zou zijn verstoken van alle hogere beginselen die de leidinggevende krachten zijn. Maar omdat die leidende elementen van de schil zijn gescheiden, zwerft ze doelloos en

zweeft van plaats tot plaats, zonder eigen wil maar geheel beheerst door alles waartoe ze in de astrale en magnetische velden wordt aangetrokken.

De werkelijke mens – door sommigen geest genoemd – kan gedurende enkele korte ogenblikken onmiddellijk na de dood met ons communiceren, maar als die voorbij zijn, heeft de ziel niets meer met de aarde te maken tot ze opnieuw incarneert. De schillen die ik heb beschreven, kunnen vanuit dit gebied een medium en gevoelige mensen beïnvloeden, en dat gebeurt in feite ook. Zonder ziel en geweten zijn ze in geen enkel opzicht de geesten van onze overledenen. Ze zijn het kleed dat door de innerlijke mens is afgelegd, het dierlijke aardse gedeelte, afgedankt bij zijn vertrek naar *devachan*, en zijn daarom in de oudheid altijd als duivels beschouwd – onze persoonlijke duivels – omdat ze in wezen astraal, aards en hartstochtelijk zijn. Het zou inderdaad vreemd zijn als deze schil, na zo lang het voertuig van de werkelijke mens op aarde te zijn geweest, niet een automatisch geheugen en bewustzijn behield. We zien het onthoofde lichaam van een kikker of een haan nog enige tijd bewegen en handelen met schijnbare intelligentie, en waarom zou het voor de fijnere en ijlere astrale vorm niet mogelijk zijn om met veel meer schijnbaar verstandelijke leiding te bewegen en te handelen?

De elementalen of natuurkrachten hebben hun bestaan in de *kāmaloka*, en ook in alle delen van de bol en van het zonnestelsel. Ze zijn ontelbaar en hebben een oneindig aantal onderverdelingen, omdat ze in zekere zin de zenuwen van de natuur zijn. Zoals elk element of ding in de natuur heeft elke groep haar eigen werk. En zoals vuur brandt en water naar beneden loopt en niet omhoog, volgens de voor dat element geldende wet, zo werken ook de elementalen volgens een wet, maar omdat ze hoger op de ladder staan dan het grove vuur of

het water, schijnt het dat hun activiteit door denken wordt geleid. Sommige staan in een bijzondere betrekking tot de mentale werkzaamheid en tot de werking van de astrale organen, of deze nu met een lichaam zijn verbonden of niet. Wanneer een medium als kanaal optreedt en ook onder bepaalde andere natuurlijke omstandigheden brengen deze elementalen een kunstmatige verbinding tot stand met de schil van een overledene, daarbij geholpen door het zenuwfluidum van het medium en van anderen in de omgeving, en zo wordt de schil tot een kunstmatig leven opgewekt. Via het medium wordt een verbinding met de fysieke en psychische krachten van alle aanwezigen tot stand gebracht. De oude indrukken op het astrale lichaam dragen hun beelden aan het denkvermogen van het medium over, de oude hartstochten worden ontstoken. Verschillende boodschappen en berichten worden dan door het medium ontvangen, maar geen enkele ervan is oorspronkelijk, geen enkele komt van de geest. Door hun zo vreemde aard en de onwetendheid van hen die erin liefhebberen, ziet men het als het werk van de geest, maar het komt allemaal van de levenden, als het niet slechts gaat om het selecteren van beelden uit het astrale licht van wat in het verleden is gebeurd. Er moet op worden gewezen dat in sommige gevallen een intelligentie aan het werk is die door en door slecht is, iets waaraan ieder medium blootstaat, wat kan verklaren waarom zoveel van hen, zoals ze hebben bekend, voor het kwaad zijn bezweken.

Een ruwe indeling van deze schillen die de mediums bezoeken, is als volgt:

(1) Schillen van pas overledenen die niet ver weg liggen begraven. De schillen die tot deze klasse behoren zullen een sterke samenhang vertonen, overeenkomstig het leven en het denken van de vroegere eigenaar. Een niet materieel gericht,

goed en vergeestelijkt persoon laat een schil achter die snel zal uiteenvallen. Een grof, laag, zelfzuchtig, materialistisch persoon heeft een schil die zwaar en vast is en lang zal leven; en zo verder voor alle soorten.

(2) Schillen van personen die ver van de plaats waar het medium zich bevindt, zijn gestorven. Door het verstrijken van tijd zijn deze in staat aan de nabijheid van hun oude lichamen te ontsnappen en tegelijk een grotere graad van ontbinding te vertonen die op het astrale gebied overeenkomt met verrotting op het fysieke. Deze zijn vaag, schaduwachtig, onsamenvattend, reageren maar kort op de psychische prikkels en worden door elke magnetische stroom meegevoerd. Ze worden voor korte tijd opgewekt door de astrale stromen van het medium, en van de aanwezigen die familie van de overledene waren.

(3) Volkomen schaduwachtige overblijfselen die bijna niet zijn te identificeren. Ze zijn in onze taal niet te beschrijven, hoewel ze op dit gebied werkelijk bestaan. Men zou kunnen zeggen dat ze slechts de vorm of indruk zijn, achtergelaten op de astrale substantie door de lang geleden uiteengevallen, eens samenhangende, schil. Ze grenzen zo aan het denkbeeldige dat ze deze aanduiding bijna verdienen. En zulke vage beelden worden vergroot, versierd en van een schijnleven voorzien door de gedachten, verlangens, de hoop en de verbeelding van het medium en de aanwezigen bij de *seance*.

(4) Welomlijnde, samenhang vertonende wezens, menselijke zielen beroofd van de geestelijke band, die zich nu richten op de slechtste toestand van alle, die van *avīchi*, waar de persoonlijkheid uiteindelijk wordt vernietigd. Ze staan bekend als zwarte magiërs. Omdat ze hun bewustzijn op het beginsel *kāma* hebben geconcentreerd, hun intellect hebben behouden, zich hebben gescheiden van de geest, zijn ze de

enige verdoemde wezens die we kennen. Tijdens het leven hadden ze menselijke lichamen en bereikten ze hun vreselijke toestand door gedurende vele levens te volharden in het kwaad terwille van het kwaad; sommigen van hen die al gedoemd zijn eens te worden wat ik nu heb beschreven, zijn nu onder ons op aarde. Dit zijn geen gewone schillen, want ze hebben al hun kracht in *kāma* geconcentreerd, elke vonk van goede gedachten of aspiraties uitgebannen, en bezitten de volledige beheersing over het astrale gebied. Ik heb ze onder de schillen gerangschikt, omdat ze dat zijn in die zin dat ze gedoemd zijn om bewust uiteen te vallen, terwijl de andere slechts mechanisch tot ditzelfde einde komen. Ze kunnen vele eeuwen bestaan en doen dit inderdaad, terwijl ze hun lusten bevredigen door middel van al die sensitieve mensen van wie ze gebruik kunnen maken en die door hun slechte gedachten hun daartoe de gelegenheid geven. Ze voeren de boventoon op bijna alle *seances*, nemen grote namen aan en maken zich meester van de leiding, om de teugels in handen te houden en de misleiding van het medium te laten voortduren, waardoor ze over een geschikt kanaal beschikken voor hun eigen boze doeleinden. Deze zwarte magiërs, die in de astrale wereld leven, beheersen in feite samen met de schillen van zelfmoordenaars, van die arme stakkers die volgens de wet ter dood zijn gebracht en van dronkaards en gulzigaards, het terrein van het fysieke mediumschap, en kunnen elk ogenblik de sfeer van elk medium, hoe goed dit ook is, binnendringen. Is de deur eenmaal open, dan staat ze open voor allen. Deze klasse van schillen heeft het hogere *manas* verloren, maar in de strijd, niet alleen na de dood maar ook tijdens het leven, werd het lagere deel van *manas*, dat tot goddelijke voortreffelijkheid had moeten worden verheven, van zijn heer losgescheurd en geeft nu intelligentie aan dit wezen, dat

geen geest heeft, maar wel het vermogen om te lijden, zoals gebeurt wanneer zijn laatste dag aanbreekt.

Zelfmoordenaars en zij die door een ongeval of door moord – al of niet bekrachtigd door de wet – plotseling uit het leven worden weggerukt, brengen in de toestand van *kāmaloka* een tijd door die bijna even lang is als hun leven zou zijn geweest, als het niet zo abrupt was beëindigd. Ze zijn niet werkelijk dood. Voor een normale dood moet er een factor aanwezig zijn die door de medische wetenschap niet wordt erkend. Dat wil zeggen, de beginselen van het wezen, zoals die in andere hoofdstukken zijn beschreven, hebben ieder hun eigen duur van cohesie, en scheiden zich pas van elkaar aan het natuurlijke einde daarvan overeenkomstig hun eigen wetten. Dit houdt verband met het belangrijke onderwerp ‘de samenbindende krachten van de mens’, dat op zichzelf een boek zou vereisen. Ik moet me daarom beperken tot de bewering dat die wet van cohesie de menselijke beginselen beheerst. De beginselen kunnen zich niet van elkaar scheiden vóór dat natuurlijke einde. Kennelijk kan de normale vernietiging van de samenbindende kracht niet door mechanische processen worden teweeggebracht, behalve bij het fysieke lichaam. Daarom bereikt een zelfmoordenaar of iemand, gedood door een ongeval of vermoord door mensen of op gezag van de wet, nog niet het natuurlijke einde van de cohesie tussen de andere samenstellende delen, en wordt hij, slechts gedeeltelijk dood, in de toestand van *kāmaloka* geworpen. Daar moeten de overgebleven beginselen wachten tot het einde van de werkelijke, natuurlijke levenstermijn wordt bereikt, of dit een maand is of zestig jaar.

Maar de verschillende niveaus van *kāmaloka* voorzien in de behoeften van de vele soorten van laatstgenoemde schillen. Sommigen brengen die periode in hevig lijden door, anderen

in een dromerige soort slaap, elk overeenkomstig zijn of haar morele verantwoordelijkheid. Maar ter dood gebrachte misdadigers worden gewoonlijk vol haat- en wraakgevoelens uit het leven geworpen, en lijden onder een straf waarvan ze de rechtvaardigheid niet erkennen. Ze beleven in *kāmaloka* steeds opnieuw hun misdaad, hun proces, hun terdoodbrenging en hun wraak. En telkens wanneer ze contact kunnen krijgen met een levend sensitief persoon, medium of geen medium, proberen ze het brein van zo'n ongelukkige gedachten van moord en andere misdaden in te prenten. En wie een diepgaande studie van de theosofie heeft gemaakt, weet maar al te goed dat ze in zulke pogingen slagen.

We zijn in ons betoog nu bij *devachan* gekomen. Na een bepaalde tijd in *kāmaloka* te zijn geweest, raakt het wezen in een toestand van bewusteloosheid, die aan de overgang tot de volgende staat voorafgaat. Het is te vergelijken met de geboorte tot dit leven, voorafgegaan door een periode van duisternis en zware slaap. Het wezen ontwaakt dan tot de vreugden van *devachan*.

13 Devachan

Na te hebben aangetoond dat er vlak over de drempel van het menselijke leven een plaats is waar het betere deel van de mens wordt gescheiden van zijn lagere en dierlijke elementen, beschouwen we nu de toestand na de dood van het werkelijke wezen, het onsterfelijke, dat van leven tot leven reist. Na zich van het lichaam te hebben losgemaakt, gaat de hele mens naar *kāmaloka*, het vagevuur, waar hij opnieuw worstelt en zich bevrijdt van de lagere *skandha*'s; als deze geboorteperiode voorbij is, beginnen de hogere beginselen, *ātman-buddhi-manas*, op een andere manier te denken dan die gezien het lichaam en de hersenen tijdens het leven mogelijk was. Dit is de toestand van *devachan*, een Sanskrietwoord dat letterlijk 'de plaats van de goden' betekent, waar de ziel gelukzaligheid geniet, maar omdat de goden geen lichamen hebben zoals de onze, heeft het Zelf in *devachan* geen sterfelijk lichaam. In oude boeken wordt gezegd dat deze toestand een 'oneindig aantal jaren' duurt, of een 'tijd evenredig aan de verdienste van het wezen'; en wanneer de mentale krachten, kenmerkend voor deze staat, zijn uitgeput, wordt 'het wezen weer naar omlaag getrokken om in de wereld van de stervelingen te worden wedergeboren'. *Devachan* is daarom een intermezzo tussen twee geboorten in de wereld. De wet van karma, die ons allen dwingt in de wereld te komen en die onophoudelijk actief is en ook universeel in haar werking, beïnvloedt ook het wezen in *devachan*, want alleen door de kracht of werking van karma komen wij uit *devachan*. Het is te vergelijken met de luchtdruk die, omdat hij gelijkmatig en continu aanwezig is, zal wegdrücken of verpletteren wat eraan is blootgesteld, tenzij er een overeenkomstige hoeveel-

heid tegendruk is om de eerstgenoemde op te heffen. In dit geval is het karma van het wezen de luchtdruk, die dit wezen altijd voortstuwt van de ene toestand naar de andere; de hoeveelheid tegendruk is de kracht van de eigen gedachten en aspiraties van het wezen, die het ervan weerhouden *devachan* te verlaten voordat die kracht is uitgewerkt, maar is die eenmaal uitgeput, dan heeft het geen kracht meer om de beschikking van ons zelf gemaakte lot als sterveling tegen te houden.

Het bestaan van deze toestand na de dood is een van de noodzakelijkheden van de evolutie die voortvloeit uit de aard van het denkvermogen en van de ziel. De aard van *manas* maakt een devachanische toestand nodig zodra het lichaam is afgelegd, en die is slechts het gevolg van het losmaken van de banden die door het fysieke en astrale omhulsel aan het denkvermogen waren opgelegd. Tijdens ons leven kunnen we maar een klein deel van de gedachten die we elk ogenblik hebben in daden omzetten, en in nog mindere mate kunnen we de psychische energieën uitputten die door de verlangens en dromen van iedere dag worden opgewekt. De zo opgewekte energie gaat niet verloren en wordt niet vernietigd, maar wordt in *manas* opgeslagen; maar het lichaam, het brein en het astrale lichaam laten een volledige ontwikkeling van deze kracht niet toe. Latent gehouden tot de dood, bevrijdt ze zich van de verzwakte banden en laat *manas*, de denker, zich werpen op het ontplooiën, gebruiken en ontwikkelen van de gedachtekracht die tijdens het leven is opgewekt. Aan deze onvermijdelijke toestand is onmogelijk te ontkomen, omdat de mens onwetend is over zijn eigen krachten en vermogens. Door deze onwetendheid ontstaan illusies en zo wordt *manas*, dat niet geheel vrij is, door zijn eigen kracht tot het nadenken in *devachan* gebracht. Maar hoewel hij door onwetendheid in deze toestand komt, is het hele proces herstellend, rustge-

vend en heilzaam. Want als de gewone mens direct terugkeerde in een ander lichaam in dezelfde beschaving die hij zojuist heeft verlaten, zou zijn ziel volkomen uitgeput zijn en de nodige gelegenheid missen voor de ontwikkeling van het hogere deel van zijn natuur.

Het ego, nu zonder sterfelijk lichaam en *kāma*, hult zich in *devachan* in een kleed, dat men geen lichaam kan noemen maar een middel of voertuig, en daarin werkt hij in de devachanische toestand volledig op het gebied van het denken en de ziel. Alles is dan voor dat wezen zo werkelijk, als deze wereld voor ons schijnt te zijn. Het heeft nu eenvoudig de gelegenheid om voor zichzelf zijn eigen wereld te vormen, niet gehinderd door de belemmeringen van het fysieke leven. Zijn toestand kan worden vergeleken met die van een dichter of een schilder die, geheel opgaand in de verrukking van de compositie of kleurschikking, zich niet bekommert om en niets weet van tijd of van de dingen van de wereld.

Elk moment scheppen wij oorzaken en er bestaan maar twee gebieden waar die oorzaken zich als gevolg kunnen manifesteren. Dat zijn: het objectieve, zoals deze wereld wordt genoemd, en het subjectieve, dat zowel hier bestaat als nadat we dit leven hebben verlaten. Het objectieve gebied betreft het aardse leven en het grovere deel van de mens, zijn lichamelijke daden en de gedachten van zijn brein, en soms ook zijn astraal lichaam. Het subjectieve houdt verband met zijn hogere en geestelijke delen. De psychische impulsen kunnen op het objectieve gebied niet uitwerken, net zomin als de hogere neigingen en aspiraties van zijn ziel; deze moeten daarom zowel de basis, de oorzaak, de grondslag en het draagvlak zijn voor de toestand van *devachan*. Hoelang, in onze jaren gerekend, blijft iemand in *devachan*?

Hoewel deze vraag verband houdt met wat de mensen op

aarde tijd noemen, raakt ze natuurlijk niet de werkelijke betekenis van tijd, d.w.z. van wat voor dit zonnestelsel in feite de uiteindelijke volgorde, het vóór en het na, en de lengte van de ogenblikken is. Het is een vraag die voor onze tijd kan worden beantwoord, maar zeker niet voor de tijd op bijvoorbeeld de planeet Mercurius, waar tijd niet hetzelfde is als bij ons; en ook niet voor tijd zoals de ziel zich die voorstelt. En wat dit laatste begrip van tijd betreft, ieder mens weet dat, als er vele jaren zijn voorbijgegaan, hij geen onmiddellijk besef heeft van de tijd die voorbij is, maar dat hij alleen enkele gebeurtenissen kan selecteren die het voorbijgaan van de tijd aangeven. En enkele van de aangrijpende of gelukkige momenten of uren voelt hij alsof ze pas gisteren zijn gebeurd. En zo is het ook voor het wezen in *devachan*. Daar is geen tijd. De ziel profiteert van alles wat er in haarzelf in die toestand omgaat, maar ze geeft zich niet over aan beschouwingen over het verstrijken van de tijd; alles bestaat uit gebeurtenissen, terwijl de zonnescijf voortdurend voor ons hier op het aardse gebied de jaren aangeeft. Dit moet niet als onmogelijk worden beschouwd, als we bedenken hoe, zoals in het leven vaak gebeurt, gebeurtenissen, beelden, gedachten, redeneringen en gevoelens die op zelfonderzoek berusten alle in een ogenblik tot in het kleinste detail over ons heen kunnen stormen of, zoals bekend is van mensen die bijna verdronken, hoe de gebeurtenissen van een heel leven in een flits aan het geestes-oog kunnen voorbijtrekken. Maar het ego blijft, zoals gezegd, in *devachan* gedurende een tijd evenredig aan de hoeveelheid psychische impulsen die tijdens het leven werden opgewekt. Omdat dit iets is dat verband houdt met de wiskunde van de ziel, kan slechts een meester zeggen hoelang dit voor de gewone mens van deze eeuw in ieder land zal zijn. We zijn voor dat gemiddelde daarom aangewezen op de meesters van

wijsheid, omdat het op een berekening moet zijn gebaseerd. Ze hebben gezegd, zoals door A.P. Sinnett in zijn *Esoteric Buddhism* goed is weergegeven, dat die periode in het algemeen vijftienhonderd jaar is. Als men zijn boek leest, dat werd samengesteld uit brieven van de meesters, komt men tot de conclusie dat hij duidelijk wil maken dat de devachanische periode in alle gevallen vijftien eeuwen bedraagt; maar om dit misverstand uit de weg te ruimen, schreven zij die hem inlichtten later dat dit de gemiddelde lengte van die periode is, maar dat de lengte ervan niet vaststaat. Dit moet wel de waarheid zijn, want als we zien hoe mensen tijdens het leven verschillen wat betreft de tijd dat ze in een of andere gemoedstoestand blijven als gevolg van het verschil in intensiteit van hun gedachten, dan moet dit ook in *devachan* zo zijn, waar het denken een grotere kracht heeft, hoewel altijd veroorzaakt door het wezen dat die gedachten koesterde.

Wat de meester in feite over dit punt zei, is het volgende: 'De droom van *devachan* duurt zolang tot het karma in die richting is vervuld. In *devachan* vindt een geleidelijke uitputting van kracht plaats. De duur van het verblijf in *devachan* is evenredig aan de niet gebruikte psychische impulsen die tijdens het leven op aarde werden voortgebracht. Zij van wie de daden overwegend van materialistische aard waren, zullen eerder worden wedergeboren door de kracht van *tanbā*.' *Tanbā* is de dorst naar het leven. Wie daarom tijdens het leven niet veel psychische impulsen heeft voortgebracht, zal in zijn wezenlijke natuur maar een geringe basis of kracht bezitten om zijn hogere beginselen in *devachan* te houden. Ongeveer het enige wat hij zal hebben, zijn de psychische impulsen die in zijn jeugd werden voortgebracht voordat zijn gedachten een materialistische vorm begonnen aan te nemen. De dorst naar het leven, uitgedrukt door het woord *tanbā*, is de aan-

trekkende of magnetische kracht opgeslagen in de *skandha's* die inherent zijn aan alle wezens. In een geval zoals dit gaat de algemene regel niet op, omdat de uitwerking hoe dan ook het gevolg is van het in evenwicht brengen van krachten en dus het resultaat van actie en reactie. En zo'n materialistische denker kan misschien binnen een maand uit *devachan* in een ander lichaam hier terugkomen, rekening houdend met de onverbruikte psychische krachten opgewekt in zijn jeugd. Maar omdat al die mensen verschillen wat betreft de soort, de intensiteit en de hoeveelheid gedachten en psychische impulsen, zal voor ieder de duur van zijn verblijf in *devachan* verschillend zijn. Wanhopig materialistische denkers zullen de devachanische toestand als het ware verdoofd of in slaap doorbrengen, omdat ze, behalve op een heel vage manier, geen krachten bezitten die bij die toestand passen, en met recht kan worden gezegd dat er voor hen geen toestand na de dood bestaat, voor zover het het denkvermogen betreft; ze zijn enige tijd verdoofd en dan leven ze weer op aarde. Deze gemiddelde verblijfsduur in *devachan* verschaft ons de lengte van een belangrijke menselijke cyclus, die van reïncarnatie. Want men zal ontdekken dat de nationale ontwikkeling zich volgens deze wet herhaalt en dat de tijden die voorbij zijn, blijken terug te komen.

De laatste reeks krachtige en diep ingeprente gedachten geven kleur en richting aan het hele bestaan in *devachan*. Het laatste moment kleurt elk volgend moment. Hierop richten zich de ziel en het denken, en weven daaruit een hele reeks gebeurtenissen en ervaringen die tot het uiterste worden ontplooid, waarbij alles wat tijdens het leven niet mogelijk was, tot stand wordt gebracht. Het wezen dat op die manier gedachten ontplooit en weeft, heeft zijn jeugd, groei en ouderdom, dat wil zeggen het opkomen van de kracht, haar

ontplooiing en het afnemen ervan tot uiteindelijke uitputting. Als iemand een kleurloos leven heeft geleid, zal het *devachan* kleurloos zijn; als zijn leven vol afwisseling was, zal het rijk aan verscheidenheid en gevolgen zijn. Het bestaan daar is geen droom, behalve in conventionele zin, want het is een stadium in het leven van de mens, en wanneer wij daar zijn, is het huidige leven een droom. Het is in geen enkel opzicht eentonig. We zijn teveel geneigd alle mogelijke levensomstandigheden en plaatsen voor ervaring af te meten naar ons tegenwoordige aardse bestaan, en dat als de werkelijkheid te beschouwen. Maar het leven van de ziel is eindeloos en kan geen seconde worden onderbroken. Het verlaten van het fysieke lichaam is slechts het overgaan naar een andere plaats of een ander gebied om in te leven. Maar omdat de etherische omhulsels in *devachan* duurzamer zijn dan die waarin we ons hier hullen, hebben de geestelijke, morele en psychische oorzaken in die toestand meer tijd nodig om zich te ontwikkelen en zich uit te putten dan op aarde. Als de moleculen die het fysieke lichaam samenstellen niet waren onderworpen aan de algemene chemische wetten die de stoffelijke aarde beheersen, dan zouden wij in deze lichamen even lang leven als in de devachanische toestand. Maar een dergelijk leven van eindeloze inspanning en lijden zou genoeg zijn om de ziel, die dit moet ondergaan, te vernietigen. Vreugde zou dan lijden zijn en overdaad zou slechts tot eeuwige krankzinnigheid leiden. De natuur, altijd vriendelijk, leidt ons snel weer naar de hemel voor rust en het opbloeien van het beste en hoogste in ons wezen.

Devachan is dus noch zonder betekenis noch nutteloos. 'Wij rusten daar uit. Dat deel van ons dat in de verkillende lucht van het aardse leven niet tot ontwikkeling kon komen, komt hier tot bloei en keert met ons naar het aardse leven

terug, sterker en meer een deel van onze aard dan tevoren. Waarom zouden we erover klagen dat de natuur zo vriendelijk is ons in de oneindige worsteling te helpen, waarom zouden we steeds blijven stilstaan bij onze huidige onbetekende persoonlijkheid en haar geluk en ongeluk?''*

Maar, vraagt men soms, wat gebeurt er met de mensen die we hebben achtergelaten; zien we hen daar? We zien hen daar niet in werkelijkheid, maar we vormen voor onszelf een beeld van hen dat zo volledig en objectief is als in het leven, en zonder al die dingen die we toen als smetten zagen. We leven met hen en zien dat ze groot en goed worden in plaats van laag of slecht. De moeder die een dronken zoon heeft achtergelaten, ziet hem voor zich in *devachan* als een nuchter, goed mens; en hetzelfde gebeurt in alle mogelijke gevallen: ouder, kind, man en vrouw hebben hun geliefden daar, volmaakt en met alle kennis. Dit is voor het welzijn van de ziel. Men kan het, als men wil, een begoocheling noemen, maar de illusie is nodig om gelukkig te zijn, zoals in het leven ook zo vaak het geval is. En omdat het denken de illusie schept, is het geen bedrog. Het idee van een hemel, gebouwd aan de rand van de hel waarin – zoals we moeten weten als ons onder de huidige orthodoxie nog enige hersens of een geheugen resteren – onze dwalende vrienden en familieleden een eeuwige marteling ondergaan, kan in geen geval de vergelijking met de leer van *devachan* doorstaan. Maar wezens in *devachan* ontbreekt het niet geheel aan de mogelijkheid om de op aarde achtergeblevenen te helpen. Liefde, de meester van het leven, zal, als ze werkelijk, zuiver en diep is, het gelukkige ego in *devachan* soms in staat stellen de op aarde achtergeblevenen ten goede te beïnvloeden, niet alleen op moreel gebied, maar ook in

---

*Brief van Mahātma K.H. Zie *The Path*, Vol. 5, p. 191.

materiële omstandigheden. Dit is mogelijk volgens een wet van het occulte heelal, waarvan een verdere uitleg hier geen zin heeft, maar het feit kan worden genoemd. Het is vroeger al door H.P. Blavatsky bekendgemaakt, zonder dat het toen veel aandacht heeft getrokken.

De laatste vraag om te bespreken is of wij de mensen die in *devachan* zijn, hier kunnen bereiken, of komen zij hierheen? Wij kunnen ze niet bereiken noch invloed op hen uitoefenen, tenzij we adepten zijn. De bewering van de mediums dat ze contact hebben met de geesten van de doden, is ongegrond en nog minder steekhoudend is de bewering dat ze mensen die naar *devachan* zijn gegaan, kunnen helpen. De mahātma, een wezen dat al zijn vermogens heeft ontwikkeld en vrij is van illusies, kan de devachanische toestand ingaan en daar contact hebben met de ego's. Dit is een van hun functies en is de enige school van apostelen na de dood. Zij gaan om met bepaalde wezens in *devachan* om ze uit die toestand te halen en naar de aarde terug te laten keren voor het welzijn van het ras. De ego's met wie ze zo omgaan, zijn die met een grootse en diepe natuur, maar niet wijs genoeg om de natuurlijke illusies van *devachan* te overwinnen. Soms komt ook een hypersensitief en zuiver medium in die toestand en heeft daar contact met de ego's, maar dat komt zelden voor, en zal zeker niet gebeuren bij de meeste mediums die voor geld werken. Maar de ziel daalt nooit af naar het medium hier. En de kloof tussen het bewustzijn in *devachan* en op aarde is zo diep en wijd dat het medium, wanneer het is teruggekeerd, zich maar zelden kan herinneren wat of wie het ontmoette, zag of hoorde in *devachan*. Ze is vergelijkbaar met de kloof die *devachan* van wedergeboorte scheidt, en waarin alle herinnering aan wat voorafging, wordt uitgewist.

Wanneer de hele periode in *devachan*, die wordt bepaald

door de krachten van de ziel, is beëindigd, beginnen de magnetische draden die de ziel aan de aarde binden, hun macht te doen gelden. Het Zelf ontwaakt uit de droom en wordt snel naar een nieuw lichaam gevoerd en dan, kort voor de geboorte, overziet het in één ogenblik alle oorzaken die het naar *devachan* brachten en weer terug naar het leven dat nu begint; en omdat het weet dat dit alles rechtvaardig is, het gevolg van zijn eigen vorige leven, klaagt het niet, maar neemt het het kruis weer op – en weer is een ziel naar de aarde teruggekeerd.

14 Cyclussen

De leer van de cyclussen is een van de belangrijkste in het hele theosofische stelsel, hoewel de minst bekende en een lering waarnaar het minst wordt verwezen. Westerse onderzoekers hebben al enkele eeuwen vermoed dat gebeurtenissen zich in cyclussen afspelen, en enkele schrijvers van de Europese literatuur hebben zich met het onderwerp beziggehouden, maar allen op een heel onvolledige manier. Deze onvolledigheid en het gemis aan nauwkeurige kennis zijn te wijten aan het gebrek aan geloof in geestelijke dingen en het verlangen alles in overeenstemming met de materialistische wetenschap te brengen. Ook beweer ik niet de wet van de cyclussen hier volledig te geven, want deze is door de meesters van wijsheid niet in detail bekendgemaakt. Maar er is genoeg van onthuld en er was gedurende lange tijd aan de Ouden genoeg van bekend om belangrijk aan onze kennis bij te dragen.

Een cyclus is, zoals de afleiding van het woord aangeeft, een kringloop, een rondgang. De daarmee overeenkomstige woorden in het Sanskriet zijn *yuga*, *kalpa*, *manvantara*, maar van deze woorden komt *yuga* het dichtst bij cyclus, omdat het minder lang duurt dan de andere. Het begin van een cyclus moet een moment zijn dat, aan andere momenten toegevoegd, een dag vormt, en deze samengevoegd vormen maanden, jaren, tientallen jaren en eeuwen. Het westen gaat nauwelijks verder. Het kent de maancyclus en de grote sterrencyclus, maar beschouwt beide en ook de andere slechts als tijdperken. Als we ze slechts als tijdsduur moeten beschouwen, hebben zij geen waarde, behalve voor dorre studie of voor een sterrenkundige. En op deze manier worden ze nu

door Europese en Amerikaanse denkers beschouwd, die zeggen dat cyclussen bestaan, maar dat ze geen grote invloed op het menselijke leven hebben en zeker niet op een daadwerkelijke terugkeer van gebeurtenissen of op het weer op het toneel van het leven verschijnen van mensen die eens in deze wereld leefden. De theosofische theorie is beslist anders; dat moet ook wel als ze steunt op de leer van reïncarnatie, waaraan in de voorgaande bladzijden veel aandacht is besteed. Niet alleen worden cyclussen werkelijke fysieke feiten in de tijd genoemd, maar zij en andere tijdperken hebben een grote invloed op het menselijke leven en op de evolutie van de aarde met alle daarop voorkomende levensvormen. Een cyclus begint met een moment, gaat door en vormt een dag, en wordt volgens deze theorie een veelomvattende kringloop die alles binnen zijn grenzen omvat. Als het moment de basis is, dan rijst over de grote cyclussen de vraag: Wanneer was het eerste moment? Hierop kan geen antwoord worden gegeven, maar men kan zeggen dat de oude theosofen als waarheid aannamen dat op de eerste ogenblikken van het verharden van deze aardbol de hoeveelheid stof, die daarbij was betrokken, een bepaalde frequentie kreeg die tijdens alle veranderingen in elk deel ervan zal blijven bestaan, totdat de tijd voor ontbinding aanbreekt. Deze frequenties bepalen de verschillende cyclussen; en in tegenstelling tot de opvattingen van de westerse wetenschap wordt geleerd dat er een eind komt aan het zonnestelsel en de aardbol, waarop wij ons nu bevinden, wanneer de kracht die achter de hele massa zichtbare en onzichtbare stof staat, volgens de cyclische wet zal zijn uitgewerkt. En ook hier verschilt onze leer van zowel de godsdienstige als de wetenschappelijke. Wij nemen niet aan dat de kracht eindigt doordat een God zijn bescherming terugneemt of plotseling een andere kracht op de aardbol laat

werken, maar zeggen dat de kracht die hier werkt en die ook de grote cyclus bepaalt, die van de mens zelf is, als geestelijk wezen beschouwd; wanneer hij ophoudt deze aardbol te gebruiken, verlaat hij deze en met hem verdwijnt de kracht die alles samenhoudt; het gevolg is ontbinding door vuur, water of iets anders, en deze verschijnselen zijn eenvoudig gevolgen en geen oorzaken. Volgens de gangbare wetenschappelijke opvattingen over dit punt zou de aarde op de zon kunnen vallen, of zou een compacte komeet de aardbol kunnen vernietigen of zouden we in botsing kunnen komen met een grotere, bekende of onbekende planeet. Deze dromen zijn voorlopig zinloos.

Omdat reïncarnatie de grote wet van leven en vooruitgang is, is ze verweven met die van de cyclussen en karma. Deze drie werken samen en in de praktijk is het bijna onmogelijk reïncarnatie en de wet van de cyclussen los van elkaar te zien. Individuen en volkeren komen in bepaalde stromen en met regelmatige tussenpozen op aarde terug en brengen dan de kunsten, de beschaving en dezelfde mensen met zich mee die eens daarop werkten. En omdat de eenheden van een volk of een ras door sterke onzichtbare draden met elkaar zijn verbonden, herenigen zich op verschillende tijden grote groepen van die eenheden, die samen langzaam maar zeker voortgaan, en telkens weer in een nieuw ras en een nieuwe beschaving te voorschijn komen, terwijl de cyclussen hun vastgestelde omwentelingen volbrengen. En dus zullen de zielen die de oudste beschavingen opbouwden, weer terugkomen en de denkeelden en de essentie van die oude beschaving met zich meebrengen, en gevoegd bij wat anderen aan de ontwikkeling van het karakter en de kennis van het mensenras hebben bijgedragen, zullen ze een nieuwe en hogere graad van beschaving voortbrengen. Deze nieuwere en betere ontwikkeling

zal niet zijn te danken aan boeken, verslagen, kunst of techniek, want al het stoffelijke bewijsmateriaal daarvoor wordt periodiek vernietigd; maar omdat de ziel in *manas* altijd de kennis bewaart die ze eens heeft verkregen, en de hogere beginselen en vermogens steeds tot vollediger ontwikkeling aanzet, blijft de essentie van de vooruitgang bewaard en zal zo zeker als de zon schijnt te voorschijn komen. En langs deze weg zijn er punten, waarop de kleine en grote cyclussen van avatāra's ten bate van de mens grote figuren voortbrengen, die van tijd tot tijd het ras hervormen.

De cyclus van de avatāra's omvat enkele kleinere cyclussen. De grotere worden gekenmerkt door het verschijnen van Rāma en Krishṇa onder de Hindoes, van Menes onder de Egyptenaren, van Zarathoestra onder de Perzen en van Boeddha voor de Hindoes en andere oosterse volkeren. Boeddha is de laatste van de grote avatāra's en behoort tot een grotere cyclus dan die van Jezus voor de Joden, want de leringen van deze laatste zijn dezelfde als die van Boeddha, en zijn gekleurd door wat Boeddha aan degenen die Jezus onderwezen, had geleerd. Een andere grote avatāra, overeenkomende met Boeddha en Krishṇa samen, moet nog komen. Krishṇa en Rāma waren van een militaire, wereldlijke, religieuze en occulte soort, Boeddha van een ethische, religieuze en mystieke waarin hij door Jezus werd gevolgd. Mohammed was een minder grote die tussen andere in verscheen, gekomen voor een bepaald deel van het ras, en was wereldlijk, militair en religieus. Bij deze cyclussen horen ook gemengde figuren die een grote invloed op de volkeren hebben gehad, zoals koning Arthur, Farao, Mozes, Karel de Grote, gereïncarneerd als Napoleon Bonaparte, Clovis van Frankrijk, gereïncarneerd als keizer Frederik III van Duitsland, en Washington, de eerste president van de Verenigde Staten van

Amerika, waar de wortels voor het nieuwe ras worden gevormd.

Als de grote cyclussen elkaar snijden, brengt dit dynamische gevolgen met zich mee, die de oppervlakte van de planeet veranderen door middel van het verplaatsen van de polen van de aardbol of door andere verstoringen. Dit is niet een algemeen aanvaarde theorie, maar volgens ons is ze waar. De mens is een grote dynamo die energie voortbrengt, opslaat en uitstraalt, en wanneer grote groepen mensen, die samen een ras vormen, zo energie voortbrengen en verspreiden, heeft dit een dynamische uitwerking op het materiaal van de aardbol, die krachtig genoeg is om op te vallen en wereldrampen te veroorzaken. Dat er grote en ontzaglijke verstoringen in de geologische lagen van de aarde zijn geweest, wordt algemeen aangenomen en behoeft hier geen bewijs; deze verstoringen waren, wat de geologie betreft, het gevolg van aardbevingen en ijsvorming; maar over de diersoorten leert de wet van de cyclussen dat bepaalde soorten die nu zijn uitgestorven en ook bepaalde menselijke vormen die niet bekend zijn, hoewel het bestaan ervan soms wordt vermoed, in hun eigen cyclus zullen terugkeren; en bepaalde menselijke talen, waarvan men weet dat ze nu dood zijn, zullen op het vastgestelde cyclische uur opnieuw worden gebruikt.

‘De Metonische cyclus is die van de maan. Het is een periode van ongeveer negentien jaar, waarna de nieuwe en de volle maan op dezelfde dagen van de maand terugkeren.’

‘De zonnecyclus is een periode van achtentwintig jaar, na afloop waarvan de dominica of zondagsletters weer op hun vroegere plaats terugkeren en weer in dezelfde volgorde staan overeenkomstig de Juliaanse kalender.’

Het grote siderische jaar is de tijd die de nachtevenings-

punten nodig hebben om in hun precessie een volledige omloop aan de hemel te beschrijven. Het telt bijna 25.868 zonnejaren. Men zegt dat het laatste siderische jaar ongeveer 9.868 jaar geleden eindigde en er moet toen op onze aarde een hevige wereldramp of een reeks wereldrampen zijn gebeurd en ook een verspreiding van volkeren. Na het voltooiën van deze grote periode komt de aarde in nieuwe ruimten van de kosmos, niet als gevolg van het verloop van haar baan, maar doordat de zon zich in een eigen baan beweegt, die door geen enkele waarnemer van nu kan worden gemeten, maar die door sommigen wordt vermoed en in een van de sterrenbeelden wordt geplaatst.

De cyclussen die speciaal de mens beïnvloeden, zijn de geestelijke, psychische en morele, en daaruit ontstaan de nationale, de ras- en de individuele cyclussen. De ras- en nationale cyclussen zijn historisch. De individuele cyclussen zijn die van reïncarnatie, van gewaarwording en van indrukken. De lengte van de individuele reïncarnatiecyclus bedraagt voor het grootste deel van de mensheid vijftienhonderd jaar, en dit geeft ons weer een grote historische cyclus die nauw verband houdt met de vooruitgang van de beschaving. Want, omdat grote aantallen mensen uit *devachan* terugkomen, zullen het Romeinse, het Griekse, het Oud-Indische en andere tijdperken opnieuw verschijnen en dit kan voor een groot deel duidelijk worden gevolgd. Maar de mens wordt ook beïnvloed door astronomische cyclussen, omdat hij een integrerend deel van het geheel is, en die cyclussen markeren de tijdperken waarin de mensheid als geheel een verandering zal ondergaan. Deze worden in de heilige boeken van alle volkeren vaak genoemd en zijn te vinden in de bijbel van de christenen, zoals bijvoorbeeld in het verhaal van Jonas in de buik van de walvis. Dit alles is absurd als het historisch wordt

opgevat, maar niet als het als een astronomische cyclus wordt gezien. 'Jonas' is in een van de sterrenbeelden en wanneer dit astronomische punt dat de mens voorstelt, een plaats in de dierenriem bereikt, juist tegenover de buik van Cetus, de walvis, gelegen aan de andere kant van de cirkel – een feit dat oppositie wordt genoemd – dan zegt men dat Jonas in het centrum van de vis is en wordt hij aan het einde van die periode 'uitgeworpen', wanneer dit mens-punt zover langs de dierenriem is voortgegaan dat het niet meer in oppositie staat met de walvis. En zo komt ditzelfde punt, terwijl het zich van eeuw tot eeuw langs de dierenriem beweegt, in oppositie met de verschillende sterrenbeelden die er juist tegenover liggen. Tijdens deze voortgang hebben onder de mensen en op aarde veranderingen plaats die nauwkeurig worden aangeduid door de sterrenbeelden, wanneer de betekenis ervan wordt verklaard volgens de juiste regels van de symboliek. Hiermee wordt niet beweerd dat de conjunctie de gevolgen veroorzaakt, maar dat eeuwen geleden de meesters van wijsheid alle problemen betreffende de mens hebben doorgrond, en aan de hemel de middelen vonden om de juiste tijdstippen te weten waarop gebeurtenissen zich ongetwijfeld zullen herhalen; en doordat ze de symboliek van de dierenriem in het denken van de oude volkeren inprenten, konden ze het opgetekende en de voorspelling bewaren. En zoals een horlogemaker ons kan zeggen hoe laat het is, omdat de wijzers of het mechanisme van het horloge op een bepaald vastgesteld punt zijn gekomen, kunnen de wijzen het uur voor het plaatsvinden van gebeurtenissen aflezen van de zodiakale klok. Dit wordt nu natuurlijk niet geloofd, maar in komende eeuwen zal het goed worden begrepen; en omdat nu de volkeren van deze aarde alle dezelfde symbolen voor de dierenriem hebben en men deze ook vindt in de monumenten van lang geleden

uitgestorven rassen, is het niet waarschijnlijk dat de geest van vandalisme in de westerse negentiende eeuw dit waardevolle erfstuk van onze evolutie zal kunnen uitwissen. De Zodiak te Denderah in Egypte geeft ons hetzelfde verhaal als dat wat door de oude beschaving van het Amerikaanse vasteland is overgeleverd, en ze komen alle uit dezelfde bron; ze zijn het werk van de wijzen die in het begin van de grote menselijke cyclus verschijnen en de mens, wanneer deze aan de moeizame opgaande weg van ontwikkeling begint, die grootse symbolen en denkbeelden van de astronomie geven die gedurende alle cyclussen blijven bestaan.

Aan het begin en het einde van de grote cyclussen hebben er grote wereldrampen plaats en de voornaamste wetten die de gevolgen ervan beheersen, zijn die van karma en wederbelichaming of reïncarnatie, die een cyclische werking hebben. Niet alleen de mens staat bloot aan deze wetten maar ook elk stoffelijk atoom, en de grote hoeveelheid materie is, tegelijk met de mens, aan voortdurende verandering onderhevig. Ze moet daarom wijzigingen vertonen die overeenkomen met die van de denker. Op het stoffelijke gebied worden gevolgen teweeggebracht door elektrische en andere fluïda die met de gassen inwerken op de vaste stoffen van de aarde. Bij de overgang na een grote cyclus bereiken deze wat men het explosiepunt zou kunnen noemen, en veroorzaken dan hevige rampen van de volgende categorieën: (a) aardbevingen, (b) overstromingen, (c) vuur, (d) ijs.

Aardbevingen kunnen volgens deze filosofie door twee algemene oorzaken worden teweeggebracht: *ten eerste*, verzakking of verheffing onder onze aardkorst tengevolge van hitte en stoom; *ten tweede*, elektrische en magnetische veranderingen die water en aarde tegelijk beïnvloeden. Deze laatste hebben het vermogen de aarde plotseling vloeibaar te

maken, zonder haar eerst te doen smelten, en veroorzaken zo reusachtige en heftige verplaatsingen in grote of kleine golven. En dit verschijnsel wordt ook nu soms in aardbevingsgebieden waargenomen wanneer soortgelijke elektrische oorzaken op kleinere schaal aan het werk zijn.

Overstromingen van normale omvang worden veroorzaakt door de verplaatsing van water tengevolge van de verzakking of verheffing van land, en door deze beide in combinatie met veranderingen van elektrische aard die een overvloedige neerslag teweegbrengen. Dit laatste gebeurt niet slechts omdat een wolk zich ontlast, maar omdat grote hoeveelheden vloeistoffen en vaste stoffen zich plotseling omzetten in water.

Algemene wereldbranden ontstaan door elektrische en magnetische veranderingen in de atmosfeer, waardoor het vocht aan de lucht wordt onttrokken en deze laatste in een vurige massa verandert; en ten tweede door een plotselinge uitbreiding van het magnetische centrum van de zon tot zeven van die centra, waardoor de aarde in brand raakt.

Ijsrampen ontstaan niet alleen door een plotselinge verandering van de polen, maar ook door een verlaging van de temperatuur, veroorzaakt door verplaatsing van de warme zeestromen en de hete magnetische stromen in de aarde; de eerste zijn aan de wetenschap bekend, de laatste niet. De onderste lagen van de dampkring bevroren dan plotseling en grote oppervlakten land worden in één nacht met een dikke laag ijs bedekt. Dit kan gemakkelijk met de Britse eilanden gebeuren, als de warme zeestromen langs de kusten ervan worden verlegd.

Zowel de Egyptenaren als de Grieken kenden hun cyclussen, maar hebben die volgens ons overgenomen van de Indische wijzen. De Chinezen waren altijd een volk van ster-

renkundigen en hebben lang voor de christelijke jaartelling hun waarnemingen opgetekend; maar omdat ze tot een oud ras behoren dat gedoemd is uit te sterven – hoe vreemd deze bewering misschien ook klinkt – zullen hun gevolgtrekkingen niet opgaan voor de Indo-europese rassen. Met het aanbreeken van het christelijke tijdperk viel in het westen een zware sluier over het denken van de mens, en werd India eeuwenlang geïsoleerd om deze grootse denkbeelden tijdens Europa's mentale nacht te bewaren. Deze afzondering werd met opzet teweegebracht als een noodzakelijke voorzorgsmaatregel van die grote loge, waarover ik in het eerste hoofdstuk heb gesproken, omdat haar adepten, die de cyclische wetten volkomen kennen, de filosofie voor toekomstige generaties wilden bewaren. Omdat een bespreking van de onbekende saros en naros en andere cyclussen van de Egyptenaren slechts boekenwijsheid en speculatie zou zijn, zal ik de brahmaanse geven, omdat die bijna geheel met de juiste lengten van de tijdperken overeenkomen.

Een periode of het verschijnen van universele manifestatie wordt een brahmāṇḍa genoemd, dat is een volledig leven van Brahmā, en Brahmā's leven bestaat uit zijn dagen en jaren die elk, omdat ze kosmisch zijn, ontzaglijk lang duren. Zijn dag duurt evenals die van de mens ongeveer 24 uur, zijn jaar telt ongeveer 360 dagen; het aantal van zijn jaren bedraagt 100.

Als we nu deze aardbol beschouwen – want we zijn niet geïnteresseerd in een andere – zien we, dat het beheer en de evolutie plaatsvinden onder *manu* of 'mens' en hiervan is de term *manvantara* of 'tussen twee *manu*'s' afgeleid. Het verloop van de evolutie wordt verdeeld in vier *yuga*'s voor elk ras, in zijn eigen tijd en op zijn eigen manier. Deze *yuga*'s beïnvloeden de hele mensheid niet op dezelfde tijd, want sommige rassen zijn in een bepaald *yuga*, terwijl andere zich in een

andere cyclus bevinden. De roodhuid bijvoorbeeld staat aan het einde van zijn stenen tijdperk, terwijl de Indo-europeanen zich in een heel andere toestand bevinden. Deze vier *yuga*'s zijn: *krita*, of *satya*, het gouden *yuga*; *tretā*; *dvāpara*; en *kali* of het zwarte *yuga*. Het huidige tijdperk voor het westen en voor India is het *kaliyuga*, vooral wat betreft de morele en geestelijke ontwikkeling. Het eerste van deze is langzaam vergeleken met de andere, en het huidige – *kali* – verloopt heel snel omdat de beweging ervan wordt versneld op precies dezelfde manier als bepaalde astronomische perioden van de maan, die nu wel bekend zijn, maar nog niet volledig worden doorgrond.

TABEL

	Aardse jaren
(ongeveer) 360 aardse dagen zijn gelijk aan	1
<i>kritayuga</i> heeft	1.728.000
<i>tretāyuga</i> heeft	1.296.000
<i>dvāparayuga</i> heeft	864.000
<i>kaliyuga</i> heeft	432.000
<i>mahāyuga</i> , of de vier bovengenoemde samen, heeft	4.320.000
71 <i>mahāyuga</i> 's vormen de heerschappij van één manu of	306.720.000
14 <i>manu</i> 's zijn gelijk aan	4.294.080.000
Voeg daaraan toe de schemeringen tussen elke <i>manu</i>	25.920.000
Deze heerschappijen en de schemeringen vormen	
1000 <i>mahāyuga</i> 's, een <i>kalpa</i> , of dag van <i>Brahmā</i>	4.320.000.000
<i>Brahmā</i> 's nacht is gelijk aan zijn dag. Dag en nacht samen zijn gelijk aan	8.640.000.000
360 van deze dagen vormen <i>Brahmā</i> 's jaar	3.110.400.000.000
100 van deze jaren vormen het leven van <i>Brahmā</i>	311.040.000.000.000

Het einde van de eerste 5000 jaar van *kaliyuga* ligt tussen 1897 en 1898. Dit *yuga* begon ongeveer 3102 jaar vóór de christelijke jaartelling, op het moment van Krishṇa's dood. Omdat de jaren 1897/98 niet veraf zijn, zullen de mensen van de wetenschap nu de gelegenheid hebben te zien of het einde van de vijfduizendjarige cyclus zal worden voorafgegaan dan wel gevolgd door natuurrampen of grote veranderingen op staatkundig, wetenschappelijk of fysiek gebied, of deze alle tegelijk. Er hebben nu cyclische veranderingen plaats, omdat jaar in jaar uit zielen behorend tot vroegere beschavingen incarneren in deze periode, waarin vrijheid van denken en handelen in het westen niet zo beperkt zijn als vroeger op grond van dogmatisch godsdienstig vooroordeel en fanatisme het geval was. En we zijn nu in een cyclus van overgang, waarin zoals in een tijdperk van overgang zou moeten blijken, alles op het gebied van filosofie, religie en maatschappij aan het veranderen is. In een overgangstijd worden de volledige cijfers en regels over de cyclussen niet bekendgemaakt aan een generatie die geld boven ideeën stelt en spot met een geestelijke opvatting van de mens en de natuur.

15 Differentiatie van de soorten – ontbrekende schakels

Er bestaat een diepe tot nu toe niet overbrugde kloof tussen wetenschap en theosofie over het vraagstuk van de oorsprong van de mens en de differentiatie van de soorten. De westerse godsdienstleraren verkondigen over dit onderwerp een theorie, gesteund door het dogma van een veronderstelde openbaring, die al even onmogelijk is als de theorie die de mensen van de wetenschap ons voorleggen. En toch staan zij die de godsdienst uitleggen dichter bij de waarheid dan de wetenschap. De waarheid ligt verborgen onder het bijgeloof in een Adam en Eva, en in de verhalen van Kaïn, Seth en Noach wordt de werkelijke geschiedenis van de andere mensenrassen vaag geschetst; hierbij is Adam de vertegenwoordiger van maar één ras. De mensen die Kaïn ontvingen en hem een vrouw gaven, behoorden tot enkele rassen die tegelijk verschenen met dat waarvan Adam aan het hoofd stond.

De oorsprong of het eerste begin van de mens kan niet worden ontdekt, al kunnen we wel weten wanneer en vanwaar de mensen van deze aarde hier kwamen. De mens heeft nooit niet bestaan. Als hij niet op deze aarde was, was hij op een andere bol, maar hij bestond altijd en zal altijd ergens in de kosmos bestaan. Terwijl hij zich steeds vervolmaakt en probeert het beeld van de hemelse mens te bereiken, is hij altijd in wording. Maar omdat het denken van de mens niet naar enig beginpunt kan teruggaan, zullen we met deze bol beginnen. Op deze aarde en op de hele keten van zeven bollen waarvan zij een deel is, verschenen gelijktijdig zeven mensenrassen, afkomstig van andere bollen van een oudere keten. En

voor deze aarde – de vierde van deze keten – kwamen deze zeven rassen gelijktijdig van een andere bol van deze keten. Dit gezamenlijk verschijnen van zeven rassen gebeurt in de eerste en gedeeltelijk in de tweede ronde van de bollen. In de tweede ronde worden de zeven groepen wezens vermengd en hierna is het hun lot om in de volgende ronden geleidelijk te differentiëren, tot in de zevende ronde de oorspronkelijke zeven grote rassen opnieuw duidelijk gescheiden zullen zijn als typen van het mensenras die zo volmaakt zijn als in deze periode van de evolutie mogelijk is. De zeven rassen zijn nu onderling vermengd en men vindt vertegenwoordigers van alle in de vele zogenaamde rassen van de mensheid waarin de wetenschap haar nu indeelt. De bedoeling van deze vermen-
ging en de daaropvolgende differentiatie is dat elk ras kan delen in de vooruitgang en de kracht van het geheel, verkregen tijdens de vroegere groei op andere planeten en in andere stelsels. Want de natuur gaat nooit overhaast of onnodig te werk, maar bereikt de grootste volmaaktheid langs de zekere weg van vermenging, bezinking en scheiding. En deze werkwijze was bekend aan de alchemisten, hoewel zelfs zij haar draagwijdte niet volledig begrepen.

De mens stamt dus niet af van een enkel paar. Evenmin is hij van een stam of een familie van apen afkomstig. We kunnen niet verwachten een oplossing van dit vraagstuk te krijgen van godsdienst of wetenschap, want de wetenschap is, zoals ze zelf toegeeft, verward en de godsdienst is verstrikt in een openbaring die in haar boeken de opvattingen die de priesters verkondigen, tegenspreekt. Adam wordt de eerste mens genoemd, maar de bron waarin wij het verhaal vinden, wijst erop dat andere mensenrassen op aarde moeten hebben bestaan vóór Kaïn een stad kon stichten. De bijbel steunt de theorie van een afstamming van één mensenpaar dus niet. Als

we een van de hypothesen van de wetenschap beschouwen en voorlopig aannemen dat mens en aap van eenzelfde voorouder afstammen, moeten we de vraag beantwoorden: Waar kwam die eerste voorouder vandaan? De eerste stelling van de loge over dit onderwerp is dat zeven mensenrassen gelijktijdig op aarde verschenen, en de eerste negatieve veronderstelling is dat de mens niet van één enkel paar of van het dierenrijk afstamt.

In de verscheidenheid aan karakters en vermogens die in de geschiedenis van de mens achtereenvolgens optreden, komen de verschillen tot uitdrukking die gedurende andere en lang vervlogen tijdperken van evolutie op andere bollenketens in de ego's zijn ontstaan. Deze verschillen werden zo diep ingegrift dat ze gelijkstaan met aangeboren eigenschappen. De rassen van deze aarde brachten de vorige evolutieperiode door op de bollenketen waarvan onze maan de zichtbare vertegenwoordigster is.

Het brandende vraagstuk over de verwantschap tussen de antropoïde apen en de mens wordt door de meesters van wijsheid opgelost door te zeggen dat die apen, in plaats van onze voorouders te zijn, door de mens zelf werden voortgebracht. In een van de vroegste tijdperken van onze aarde verwekten mannen uit die tijd bij grote vrouwelijke dieren de antropoïden, en in die antropoïde lichamen werd een bepaald aantal ego's gevangen die ooit mensen zullen zijn. De overgebleven afstammelingen van de echte mensapen zijn de afstammelingen van die onwettige nakomelingen van de mens en zullen geleidelijk uitsterven, waarbij hun ego's menselijke lichamen binnengaan. Deze lichamen, half-aap en half-mens, konden niet worden bezielde door zuiver dierlijke ego's en staan daarom in de Geheime Leer bekend als 'het verdraagde ras', het enige ras dat niet valt onder het onwrikbare besluit van de

natuur dat geen ego's van de lagere rijken het mensenrijk zullen binnengaan vóór het volgende *manvantara*. Maar voor alle rijken onder de mens, behalve de antropoïden, is de deur die toegang geeft tot het menselijke stadium nu gesloten en alle ego's in die lagere vormen moeten hun beurt in de volgende grote cyclus afwachten. En omdat de vertraagde ego's van de antropoïden-familie pas later in het mensenrijk zullen verschijnen, zullen ze zo worden beloofd voor het lange wachten in dat ontarde ras. Alle andere apen zijn voortbrengselen van het normale verloop van de evolutie.

Over dit punt kan ik het beste de woorden van een van de meesters van wijsheid citeren, waarin de esoterische antropologie van *De Geheime Leer* als volgt wordt gegeven (GL., 2:784, 783vn):

De overeenkomst in de anatomie van de mens en de hogere aap, die zo vaak door de darwinisten wordt genoemd als een aanwijzing voor een gemeenschappelijke voorvader, vormt een interessant probleem, waarvan de juiste oplossing moet worden gezocht in de esoterische verklaring van het ontstaan van de pithecoïde rassen. Wij hebben deze gegeven voor zover dit nuttig was, door mede te delen dat de bestialiteit van de oorspronkelijke verstandeloze rassen de voortbrenging tot gevolg had van reusachtige mensachtige monsters – de nakomelingen van menselijke en dierlijke ouders. Naarmate de tijd verstreek en de nog half-astrale vormen zich tot stoffelijke verdichtten, werden de afstammelingen van deze schepsels door uiterlijke omstandigheden veranderd, totdat het ras, dat in grootte afnam, zijn hoogtepunt bereikte in de lagere apen van het Mioceen. Met hen herhaalden de latere Atlantiërs de zonde van de 'verstandelozen' – deze keer met volle verantwoordelijkheid. De gevolgen van hun misdaad waren de apensoorten die nu bekendstaan als antropoïden. . . . Laten we in dit verband aan de esoterische leer denken, die ons zegt dat de mens in de derde ronde een reusachtige aapachtige

vorm had op het astrale gebied. En er geldt iets soortgelijks voor het einde van het derde ras in deze ronde. Dit verklaart de menselijke trekken van de apen, vooral van de latere antropoïden – afgezien nog van het feit dat deze laatste door erfelijkheid een gelijkenis bewaren met hun Atlantisch-Lemurische voorouders.

Bovendien verzekeren dezelfde meesters dat de vormen van de zoogdieren werden voortgebracht in de vierde ronde, en wel na het verschijnen van de menselijke vormen. Er bestond daarom geen belemmering tegen vruchtbaarheid, omdat de wortelvormen van die zoogdieren niet ver genoeg af stonden om een natuurlijke barrière te veroorzaken. De tegennatuurlijke vereniging in het derde ras, toen de mens nog niet het licht van *manas* had ontvangen, was geen misdaad tegen de natuur, want omdat hij geen verstand bezat, behalve in eerste aanleg, kon er geen sprake zijn van verantwoordelijkheid. Maar in de vierde ronde, toen het licht van *manas* aanwezig was, werd de herhaling van de daad door het nieuwe ras een misdaad, omdat ze werd gedaan met volledige kennis van de gevolgen en tegen de waarschuwendende stem van het geweten in. Het karmische gevolg hiervan, dat alle rassen treft, moet nog – op een veel later tijdstip dan nu – in zijn volle omvang worden ondergaan en begrepen.

Zoals de mens van een andere planeet naar deze aarde kwam, al was hij toen natuurlijk een wezen met heel grote vermogens voordat hij volledig in de stof verstrikt raakte, kwamen ook de lagere rijken in kiem en oervorm van andere planeten en zetten hun evolutie stap voor stap voort, geholpen door de mens die tijdens alle perioden van manifestatie in de levensgolf vooroploopt. De ego's in die lagere rijken konden hun evolutie op de voorafgaande bollenketen niet voltooien vóór de ontbinding ervan inzette, en nu ze hier zijn gekomen, gaan ze eeuw na eeuw vooruit en naderen geleide-

lijk steeds meer de menselijke staat. Eens zullen ook zij mens zijn en als de voorhoede en gids optreden voor andere lagere rijken op deze of andere bollen. En als ze van de voorafgaande planeet komen, brengen de eerste en hoogste klasse van wezens altijd enkele vormen van dierlijk leven, enige vruchten en andere produkten mee, om hier als model of voorbeeld te dienen. Het heeft geen zin hier nu dieper op in te gaan, want omdat dit onderwerp onze tijd te ver vooruit is, zal het bij sommigen slechts de spotlust opwekken en bij anderen tot dwaasheid leiden. Gezien het feit dat de algemene vormen van de verschillende rijken zo werden overgebracht, moeten we vervolgens nagaan hoe de differentiatie van dier- en andere lagere soorten begon en werd voortgezet.

Dit is het punt waarop verstandelijke hulp en tussenkomst van een denkend wezen of van een groep denkende wezens absoluut noodzakelijk zijn. Die hulp en tussenkomst was en is een feit, want zonder hulp kan de natuur haar werk niet goed verrichten. Maar ik bedoel hier niet dat er een god of engelen tussenbeide komen en helpen. Het is de mens die dit doet. Niet de huidige mens, zwak en onwetend als hij is, maar grote zielen, hoogstaande en heilige mensen met een geweldige macht, kennis en wijsheid, zoals ieder mens, naar hij nu weet, zou kunnen worden als godsdienst en wetenschap niet onze zwakheid, onze aangeboren zonde en onze puur stoffelijke oorsprong zo hadden afgeschilderd dat bijna alle mensen denken dat ze een speelbal zijn van God of van een wreed noodlot, zonder enige hoop, of dat ze met een vernederend en zelfzuchtig doel blijven zitten, hier en in het hiernamaals. Er zijn verschillende namen aan deze wezens gegeven die nu uit onze sfeer zijn verdwenen. Het zijn de *dhyāni*'s, de scheppers, de gidsen, de grote geesten, en ze hebben nog vele andere titels. In

de theosofische literatuur worden ze de *dhyāni's* genoemd.

Ze werken aan de zo overgebrachte vormen volgens methoden die aan hen en aan de grote loge bekend zijn, en door hier en daar iets toe te voegen of weg te nemen en vaak te veranderen, hervormen ze geleidelijk door zulke veranderingen en toevoegingen zowel de natuurrijken als het zich geleidelijk vormende grofstoffelijke lichaam van de mens. Dit proces wordt voornamelijk in het zuiver astrale tijdperk uitgevoerd dat aan het grofstoffelijke voorafgaat, want de impulsen die dan worden gegeven, zullen zeker in de daaropvolgende tijdperken doorwerken. Wanneer het punt halverwege de evolutie is bereikt, verschijnen de soorten op het huidige toneel en noch het menselijke oog, noch onze instrumenten kunnen het verband met het voorafgaande ontdekken. Hedendaagse onderzoekingen hebben bepaalde soorten herleid tot een punt waar, zoals wordt toegegeven, niet bekend is uit welke grondvorm ze zijn ontstaan. Neem bijvoorbeeld enerzijds ossen en anderzijds paarden; we zien dat beide hoeven hebben, maar de ene soort heeft een gespleten hoef en de andere maar één teen. Dit brengt ons terug, als we de oudste voorouder van elk van beide bereiken, tot dat punt halverwege de evolutie en hier moet de wetenschap het opgeven. En hier zegt ons de wijsheid van de meesters dat achter dit punt het astrale gebied van de oude evolutie ligt, waar de oervormen zich bevonden, waarin de *dhyāni's* door verandering en toevoeging de evolutie begonnen die resulteerde in de differentiatie in de verschillende families, soorten en geslachten op dit grofstoffelijke gebied.

De aarde, de mens en alle natuurrijken brachten een heel lange tijd, ongeveer 300.000.000 jaar, in een astraal stadium door. Toen was er geen grove stof, zoals wij die nu kennen. Dat was in de eerste ronden, toen de natuur langzaam bezig

was de voorbeelden op het astrale gebied dat ook uit stof bestaat maar van een heel fijne structuur, te vervolmaken. Aan het einde van die reeks jaren begon het verhardingsproces, waarbij de menselijke vorm als eerste vast werd; en daarna speelden sommige astrale prototypen uit voorafgaande ronden een rol bij de verharding, hoewel ze eigenlijk tot een eerdere periode behoorden toen alles nog astraal was. Wanneer men die fossielen ontdekt, beweert men dat ze van wezens moeten zijn die in dezelfde tijd als het grofstoffelijke lichaam van de mens hebben bestaan.

Terwijl dit argument past in het kader van de andere theorieën van de wetenschap, wordt het slechts een veronderstelling als we het bestaan van het astrale tijdperk erkennen. Het zou ons te ver voeren verder in detail te gaan, maar we kunnen terloops opmerken dat noch de bij, noch de tarwe hun oorspronkelijke differentiatie op deze bollenketen konden hebben gehad, maar op een andere keten moeten zijn voortgebracht en voltooid, vanwaar ze naar deze werden overgebracht. Waarom dit zo moet zijn, laat ik open om over te speculeren.

Men zou tegen de hele theorie kunnen inbrengen dat de wetenschap de ontbrekende schakels ['missing links'] tussen de oervormen van de astrale periode en de tegenwoordige fossielen of de levende soorten niet heeft kunnen vinden. Professor Virchow zei in een lezing, gehouden in Moskou in 1893, dat het vinden van de ontbrekende schakel nog even veraf was als altijd, nog evenzeer een droom als altijd, en dat er geen werkelijke bewijzen beschikbaar waren om aan te tonen dat de mens van de dieren afstamt. Dit is volkomen juist en de wetenschap zal met haar huidige methoden geen enkel soort 'missing link' ontdekken. Want al deze oervormen bestaan op het astrale gebied en zijn daarom voor het

fysieke oog onzichtbaar. Ze kunnen alleen door de innerlijke, astrale zintuigen worden waargenomen, die eerst moeten worden geoefend om hun werk behoorlijk te verrichten, en zolang de wetenschap het bestaan van die astrale en innerlijke zintuigen ontkent, zal zij nooit proberen ze te ontwikkelen. De wetenschap zal het daarom altijd ontbreken aan middelen om de astrale schakels, die tijdens de lange periode van differentiatie op het astrale gebied zijn achtergebleven, te ontdekken. De bovengenoemde fossielen die zich bij wijze van spreken buiten het daarvoor bestemde tijdperk verhardden, zijn een uitzondering op de regel dat er geen ontbrekende schakels kunnen worden gevonden; maar zij leiden tot niets voor de wetenschap, omdat die geen enkel van de benodigde feiten erkent.

Het doel van al deze differentiatie, vermenging en scheiding, wordt door een andere meester goed uitgedrukt:

De natuur geeft doelbewust de voorkeur aan de onvernietigbaarheid van de stof in organische in plaats van in anorganische vormen en ze werkt langzaam maar onophoudelijk om dit doel te verwezenlijken – de evolutie van bewust leven uit inerte stof.

16 Psychische wetten, krachten en verschijnselen

Het terrein van de paranormale krachten, verschijnselen en werkingen is uitgestrekt. Dagelijks en in alle landen worden zulke verschijnselen gezien en die krachten getoond, maar tot voor kort wijdde de mensen van de wetenschap er maar weinig aandacht aan, terwijl degenen die over de gebeurtenissen berichtten of verklaarden in het bovennatuurlijke te geloven, met spot werden overladen. In de Verenigde Staten ontstond ongeveer veertig jaar geleden een soort eredienst, die zich ten onrechte 'spiritisme' noemde, maar terwijl hier grote mogelijkheden lagen, liet men deze kans liggen en verviel men tot het uitsluitend zoeken naar wonderen zonder het geringste spoor van een filosofie. Het spiritisme heeft heel weinig tot stand gebracht, behalve een grote verzameling ongeordende feiten die in de loop van veertig jaar de serieuze aandacht van het publiek in het algemeen niet wisten te trekken. Hoewel het zijn nut heeft gehad en tot zijn aanhangers veel heldere geesten behoren, heeft volgens de discipelen van de loge, die de mens het liefst gelijkmatig en zonder rampen ziet voortgaan op het pad van zijn evolutie, het voordeel dat het opleverde niet opgewogen tegen de grote gevaren en nadelen die dit voor de mediums en hun bezoekers met zich meebracht. Maar andere westerse onderzoekers, die tot de gevestigde scholen behoren, hebben het niet veel beter gedaan, en het gevolg is dat er nu geen westerse psychologie bestaat die die naam waardig is.

Het ontbreken van een geschikt stelsel van psychologie is een natuurlijk gevolg van het materialistische vooroordeel

van de wetenschap en de verlammeende invloed van de dogmatische godsdienst; de een drijft de spot met elke poging en verspert de weg, en de ander verbiedt elk onderzoek. De rooms-katholieke tak van de christelijke kerk vormt echter in enkele opzichten een uitzondering. Deze heeft altijd het bestaan van een psychische wereld erkend – want die is voor haar het gebied van duivels en engelen, maar omdat engelen zich slechts vertonen als ze dat verkiezen, en duivels moeten worden vermeden, is het door de kerk aan niemand, behalve een gevormd priester, toegestaan zich met deze zaken in te laten. De kerk heeft gelijk dat ze de verderfelijke praktijk van de necromantie waaraan ‘spiritisten’ zich overgeven, verbiedt, maar dat geldt niet voor haar andere verboden en beperkingen. Ware psychologie is tegenwoordig een oosters produkt. Het is volkomen juist dat het stelsel in het westen bekend was, toen vóór het christelijke tijdperk een heel oude beschaving in Amerika en in bepaalde delen van Europa bloeide, maar tegenwoordig behoort de psychologie in haar ware vorm aan het oosten.

Zijn er psychische krachten, wetten en vermogens? Als die er zijn, moeten er ook verschijnselen zijn. En als alles wat in de vorige hoofdstukken is geschetst waar is, dan zijn in de mens dezelfde vermogens en krachten aanwezig die wij overal in de natuur kunnen vinden. De mens wordt door de meesters van wijsheid als het hoogste voortbrengsel van het hele evolutiestelsel beschouwd, en weerspiegelt alle vermogens van de natuur in zich, hoe verbazingwekkend of hoe verschrikkelijk die misschien ook zijn; juist omdat hij zo’n spiegel is, is hij mens.

In het oosten wordt dit allang erkend, en daar heeft de schrijver demonstraties van zulke vermogens gezien die de theorieën van veel westerse mensen van de wetenschap omver

zouden werpen. En in het westen zijn dezelfde verschijnselen voor de schrijver herhaald, zodat hij uit eigen ervaring weet dat ieder mens, van welk ras ook, in aanleg dezelfde vermogens heeft. De echte paranormale – of zoals zij vaak worden genoemd, magische – verschijnselen voortgebracht door een oosterse fakir of yogī komen alle tot stand door toepassing van natuurlijke krachten en processen waarvan het westen tot nu toe zelfs niet heeft gedroomd. Levitatie van het lichaam, schijnbaar tegen de zwaartekracht in, kan heel gemakkelijk worden gedaan wanneer men dit proces volledig beheerst. Het gaat tegen geen enkele wet in. De zwaartekracht is slechts de helft van een wet. De oosterse wijze geeft toe dat de zwaartekracht bestaat, als men die zo wil noemen, maar de juiste term is aantrekking, omdat de andere helft van de wet wordt uitgedrukt door het woord afstoting, en beide worden beheerst door de grote wetten van de elektrische kracht. Gewicht en stabiliteit hangen af van de polariteit, en wanneer de polariteit van een voorwerp ten opzichte van de aarde recht onder dat voorwerp wordt veranderd, is het mogelijk dat het voorwerp opstijgt. Maar omdat gewone voorwerpen geen bewustzijn hebben, zoals wij dat in de mens vinden, kunnen ze zich zonder bepaalde hulpmiddelen niet verheffen. Het menselijke lichaam zal echter zonder enige steun van buitenaf als een vogel in de lucht opstijgen wanneer de polariteit ervan wordt veranderd. Deze verandering wordt bewust teweeggebracht door een bepaalde manier van ademen die aan de oosterling bekend is, en kan ook worden teweeggebracht met behulp van bepaalde natuurkrachten, waarover hierna meer, in die gevallen waarin mensen zonder de wet te kennen verschijnselen teweegbrengen zoals bij heiligen van de rooms-katholieke kerk.

Een derde grote wet, die bij veel van de verschijnselen in

oost en west een rol speelt, is die van cohesie. De kracht van cohesie is zelf een bepaalde kracht en niet, zoals wordt verondersteld, een gevolg. Deze wet en haar werking moet men kennen als men bepaalde verschijnselen wil teweegbrengen, zoals bijvoorbeeld, wat de schrijver heeft gezien, een vaste ijzeren ring door een andere heen laten gaan, of een steen door een vaste muur. Daarbij moet een andere kracht worden gebruikt die wij slechts verstrooiing kunnen noemen. Cohesie is de overheersende kracht, want op het ogenblik dat de verstrooiende kracht ophoudt, brengt de cohesie de deeltjes weer terug in hun oorspronkelijke positie.

Als de adept in deze grote wet van de dynamica deze kracht gebruikt, kan hij de atomen van een voorwerp – altijd met uitzondering van het menselijk lichaam – tot op zo'n afstand uit elkaar drijven, dat het voorwerp onzichtbaar wordt en vervolgens kan hij ze langs een stroom die in de ether wordt gevormd elke afstand op aarde laten afleggen. Op het gewenste punt wordt de verstrooiende kracht opgeheven, de cohesie doet zich onmiddellijk weer gelden, en het voorwerp verschijnt opnieuw in ongeschonden staat. Dit klinkt misschien als een sprookje, maar omdat het aan de loge en haar discipelen bekend is als een werkelijk feit, is het ook zeker dat de wetenschap vroeg of laat het bestaan ervan zal erkennen.

Maar de leek, gekweld door het huidige materialisme, vraagt zich af hoe al die manipulaties mogelijk zijn, omdat er geen instrumenten worden gebruikt. De instrumenten bevinden zich in het lichaam en in het brein van de mens. Volgens de loge is 'het menselijke brein een onuitputtelijke krachtbron' en volledige kennis van de diepere scheikundige- en dynamische wetten van de natuur, gepaard gaand met een geoefend verstand, geeft de bezitter de macht die wetten

waarop ik heb gedoeld, toe te passen. In de toekomst zal de mens deze kennis bezitten en hij zou die nu al hebben, als blinde dogmatiek, zelfzucht en materialistisch ongeloof niet in de weg stonden. Zelfs de christen leeft niet volgens de ware uitspraak van zijn meester dat hij die geloof heeft, een berg zal kunnen verzetten. Kennis van de wet, gepaard gaand met vertrouwen, geeft macht over de stof, het denken, ruimte en tijd.

Door gebruik te maken van dezelfde krachten kan een geoefend adept materie, die eerst niet zichtbaar was, in elke gewenste vorm zichtbaar voor onze ogen en objectief tastbaar laten ontstaan. De gewone mens zou dit schepping noemen, maar het is eenvoudig evolutie, die in onze aanwezigheid plaatsvindt. Stof wordt in de lucht om ons heen zwevend gehouden. Elk stofdeeltje, zichtbaar of nog niet geprecipiteerd, is door alle mogelijke vormen gegaan en de adept kiest een gewenste vorm die, zoals alle vormen, in het astrale licht bestaat, en bekleedt deze vorm door inspanning van de wil en de verbeelding door middel van precipitatie met stof. Het zo gevormde voorwerp zal vervagen, tenzij bepaalde andere bewerkingen worden toegepast, die hier niet beschreven hoeven te worden; maar als deze bewerkingen worden toegepast, zal het voorwerp blijven bestaan. En als men op papier of op een ander oppervlak een boodschap zichtbaar wil maken, worden dezelfde wetten en krachten gebruikt. Een duidelijk, fotografisch en scherp beeld van elke lijn van iedere letter of figuur wordt door het denken gevormd, en dan wordt aan de lucht de kleurstof onttrokken die binnen de door het brein – de onuitputtelijke verwekker van kracht en vorm – bepaalde grenzen neerslaat. Al deze dingen heeft de schrijver op de hier beschreven wijze zien gebeuren, en niet door een betaald en onverantwoordelijk medium; en hij weet waarover hij spreekt.

Dit leidt vanzelf tot de stelling dat de menselijke wil almachtig is en dat de verbeelding een heel bruikbaar vermogen is met dynamische kracht. De verbeelding is het beelden-makende vermogen van het menselijke denken. Bij gewone mensen is ze niet genoeg geoefend of bezit ze niet genoeg kracht om iets meer te zijn dan een soort droom, maar ze kan worden geoefend. En als ze is getraind, wordt ze de bouwer in de menselijke werkplaats. In dat stadium maakt ze een blauwdruk in de astrale substantie, door middel waarvan objectief zichtbare vormen kunnen ontstaan. Ze is na de wil het grootste vermogen in het menselijke samenstel van ingewikkelde werktuigen. De moderne westerse definitie van verbeelding is onvolledig en zit er helemaal naast. Ze wordt hoofdzakelijk gebruikt om er fantasie of misvatting mee aan te duiden, en betekent altijd iets onwerkelijks. Het is onmogelijk een betere term te vinden, want een van de vermogens van de geoefende verbeelding is het maken van een beeld. Het woord hangt samen met het vormen of weerspiegelen van een beeld. Het onbeheerste gebruik van dit vermogen of liever het lijdzaam ondergaan van de werking ervan, heeft ertoe geleid, dat het westen geen ander idee erover heeft gekregen dan door het woord 'fantasie' wordt opgeroepen. Tot op zekere hoogte is dit juist. Maar ze kan op een hoger niveau worden gebracht; wordt dit bereikt, dan ontwikkelt de verbeelding in de astrale substantie een werkelijk beeld of een vorm die dan op dezelfde manier kan worden gebruikt als een zandvorm voor gesmolten ijzer door een ijzergieter. Ze is daarom een koninklijk vermogen, omdat de wil zijn werk niet kan doen als de verbeelding maar enigszins zwak of onge oefend is. Als bijvoorbeeld de persoon, die iets uit de lucht wil precipiteren, maar enigszins weifelt over het beeld dat in de astrale sub-

stantie wordt gemaakt, dan valt de kleurstof eveneens op een weifelende en verstrooide manier op het papier.

Om zich met het denken van een ander, op welke afstand ook, in verbinding te stellen, stemt de adept alle moleculen van de hersenen en alle gedachten zodanig af, dat ze in harmonie trillen met het denkvermogen waarop moet worden ingewerkt, en dat andere denkvermogen en brein moeten of vrijwillig tot eenzelfde trilling in harmonie worden gebracht of vrijwillig in harmonie komen. Al is de adept in Bombay en zijn vriend in New York, de afstand vormt geen belemmering, want de innerlijke zintuigen zijn niet afhankelijk van het oor, maar kunnen de gedachten en beelden in het denken van de ander zien en voelen.

Als een adept in het denken van een ander wil zien en zijn gedachten wil opvangen en de beelden om hem heen van alles wat hij heeft gedacht en waargenomen, dan richt hij zijn innerlijk gezicht en gehoor op het denkvermogen dat hij wil onderzoeken en onmiddellijk is alles zichtbaar. Maar, zoals al is gezegd, alleen een schurk zou dat doen, en de adepten doen het uitsluitend in gevallen waarin zij daartoe volledig zijn gemachtigd. De mens van nu ziet het niet als een ernstige overtreding om met dit vermogen inzicht te krijgen in de geheimen van een ander, maar de adepten beweren dat het een inbreuk is op het recht van de ander. Niemand heeft het recht, zelfs niet als hij de macht ertoe bezit, het gedachtenleven van een ander binnen te dringen en zijn geheimen eruit te lichten. Dit is de wet van de loge voor allen die zoeken en als iemand merkt op het punt te staan de geheimen van een ander te ontdekken, moet hij zich onmiddellijk terugtrekken en niet verder gaan. Als hij toch verder gaat, wordt hem, indien hij een leerling is, zijn vermogen ontnomen, en voor ieder ander geldt dat hij de gevolgen van dit soort inbraak

moet dragen. Want de natuur heeft haar wetten en haar politiemensen en als wij misdrijven in de astrale wereld plegen, zullen de grote wet en haar beschermers die niet kunnen worden omgekocht, de straf voltrekken, hoelang we daarop ook moeten wachten, zelfs al duurt het tienduizend jaar. Hier geldt een ander soort bescherming voor ethiek en moreel gedrag. Maar niet voordat de mensen het filosofische stelsel dat in dit boek wordt uiteengezet, aannemen, zullen ze het verkeerd achten om misdrijven te plegen op gebieden waar hun zwakke menselijke wet niet van kracht is; en door tegelijk te weigeren deze filosofie te aanvaarden, stellen ze de dag uit waarop allen deze grootse vermogens ten bate van allen zullen bezitten.

Tot de verschijnselen die het vermelden waard zijn, behoren die waarbij men voorwerpen zonder fysieke aanraking laat bewegen. Dit is inderdaad mogelijk en wel op meer dan één manier. De eerste is om de astrale hand en de astrale arm buiten het fysieke lichaam te brengen en daarmee het voorwerp dat moet worden verplaatst, te pakken. Dit kan worden gedaan tot op een afstand van drie meter van de mens. Ik ga hierover niet in discussie, maar wijs slechts op de eigenschappen van de astrale substantie en ledematen. Dit kan tot op zekere hoogte dienen om verschillende verschijnselen van mediums te verklaren. Bijna al die verschijnselen worden teweeggebracht door op die manier de onzichtbare maar materiële astrale hand te gebruiken. Bij de tweede manier wordt gebruik gemaakt van de elementalen waarover ik heb gesproken. Ze hebben het vermogen, wanneer ze door de innerlijke mens worden bestuurd, voorwerpen te verplaatsen door de polariteit ervan te veranderen en dan zien we, zoals bij fakirs in India en sommige mediums in Amerika, kleine voorwerpen bewegen, schijnbaar zonder te worden onder-

steund. Deze elementale wezens worden gebruikt wanneer dingen over grotere afstanden worden vervoerd dan de lengte waartoe de astrale ledematen kunnen worden uitgestrekt. Het is geen tegenargument dat de mediums niet weten dat ze dit doen. Ze weten zelden of nooit hoe ze verschijnselen teweegbrengen, en hun onwetendheid over de wet is geen bewijs dat die niet bestaat. Onderzoekers die deze krachten van nabij hebben zien werken, hebben hiervoor geen bewijzen nodig.

Helderziendheid, helderhorendheid en het tweede gezicht hangen alle nauw samen. Bij elk gebruik van een van deze worden tegelijk de beide andere betrokken. Ze zijn slechts variaties van eenzelfde vermogen. Geluid is een van de kenmerkende eigenschappen van de astrale sfeer en zoals licht en geluid samengaan, gaat het gezicht samen met het gehoor. Het zien van een beeld met de astrale zintuigen betekent dat er tegelijk een klank is, en het horen van deze laatste bewijst dat er in de astrale substantie een beeld is dat daarmee verband houdt. Het is de ware onderzoeker van het occultisme volkomen bekend dat elk geluid ogenblikkelijk een beeld voortbrengt en dit feit, sinds lang bekend in het oosten, is onlangs bewezen in het westen door het zichtbaar maken van geluidsbeelden op een gespannen trommelvlies. Op dit gedeelte van het onderwerp zou met behulp van het occultisme veel verder kunnen worden ingegaan, maar omdat het in de huidige staat van de samenleving een gevaarlijk onderwerp is, zal ik dat niet doen. In het astrale licht bestaan beelden van alles wat mensen is overkomen, en ook van die gebeurtenissen die nog moeten plaatsvinden waarvoor de oorzaken voldoende duidelijk zijn gelegd. Als de oorzaken nog vaag zijn, zullen de beelden van de toekomst dat ook zijn. Maar voor de meeste gebeurtenissen van de komende jaren liggen alle

voortbrengende en directe oorzaken altijd voldoende duidelijk vast, waardoor de ziener ze vooruit kan zien alsof ze nu gebeuren. Alle helderzienden maken gebruik van hun merkwaardige vermogen doordat ze deze beelden met de innerlijke zintuigen waarnemen. En toch is het een vermogen dat alle mensen bezitten, hoewel het bij de meesten maar weinig is ontwikkeld. Het occultisme verzekert echter dat als de kiem van dit vermogen niet in iedereen een beetje werkzaam zou zijn, geen mens een idee, welk ook, aan een ander duidelijk zou kunnen maken.

Bij helderziendheid trekken de beelden uit het astrale licht aan het innerlijke gezichtsorgaan voorbij en worden van binnen uit in het fysieke oog weerspiegeld. Dan verschijnen ze objectief aan de ziener. Als het vroegere of toekomstige gebeurtenissen betreft, wordt alleen het beeld gezien; zijn het beelden van gebeurtenissen die nu plaatsvinden, dan wordt het verloop met het innerlijke zintuig via het astrale licht waargenomen. Het onderscheid tussen gewoon en helderziend zien is, dat bij helderziendheid, in de waaktoestand, de trilling eerst aan de hersenen wordt doorgegeven, vanwaar ze wordt overgebracht naar het fysieke oog; daar vormt ze een beeld op het netvlies zoals de draaiende cilinder van een fonograaf het mondstuk precies zo laat trillen als de stem trilde toen deze in de hoorn sprak. Bij het normale zien met de ogen bereiken de trillingen eerst het oog en worden dan naar de hersenen overgebracht. Beelden en geluiden worden beide door trillingen veroorzaakt, en daarom wordt elk geluid dat eenmaal is gemaakt in het astrale licht bewaard; de innerlijke gehoorzin kan het daaruit opnemen en het van binnen uit aan de hersenen doorgeven, vanwaar het het fysieke oor bereikt. En zo hoort men in geval van helderhorendheid op een afstand niet met het oor, maar met het centrum van het

gehoor in het astrale lichaam. Het tweede gezicht is òf een combinatie van helderhorendheid en helderziendheid, òf niet – dit verschilt per geval – en als door de ziener herhaaldelijk met het tweede gezicht toekomstige gebeurtenissen worden gezien, komt daar een element van profetie bij.

De hoogste graad van helderziendheid – die van geestelijke visie – is heel zeldzaam. De meeste helderzienden houden zich slechts bezig met de gewone aspecten en lagen van de astrale stof. Geestelijk inzicht komt slechts voor bij hen die zuiver, toegewijd en standvastig zijn. Het kan worden bereikt door het ontwikkelen van een bijzonder orgaan in ons lichaam – alleen door dit orgaan is zo'n inzicht mogelijk – en dan slechts na discipline, lange oefening en het hoogste altruïsme. Elke andere helderziendheid is voorbijgaand, gebrekkig en fragmentarisch, omdat ze alleen betrekking heeft op de stof en op illusie. Haar fragmentarische en gebrekkige aard ontstaat doordat bijna geen enkele helderziende het vermogen heeft zich op hetzelfde ogenblik met meer dan één van de lagere graden van de astrale substantie bezig te houden. Wie moedig zijn en zuiver van gedachte kunnen het heden en de toekomst veel beter hanteren dan een helderziende. Maar omdat het bestaan van deze twee vermogens bewijst dat er innerlijke zintuigen in ons aanwezig zijn en dat er een noodzakelijke tussenstof – het astrale licht – is, hebben ze als menselijke vermogens grote betekenis voor de beweringen waarop de zogenaamde 'geesten' van de *seancekamer* aanspraak maken.

Dromen zijn soms het gevolg van hersenwerking die automatisch verloopt en worden ook voortgebracht doordat de ware innerlijke mens die tonelen en denkbeelden, al of niet verheven van aard, naar de hersenen overbrengt; deze zijn door de ware mens gezien, terwijl het lichaam sliep. Ze drin-

gen dan door in de hersenen, alsof ze drijven op de ziel die in het lichaam afdaalt. Deze dromen kunnen van nut zijn, maar gewoonlijk wordt door het hervatten van de lichamelijke activiteit de betekenis ervan tenietgedaan, wordt het beeld verwrongen en rest slechts verwarring. Maar belangrijk is dat er in alle dromen iemand is die waarneemt en voelt, en dit is een van de argumenten voor het bestaan van de innerlijke mens. Tijdens de slaap heeft de innerlijke mens contact met hogere intelligenties en soms slaagt hij erin dat wat is verkregen, op de hersenen af te drukken, hetzij een verheven gedachte of een profetisch visioen, ofwel dit mislukt als gevolg van de weerstand van het hersenweefsel. Ook iemands karma bepaalt de betekenis van een droom, want een koning kan bijvoorbeeld dromen over dingen die betrekking hebben op zijn koninkrijk, terwijl als een burger ditzelfde droomt, het geen betrekking heeft op iets van wereldlijk belang. Maar zoals Job zegt: 'In dromen en visioenen van de nacht wordt de mens onderwezen.'

Er zijn twee algemene klassen van verschijningen en 'dubfels'. Tot de ene behoren de astrale schillen of beelden uit de astrale wereld, hetzij werkelijk zichtbaar voor het oog of het resultaat van een trilling op innerlijk gebied die naar buiten naar het oog wordt gevoerd, waardoor iemand denkt dat hij een uiterlijke objectieve vorm ziet. De andere klasse wordt gevormd door het astrale lichaam van levende mensen die volledig of gedeeltelijk bewust zijn. De moeizame pogingen van de Society for Psychical Research [Vereniging voor paranormaal onderzoek] om het bestaan van verschijningen te bewijzen zonder die wetten te kennen, bewijzen in feite niets, want van de twintig erkende gevallen zijn er misschien negentien waarin een op de hersenen afgedrukt beeld wordt geobjectiveerd. Maar er is geen twijfel aan dat verschijningen

zijn waargenomen. Verschijningen van mensen die pas zijn gestorven, kunnen òf objectief zichtbaar gemaakte beelden zijn, zoals is beschreven, òf het astrale lichaam van de overledene, in dit stadium *kāmarūpa* genoemd. En omdat de gedachten en krachten tijdens het sterven, bevrijd van het lichaam, heel sterk zijn, kennen we meer verhalen over dat soort verschijningen dan over enige andere groep.

Een adept kan een verschijning van zichzelf uitzenden, die echter anders wordt genoemd, omdat ze uit zijn bewuste en geoefende astrale lichaam met al zijn intelligentie bestaat en niet geheel losstaat van zijn stoffelijke lichaam.

De fysische wetten die door de wetenschap zijn ontdekt, worden door de theosofie niet ontkend of genegeerd. Zij erkent al die bewezen wetten, maar beweert dat er andere bestaan die de werking van de wetten die bekend zijn, wijzigen. Achter alle zichtbare verschijnselen staat de occulte kosmos met zijn ideële apparaat; die verborgen kosmos kan slechts door middel van de innerlijke zintuigen die ertoe behoren, volkomen worden begrepen; die zintuigen zullen niet gemakkelijk worden ontwikkeld als hun bestaan wordt ontkend. Als de hersenen en het denkvermogen samenwerken hebben ze de macht vormen te ontwikkelen, eerst astrale in de astrale substantie en later zichtbare door afzetting van stof op dit gebied. Het objectief voorstellen hangt voornamelijk af van waarneming, en waarneming kan door innerlijke prikkels worden beïnvloed. Daarom kan een getuige een voorwerp zien dat werkelijk als zodanig buiten hem bestaat, of kan door een innerlijke prikkel ertoe worden gebracht het te zien. Er zijn dus drie manieren van zien: (a) met het oog door middel van het licht dat van een voorwerp uitgaat; (b) met de innerlijke zintuigen door middel van het astrale licht en (c) door een prikkel van binnenuit, waardoor het oog

verslag doet aan de hersenen, en zo het innerlijke beeld naar buiten brengt. De verschijnselen van de andere zintuigen kunnen op dezelfde manier worden gerangschikt.

Omdat de astrale substantie het register is van alle gedachten, geluiden, beelden en andere trillingen en de innerlijke mens een volledig individu is, die al of niet in samenwerking met het fysieke kan handelen, kunnen alle verschijnselen van hypnotisme, helderziendheid, helderhorendheid, mediumschap en andere die niet bewust worden volbracht, worden verklaard. In de astrale substantie bevinden zich alle geluiden en beelden en in de astrale mens blijven de indrukken van iedere gebeurtenis bewaard, hoe lang geleden of onbeduidend ook; als deze samenwerken brengen ze de verschijnselen voort die mensen die de grondstellingen van het occultisme ontkennen of er niet mee bekend zijn, zo vreemd toeschijnen.

Maar om de verschijnselen, teweeggebracht door adepten, fakirs, yogi's en alle geoefende occultisten, te verklaren, moet men de occulte wetten van de scheikunde, van het denken, van kracht en van stof begrijpen. Het zal duidelijk zijn dat een boek zoals dit niet de opzet heeft deze tot in detail te behandelen.

17 Paranormale verschijnselen en spiritisme

In de geschiedenis van de paranormale verschijnselen nemen de door het zogenaamde spiritisme in Europa, Amerika en elders verzamelde gegevens een belangrijke plaats in. Met opzet zeg ik dat geen term ooit zo verkeerd werd toegepast als het 'spiritisme' in verband met de zojuist genoemde verering van doden in Europa en Amerika, omdat daarin niets is wat met de geest [spirit] heeft te maken. De in de voorafgaande hoofdstukken gegeven leringen zijn die van het werkelijke spiritisme; de verkeerd betitelde praktijken van de moderne mediums en zogenaamde spiritisten betreffen de verering van de doden, in feite ouderwetse necromantie die door geestelijke leraren altijd werd verboden. Zij vormen een grove verstoffelijking van het begrip 'geest' en hebben meer te maken met materie dan met het tegenovergestelde. Door sommigen wordt verondersteld dat deze verering ongeveer 40 jaar geleden met het mediumschap van de zusters Fox in Amerika in Rochester, N.Y., ontstond, maar deze was al in Salem bekend tijdens de beroering over hekserij, en honderd jaar geleden werden dezelfde praktijken in Europa uitgeoefend, soortgelijke verschijnselen waargenomen, mediums ontwikkeld en *seances* gehouden. Sinds eeuwen is het algemeen bekend in India, waar het terecht '*bbūta*-verering' wordt genoemd, dat wil zeggen de poging om met de duivel of met de astrale overblijfselen van overledenen in contact te komen. Dit zou ook hier de naam ervoor moeten zijn, want de grove en duivelse of aardse delen van de mens worden erdoor opgewekt, er wordt een beroep op gedaan en contact mee gezocht. Maar

de feiten die over een periode van veertig jaar in Amerika zijn vastgelegd, vereisen een kort onderzoek. Deze feiten moeten door alle leergierige theosofen worden erkend. De theosofische verklaringen en conclusies zijn echter totaal verschillend van die van de gewone spiritist. Uit de gelederen of uit de literatuur van het spiritisme is geen filosofie voortgekomen; alleen theosofie kan de juiste verklaring geven, op de gebreken ervan wijzen, de gevaren blootleggen en oplossingen aanreiken.

Omdat het duidelijk is dat helderziendheid, helderhorendheid, gedachtenoverbrenging, profetie, dromen, visioenen, levitatie en spookverschijningen vermogens betreffen die al eeuwenlang bekend zijn, houden de meest brandende vragen over het spiritisme verband met het contact met de zielen van mensen die de aarde hebben verlaten en nu zonder lichaam zijn, en met niet nader aangeduide geesten die hier niet belichaamd zijn geweest maar tot andere gebieden behoren. Misschien verdient de kwestie van de materialisatie van vormen op seances ook enige aandacht. Berichten worden overgebracht door het spreken in trance, het schrijven op een lei of op ander materiaal, onafhankelijke stemmen in de lucht, het spreken door middel van de fysieke stemorganen van het medium en het neerslaan uit de lucht van geschreven boodschappen. Hebben de mediums contact met de geesten van de doden? Zien onze overleden vrienden de levensomstandigheden die ze hebben verlaten, en komen ze soms terug om tot en met ons te spreken?

De antwoorden zijn in voorgaande hoofdstukken aangeduid. Onze overledenen zien ons hier niet. Ze zijn bevrijd van de vreselijke kwelling die zo'n aanblik hen zou bezorgen. Een enkele keer is het mogelijk dat een medium dat een zuiver hart heeft en niet voor geld werkt, in trance kan opstijgen

naar de toestand waarin een overleden ziel is, en zich misschien enige dingen kan herinneren van wat daar werd gehoord; maar dit is zeldzaam. Nu en dan keert in de loop van tientallen jaren een verheven menselijke geest misschien voor een ogenblik terug en treedt door onmiskenbare middelen in contact met stervelingen. Op het moment van de dood kan de ziel, voordat de deur voorgoed wordt gesloten, met een vriend op aarde spreken. Maar de grote meerderheid van de zogenaamde mededelingen, zoals die dag in dag uit via mediums worden gedaan, is afkomstig van de astrale, niet-intelligente overblijfselen van mensen of in veel gevallen geheel het produkt van het enigszins los verbonden astrale lichaam van het levende medium dat dingen verzint, samenvoegt, ontdekt en rangschikt.

Er zijn bepaalde bezwaren tegen de theorie dat de geesten van de doden contact met ons hebben. Enkele hiervan zijn:

I. Nooit hebben die geesten ons de wetten medegedeeld die de verschijnselen beheersen, behalve in enkele gevallen die door de spiritisten niet worden erkend en waarin de theosofische theorie naar voren werd gebracht. Omdat deze de constructies zoals die door A.J. Davis zijn opgesteld, zou omverwerpen, werden deze bijzondere geesten in diskrediet gebracht.

II. De geesten zijn het onderling oneens; de een beschrijft het leven na de dood heel anders dan een ander. Deze verschillen hangen samen met het medium en de opvattingen die de overledene tijdens zijn leven zou hebben gehad. De ene geest erkent dat er reïncarnatie is, en anderen ontkennen het.

III. De geesten hebben niets ontsluitend op het gebied van geschiedenis, antropologie en andere belangrijke zaken, en zijn kennelijk minder bekwaam op die terreinen dan levende mensen; en hoewel ze vaak beweren mensen te zijn die in

oudere beschavingen hebben geleefd, blijken ze daarover onwetend of herhalen slechts pas gepubliceerde ontdekkingen.

IV. In deze veertig jaar hebben we van de geesten geen verklaring van de verschijnselen of van de ontwikkeling van het mediumschap gekregen. Men beweert dat grote filosofen via de mediums spreken, maar ze verkondigen slechts gebazel en de meest alledaagse dingen.

V. De mediums komen fysiek en moreel ten val, worden beschuldigd van bedrog, en blijken gebruik te maken van trucs; maar de geleide-geesten en 'overgeganen' doen niets om dit te voorkomen of hen te redden.

VI. Er wordt toegegeven dat de geleide-geesten en 'overgeganen' bedriegen en tot bedrog aanzetten.

VII. Uit alles wat over de geesten wordt bericht, blijkt duidelijk dat hun beweringen en filosofie – als ze die hebben – variëren met het medium en met de laatste opvattingen van levende spiritisten.

Door dit alles en veel meer dat men zou kunnen aanvoeren, wordt men in de materialistische wetenschap gesterkt in zijn spot; maar de theosoof moet tot de conclusie komen dat de wezens, als er al contact is, geen menselijke geesten zijn, en dat de verklaringen in andere theorieën moeten worden gezocht.

Materialisatie van een vorm uit de lucht, onafhankelijk van het fysieke lichaam van het medium, is een feit. Maar het is geen geest. Zoals één van de 'geesten', die zich niet in de gunst van het spiritisme verheugt, terecht zei, is één manier om dit verschijnsel teweeg te brengen: het samenbrengen van elektrische en magnetische deeltjes tot een massa waarop zich stof verzamelt en een beeld uit de astrale sfeer wordt weerpiegeld. Dat is alles; het is evengoed bedrog als wat mousse-

line en maskers. Hoe dit tot stand komt, is een andere zaak. De geesten kunnen het niet vertellen, maar in vorige hoofdstukken is geprobeerd de werkwijzen en hulpmiddelen aan te duiden. De tweede methode is die waarbij het astrale lichaam van een levend medium wordt gebruikt. In dit geval vloeit de astrale vorm uit de zijde van het medium naar buiten, trekt geleidelijk deeltjes naar zich toe, die aan de lucht en de lichamen van de aanwezigen worden onttrokken, totdat het ten slotte zichtbaar wordt. Soms lijkt het op het medium, dan weer heeft het een ander uiterlijk. Bijna altijd is schemerlicht een vereiste, omdat een helder licht de astrale substantie hevig in beroering zou brengen en het maken van een projectie zou bemoeilijken. Sommige zogenaamde materialisaties zijn schijnvertoningen zonder betekenis, omdat ze niets anders zijn dan vlakke platen van elektrische en magnetische substantie, waarop beelden uit het astrale licht worden weerspiegeld. Deze schijnen dan de gezichten van gestorvenen te zijn, maar het zijn alleen maar afbeeldingen van illusies.

Als men de paranormale verschijnselen, die in de geschiedenis van het 'spiritisme' voorkomen, wil begrijpen, moet men het volgende weten en aannemen:

I. Het geheel van erfelijke eigenschappen – astrale, geestelijke en psychische – van de mens als een wezen dat weet, redeneert, voelt en handelt door middel van het lichaam, het astrale lichaam en de ziel.

II. De aard van het denkvermogen, zijn werking en zijn vermogens; de aard en het vermogen van de verbeelding; de duur en het gevolg van indrukken. Heel belangrijk hierbij is dat zowel de meest oppervlakkige als de diepste indruk worden vastgehouden; dat elke indruk een beeld voortbrengt in de individuele aura en dat door middel hiervan een verbinding tot stand komt tussen de aura's van vrienden en familie-

leden – oude, nieuwe, nauwe of verre; hierdoor heeft een helderziende een breed terrein van mogelijkheden om te zien.

III. De aard, de reikwijdte, de functie en het vermogen van de innerlijke astrale organen en zintuigen van de mens die liggen besloten in de termen: astraal lichaam en *kāma*. Dat deze in hun werking niet worden belemmerd door trance of slaap, maar in een medium in trance worden versterkt; tegelijkertijd is de werking ervan niet vrij, maar wordt beheerst door de gezamenlijke gedachten van de deelnemers, door een overheersende wil of door de leidende duivel achter de schermen; als een kritische wetenschappelijke onderzoeker aanwezig is, kan zijn mentale houding de werking van de krachten van het medium geheel tegengaan door wat wij een bevroeringsproces kunnen noemen, waarvoor in onze taal geen passende term bestaat.

IV. Het lot van de werkelijke mens na de dood, zijn toestand, vermogens, werkzaamheid aldaar en zijn betrekking, als die er is, tot de mensen die door hem hier zijn achtergelaten.

V. Dat de middelaar tussen het denkvermogen en het lichaam – het astrale lichaam – bij de dood wordt afgeworpen en in het astrale licht wordt achtergelaten om daar geleidelijk te verdwijnen en dat de werkelijke mens naar *devachan* gaat.

VI. Het bestaan, de aard, de kracht en de werking van het astrale licht en zijn plaats in de natuur als een register. Dat het de beelden van alles wat iemand heeft meegemaakt en ook elke gedachte bevat, vasthoudt en weerspiegelt; dat het de aardbol en de atmosfeer eromheen doordringt; dat trillingen zich bijna ogenblikkelijk erin voortplanten, omdat de voortplantingssnelheid daarin veel groter is dan die van elektriciteit zoals we die nu kennen.

VII. Het bestaan in het astrale licht van wezens, die geen lichaam zoals het onze gebruiken en geen menselijke natuur hebben; die vermogens, zintuigen en een soort eigen bewustzijn hebben; tot die wezens behoren de elementale krachten of natuurgeesten, verdeeld in vele graden en die in verband staan met elke werking in de natuur en elke beweging in het denken van de mens. Dat deze elementalen op *seances* automatisch handelen op hun verschillende gebieden; de ene klasse toont ons beelden, de andere brengt geluiden voort en weer andere depolariseren voorwerpen om deze te laten 'vliegen'. In de astrale sfeer leven de ziellose mensen en werken samen met de elementalen. Aan hen moet onder andere het verschijnsel van de 'onafhankelijke stem' worden toegeschreven, die altijd klinkt als een stem in een vat en wel omdat ze wordt voortgebracht in een vacuüm, iets dat volstrekt noodzakelijk is voor een wezen dat zo veraf staat van de geest. Het belang van het bijzondere *timbre* van deze soort stem is de spiritisten niet opgevallen, maar volgens het occultisme is het van grote betekenis.

VIII. Het bestaan en de werking van occulte wetten en krachten in de natuur die kunnen worden gebruikt om waarneembare gevolgen op dit gebied voort te brengen; dat die wetten en krachten door de onderbewuste mens en door de elementalen, bewust of onbewust, in werking kunnen worden gezet en dat veel van die occulte werkingen automatisch gebeuren op dezelfde manier als water bevriest bij hevige koude of ijs smelt door warmte.

IX. Dat het astrale lichaam van het medium deelt in de aard van de astrale substantie, uit het stoffelijk lichaam kan worden gebracht, buiten dit laatste kan handelen en soms ook een deel van zichzelf, zoals een hand, een arm of een been, kan uitsteken en daarmee voorwerpen kan laten bewegen,

brieven kan schrijven, aanrakingen op het lichaam kan veroorzaken, en zo *ad infinitum*. En dat men het astrale lichaam van iemand gewaarwordingen kan laten doen, die wanneer ze naar de hersenen worden overgebracht de persoon doen denken dat hij van buitenaf is aangeraakt of een geluid heeft gehoord.

Het mediumschap is vol gevaren, omdat het astrale deel van de mens *nu* alleen normaal werkt als het met het lichaam is verbonden; in de verre toekomst zal het normaal werken zonder lichaam, zoals het ook in het verleden heeft gedaan. Een medium worden, betekent dat men fysiologisch en in het zenuwstelsel ontregeld moet worden, want dit laatste vormt de verbinding tussen de twee werelden. Zodra de deur wordt geopend, stormen alle onbekende krachten naar binnen en omdat het grofste deel van de natuur het dichtste bij ons staat, worden we daardoor het meest beïnvloed; onze lagere natuur wordt daarbij ook het eerst beïnvloed en raakt verhit, omdat de krachten die worden gebruikt van dat deel van ons afkomstig zijn. We zijn dan overgeleverd aan de genade van de lage gedachten van alle mensen en onderhevig aan de invloed van de schillen in *kāmaloka*. Als daar nog bij komt dat men geld aanneemt voor het uitoefenen van het mediumschap, ontstaat er nog een gevaar, want de dingen van de geest en die betrekking hebben op de astrale wereld moeten niet worden verkocht. Dit is de ergste kwaal van het Amerikaanse spiritisme die zijn hele geschiedenis heeft verlaagd en ontaard; zolang deze niet is verholpen, kan er niets goeds uit voortkomen; zij die de waarheid over de andere wereld willen weten, moeten zich aan de waarheid wijden en alle geldelijke belangen buiten beschouwing laten.

Als men alleen uit nieuwsgierigheid of voor zelfzuchtige doeleinden probeert paranormale vermogens te verkrijgen, is

dit om dezelfde redenen gevaarlijk als in het geval van mediumschap. Omdat onze huidige beschaving in hoge mate zelfzuchtig is en op persoonlijk voordeel berust, zijn de regels om die krachten op de goede manier te ontwikkelen niet bekend gemaakt, maar de meesters van wijsheid hebben gezegd dat eerst filosofie en ethiek moeten worden geleerd en toegepast voordat men zich aan enige ontwikkeling op het andere gebied mag overgeven; en hun veroordeling van de ontwikkeling van het mediumschap op grote schaal wordt gesteund door de geschiedenis van het spiritisme, waarin immers mediums voortdurend op alle mogelijke manieren ten onder zijn gegaan.

Even ongepast is de manier waarop wetenschappelijke instituten, zonder aandacht te schenken aan de ware menselijke natuur, zich overgeven aan proeven met hypnose, waarbij de slachtoffers voor hun leven worden beschadigd en worden gedwongen eerloos gedrag te vertonen en dingen te doen voor het genoegen van de onderzoekers, die mannen en vrouwen onder normale omstandigheden nooit zouden doen. De loze van de meesters geeft niets om de wetenschap, tenzij deze zich ten doel stelt zowel de ethische als de stoffelijke omstandigheden van de mensheid te verbeteren, en aan de wetenschap zal geen hulp worden verleend, tenzij deze de mens en het leven zowel ethisch als geestelijk gaat bezien. Daarom zijn zij die alles weten over de psychische wereld, haar bewoners en haar wetten, bezig met een hervorming van ethiek en filosofie, voordat meer aandacht wordt geschonken aan de vreemde en verleidelijke verschijnselen die binnen het bereik van de innerlijke vermogens van de mens liggen.

En op dit moment is de cyclus van deze eeuw bijna volbracht. Evenals een eeuw geleden nemen de krachten af; daarom zijn de verschijnselen van het spiritisme in aantal en

omvang aan het verminderen; de loge hoopt dat wanneer het volgende getij begint op te komen, het westen enige werkelijke kennis zal hebben opgedaan over de ware filosofie van de mens en de natuur en er dan tegen bestand is dat de sluier iets meer wordt opgelicht. Dit boek is bedoeld om de vooruitgang van het ras in deze richting te bevorderen en met dat doel wordt het aan zijn lezers overal in de wereld voorgelegd.

Index

- Aantrekking, juiste term voor zwaartekracht, 159; en afstoting beheerst door wetten van elektrische kracht, 159
- Aardbevingen, 143
- Aarde, huidige, gevolg van evolutie van oudere planeet, 3; bewoners van, kwamen van oudere wereld, 3; verbonden met andere planeten van zonnestelsel, 16; werkelijke ouderdom bijna niet te berekenen, 23-4; zevenvoudig, 25; met zes vergezelden de bollen aardketen genoemd, 25; drijft in oceaan van leven, 43; stof van, evolueert voortdurend, 71; leringen over bevolking van, 89-90; wedergeboorte moet op deze, plaatsvinden, 91, 97; kāmaloḳa is op, in en rond, 115; astrale stof, in wezen aards en duivels, 116; leven op, een kāmaloḳa, 118-9; cyclussen begonnen bij verharderen van, 137; wanneer een eind komt aan, 137; oppervlakte van, verandert door verplaatsen van de polen, 140; materiaal van, beïnvloed door mensenras, 140; verstoringen in de geologische lagen van, door rampen, 140; komt in nieuwe ruimten van de kosmos na voltooiën siderisch jaar, 141; redenen voor rampen op, 143-4; vier categorieën van rampen op, 143; evolutie van, vindt plaats onder manu, 145; driehonderd miljoen jaar van, verliepen in astraal stadium, 154
- Aardketen, zeven bollen vormen één grote bol, 27; zeven bollen hangen samen maar hebben niet dezelfde substantie, 27; wederbelichaming van voorafgaande keten, 27-8; begrensd aantal ego's op, 28 (zie planeetketen)
- Abraham, een adept, 9-11
- Absolute, woord gebruikt voor 'ruimte', 16; leraren kennen geen eigenschappen toe aan, 17; periodieke manifestaties ervan hebben nooit begin en einde, 18
- Adam, betekenis van verhaal van, 148-9
- Adepten, term voor oudere broeders, 7; Abraham, Mozes en Salomo vormen grote triade van, 9; tientallen genoemd in Indische literatuur, 11; kunnen mensen in devachan bereiken,

- 134; kunnen atomen van een voorwerp uit elkaar drijven en weer samenbrengen, 160; hoe ze voorwerpen door precipitatie laten ontstaan, 161; hoe ze zich met elkaar in verbinding stellen ongeacht afstand, 163; het lezen van iemands gedachten, 163
- Afstoting, aantrekking en, 159
- Ākāśa, onze taal heeft geen term voor, 17; voortgebracht uit stof en geest, 17
- Alchemisten, werkwijze van de natuur bekend aan, 149
- Amerika, historische en volkenkundige schatten van Centraal- en Zuid-, verbrand door Spanjaarden, 11; zesde ras zal ontwikkelen in, 30; een nieuw ras wordt gevormd in, 139-40; dierenriem van oude beschaving in, 143; oude beschaving in, 158
- Amerikaanse, waarom oude, volkeren uitstierven, 110; oude Egyptenaren zijn misschien het nieuwe, volk, 111
- Antropoïden, oorsprong van de, 150-1; het 'vertraagde ras', 150-1; zullen uitsterven, 150
- Antropologie, esoterische, 151
- Apen, oorsprong van, 151-2
- Apollonius van Tiana, 9
- Architectuur, oudere broeders bewaren verslagen over, 4-5
- Arthur, koning, 139
- Astraal lichaam, toegelicht, 43-51; liṅgaśarīra genoemd, 43; vele namen voor, 44; samenstelling van, 45; is rekbaar, 45; model voor het fysieke lichaam, 45-7; uitzenden van, 48; bevat werkelijke organen van uiterlijke zintuigen, 48, 51; verschijning van, verklaard, 49-50, 174-5; toestand na de dood, 48; vormt samen met kāma kāmarūpa, 54; lagere manas gebruikt, om indrukken te bewaren, 65; valt uiteen, 75; bij de dood maakt het zich los van het fysieke lichaam, 114-5; mogelijkheid om het te zien, 168-70; adepten kunnen het gebruiken, 169; van medium enigszins los verbonden, 173; van medium gebruikt bij materialisatie, 175; bij de dood achtergelaten in het astrale licht, 176; van medium kan buiten het stoffelijk lichaam worden gebracht, 177; in de verre toekomst zal het werken zonder stoffelijk lichaam, 178

- Astrale licht, alle vormen bestaan in, 161, 176; misbruik van de wetten van, 163-4; beelden van verleden en toekomst, 165, 169; helderziende kan beelden in, lezen, 166-7; doordringt aardbol en atmosfeer eromheen, 176; voortplanting van tril-lingen in, 176; elementale wezens in, 177
- Atlantiërs, herhaalden zonde van verstandelozen, 151
- Ātman, 'ziel', 8; 'geest', 35-7; straal van het absolute zijn, 61; en buddhi vormen monade, 61; kan hogere zelf genoemd worden, 66
- Ātman-buddhi-manas, ware mens, 39; werking in devachan, 115, 126
- Atoom, elk bezit kiem van zelfbewustzijn, 72; geen, zonder intelligentie, 100; elk heeft eigen intelligentie, 119
- Atomen, adept heeft beheersing over, 160
- Aura, 175
- Avatāra(s), cyclus van, 139; Boeddha is laatste grote, 139; een andere grote, moet nog komen, 139; Krishṇa, Rāma, Jezus en Mohammed, voorbeelden van, 139
- Avīchi, 122
- Azteken, oud volk, 110
- Babylon, 99
- Bach, nazaten van, 86, 100
- Begeerte(n), en hartstochten van de mens, 52-5, 57-8, 117; veroorzaken wedergeboorte van de mens, 53, 75; veroorzaken manifestatie van werelden, 53; twee aspecten van, 54; 'achter wil staat,' 53; meest ontwikkeld, 65; niet ingeboren in mens, 117; zijn deel van skandha's, 118
- Beginselen van de mens, zevenvoudige classificatie, 16, 35; verband met zeven kosmische beginselen, 25; scheiding van, na de dood, 115; cohesie van, 124
- Beschaving, huidige, gedreven door hartstocht en begeerte, 58; cyclische stromen van beschavingen, 138, 141
- Bhagavad Gītā*, 8
- Bhūta-verering, 171
- Bij, bouwt volgens regels van geometrie, 100; op een andere keten

- voortgebracht en voltooid, 155
- Bijbel, steunt afstamming van één mensenpaar niet, 149
- Blavatsky, H.P., afgezant van grote loge, 12; bracht leringen van de loge naar het westen, 12, 46
- Blinde Tom, neger pianist, 100
- Bloed, wordt door kleppen verhinderd het hart te overspoelen, 80
- Boeddha, onderwees ethiek eeuwen vóór Jezus, 12; hogere manas werkt in een, 66; laatste grote avatāra, 139
- Boehme, Jacob, afgezant van grote loge, 12
- Bol, planeetketen vormt één, 27; uiteindelijke vorm van keten is, 27; maar één gezien op vierde gebied, 28; zichtbare planeten alle op vierde gebied, 28; cyclus van evolutie voltooid na zeven ronden, 29
- Brahmā, leven van, vertegenwoordigt heelal en werelden, 21; lengte van leven van, 145-6; lengte van dag en nacht van, 146
- Brahmaanse, documenten, 20; cyclussen, 145-7
- Brein (zie hersenen), werktuig voor geheugen van de ziel, 88; een nieuw in ieder leven, 88; menselijke, onuitputtelijke krachtbron, 160
- Brieven van meesters, geciteerd, 5-6, 130, 132-3, 156; ontstaan door precipitatie van stof, 161
- Britse Eilanden, mogelijke rampen voor, 144
- Buddhi, 'geestelijke ziel', 35, 37; 'geestelijk onderscheidingsvermogen', 61; en ātman samen de monade, 61; verenigd met manas goddelijke ego genoemd, 66; gevolg van vereniging met, 67
- Cagliostro, afgezant van grote loge, 12
- Cel, samenstelling, 42
- Cetus, verband met Jonas, 141-2
- China, 12-3; in stadium van stilstand, 99
- Chinezen, geloven in reïncarnatie, 73; volk van sterrenkundigen, 144-5
- Christelijke tijdperk, duisternis van, 145
- Christendom, joodse godsdienst, 74; leer van reïncarnatie hoort historisch thuis in, 74

- Clovis van Frankrijk, gereïncarneerd als Frederik III, 139
- Cohesie, bepaalde kracht, 160; wet van, 159-60
- Communiceren (zie mededeling), mogelijk voor werkelijke mens onmiddellijk na de dood, 120; tussen adepten, 163; zogenaamd met doden, 172-4; zeven bezwaren tegen zogenaamd, met doden, 173-4
- Confucius, 12; hogere manas werkt in, 66
- Cyclus(sen), oudere broeders kennen betekenis van, 5; moeten hun rondten volbrengen, 6; wet van de, 6; leer van de, 136-47; wat bepaalt de verschillende, 137; karma en reïncarnatie verweven met, 138; van avatāra's, 139; als ze elkaar snijden, dynamische gevolgen, 140; Metonische, 140; zonne-, 140; siderische, 140-1; verhaal van Jonas en de walvis vertegenwoordigt, 141-2; zodiakale, 142; rampen gebeuren aan begin en eind van, 143; tabel van brahmaanse, 146; yuga's en, 142; volledige cijfers en regels over, niet bekendgemaakt, 147
- Daden, (zie handeling) iedereen ondervindt gevolgen van zijn, 105
- Dag van Brahmā, lengte van, 146
- Dag des oordeels, oorsprong van, 31
- De Lesseps, 108
- Denderah, Zodiak te, 143
- Denkbeelden, ingewortelde, afgedrukt door oudere broeders op menselijke geest, 101
- Denkvermogen, intelligente deel van de kosmos, 17; universele, 18; ontwikkelt zich, 58; uiteenzetting over, 60-9; door ontwikkelde wezens gegeven aan de mens, 62; het wezen in devachan werkt op gebied van het, 128; hersenen en, kunnen vormen ontwikkelen, 169 (zie manas)
- Devachan, na de dood gaan hogere beginselen in, 114-6, 126, 176; skandha's blijven bestaan tot het wezen, verlaat, 118; kāmaloaka gaat vooraf aan, 125; leringen over, 126-35; 'plaats van de goden', 126; betekenis van, 126; lengte van verblijf in, 126-31; kleed van ego in, 128, 132; beschrijving van toestand, 128, 130-3; duurt tot karma is vervuld, 130; laatste gedachten

- geven kleur aan, 131; mahātma K.H. over, 132-3; mensen in, kunnen we niet bereiken tenzij we adept zijn, 134
- Dhyāni's, 'scheppers', helpen bij evolutie, 153; vormen grofstoffelijke lichaam van de mens, 154
- Dier(en), rijk, stadium in ontwikkeling van monaden, 31; hebben etherisch dubbel, 45; verschillen tussen mens en, 62-3; uitgestorven soorten zullen terugkeren, 140; leden van -rijk kunnen mensenrijk niet binnengaan, 151; ontwikkelden zich in vorige bollenketen, 152-3; hoe differentiatie van, begon, 153
- Dierenriem, symboliek van de, 142-3
- Differentiatie, oorsprong van gemanifesteerde voorwerpen en wezens en krachten, 17; geest is eerste, 17; van soorten, 153-6
- Dood, door teveel 'leven', 40-1; lengte van verblijf na, 90; bant verkeerde neigingen niet uit, 96; toestand van de mens na, 114-125, 126-135; zet zich voort op andere gebieden dan het stoffelijke, 114; elke daad van het leven vastgelegd bij, 114; scheiding van beginselen van de mens bij, 115-25; werkelijke mens kan communiceren onmiddellijk na, 120; toestand na, van zelfmoordenaars en van door een ongeval gestorvenen, 124; laatste reeks gedachten bij, geven kleur aan devachan, 131
- Doodstraf, oorzaak nieuwe misdrijven, 55
- Dromen, soorten, 167-8; bewijzen bestaan van innerlijke mens, 168
- Dubbels, 168-9
- Duivel van hindoes is kāmārūpa, 55
- Dvāparayuga, lengte van, 146
- Edom, koningen van, 21
- Ego, werkelijke mens, 24; over reïncarnatie van, 78-80; erfelijkheid beïnvloedt niet het werkelijke, 84-5; bepaalt duur van post-mortem toestanden, 90; blijft in devachan gedurende een tijd evenredig aan de hoeveelheid impulsen tijdens het leven opgewekt, 129; in devachan kan op aarde achtergeblevenen beïnvloeden door liefde, 133; daalt nooit af uit devachan naar mediums, 134
- Ego's, aantal begrensd op aardketen, 28; evoluerende, levensgolf

- genoemd, 29
- Egypte, uitwisseling tussen India en, 20; reden voor verdwijnen van beschaving, 99; Zodiak te Denderah in, 143
- Egyptenaren, koning-ingewijden van, 8-9; grote heersers, leden van loge, 9; toen beschaving in verval raakte werden voorgangers nagebootst, 9; scholen van oude wijsheid bestaan niet meer, 19; aan papyrusrollen van de, wordt nu waarde gehecht, 19; accepteerden geen schepping uit het niets, 22; theosofen kennen verhouding tussen joden en, 20; joden bewaarden deel van de kennis van, 20; reïncarneren in Amerika, 20; geen overdracht van grootse eigenschappen aan hun nageslacht, 85-6; karma van, 111; misschien in nieuwe Amerikaanse volk, 111; namen cyclussen over van Indische wijzen, 144
- Elektriciteit, beïnvloedt aarde, 143-4; veroorzaakt aardbevingen, 143-4; voortplantingssnelheid in het astrale licht groter dan van, 176
- Elementalen, contact met, 5; beschrijving van, 120-1; werk van, bij voortbrengen van verschijningen, 121; helpen mediums met hun verschijnselen, 164-5; bestaan in het astrale licht, 177; handelen op seances, 177
- Elia, wedergeboren als Johannes de Doper, 73-4
- Embryologie, mysteries van, 45-7
- Erfelijkheid, en reïncarnatie, 84-6; beïnvloedt werkelijke ego niet, 85; geen overdracht van macht en vermogens door, 85; niet oorzaak van essentiële aard, 93; niet oorzaak van genieën, 99-100
- Esoteric Buddhism*, materialistische beschouwing over zeven ballen, 26-7; verkeerde opvattingen in, 26-7; noemt stroom evolverende monaden 'levensgolf', 29; indeling van beginselen van de mens in, 35; samengesteld uit wenken van adepten, 35, 52, 129-30; lengte van verblijf in devachan gegeven in, 129-30
- Etherisch lichaam, 45-6
- Ethiek, waarheden over, in India in stand gehouden, 10-1; onderwezen door Boeddha, Jezus en Confucius, 12; redenen voor, 112; moet worden toegepast vóór het ontwikkelen van paranormale vermogens, 179

- Eva, verborgen waarheid in verhaal van, 148
- Evolutie, theosofische opvatting over, 25; processen versneld door manas, 68; doel van, 70-1; theosofie veronderstelt dubbele, 71; devachan nodig voor, 127; dhyāni's helpen proces van, 153-4; het punt halverwege, 154
- Fakir, brengt verschijnselen voort door natuurlijke krachten, 159; door elementalen geholpen bij verschijnselen, 164-5
- Familiekarma, 110
- Farao, 139
- Fatalisme, karma is geen, 104
- Filosofie, oudere broeders bewaren verslagen over, 4-5; cyclisch verschijnen van ware, 6-7, 15; ware, verdwijnt enige tijd om weer te verschijnen, 6-7, 15; moet worden geleerd voor het ontwikkelen van vermogens, 179
- Fossielen, conclusies gebaseerd op, 156
- Frederik III, reïncarnatie van Clovis, 139
- Frequenties, bepalen verschillende cyclussen, 137
- Fysieke (stoffelijke) lichaam, uiteenzetting over, 37-9; bestanddelen van, 40-2; opgebouwd uit 'levens', 40; ondergaat elke zeven jaar algehele verandering, 42; wijzigt elk ogenblik, 45; astrale lichaam is model voor, 45; begeerten en hartstochten van de mens niet voortgebracht door, 52; reïncarneert niet, 75; uiteenzetting over werking van karma op, 109; wordt opgelost in de verschillende stoffelijke gebieden van de natuur, 115; gewelddadige dood van, niet werkelijke dood van de mens, 124; noodzaak dat, sterft, 132
- Gassen, onzichtbaar op aarde, 39; werken in op de aarde, 143
- Geboorte, verklaring van gevallen van brandmerken bij, 47; Zelf overziet oorzaken voor, 135
- Gedachte(n), totaal van, opgeslagen in manas, 62-3, 65, 105; elke, vormt een fysieke en mentale schakel met begeerte, 68; manas aan de aarde gebonden door, 68; lichaam van innerlijke mens bestaat uit, 68; ligt ten grondslag aan elke handeling, 105; karma opgeslagen in, kan in een volgend leven uitwerken, 105;

- laatste, bepalen toestand na de dood, 116-7, 131 ; elke, verbindt zich met een elementaal, 118; onafscheidelijk verbonden met het wezen dat ze voortbracht, 118; massa, heeft bestaan in kāmaloḥa, 118
- Gedachtenlezen, 14, 42; door adept, 163; misbruik van vermogen tot, 163-4
- Geest, is de eerste differentiatie, 17; ākāśa wordt voortgebracht uit stof en, 17-8; wil is de kracht van de, in werking, 17
- Geest(en), zogenaamde, uiteenzetting over terugkeer van, 48-50, 54-7; waarom de mens bang is voor een, 51;
- Geestelijke visie, zeldzaam bij helderzienden, 167; hoe, kan worden bereikt, 167
- Geestelijke ziel, buddhi kan, van de mens worden genoemd, 66-7 *Geheime Leer, De*, over zeven bollen, 27; over reden om leringen geheim te houden, 34-5; over karma, 112-3; over esoterische antropologie, 151-2
- Geheugen, verbonden met lagere manas, 65 (zie herinnering)
- Gelofte, door wil en begeerte, 53
- Geluid, geheimen van, bekend aan oudere broeders, 5; een van de kenmerkende eigenschappen van de astrale sfeer, 165; elk, brengt een beeld voort, 165
- Geluk, plotselinge omslag in iemands, 108
- Genieën, toelichting over, 99-100
- Gerechtigheid, heerst in de natuur, 86-7; menselijke, onvolmaakt, 87
- Geslachten, gedaante van de mens voor de, verschenen, 24; bestonden eeuwen geleden niet, 24, 32
- Gezichtszienuig, uiteenzetting over, 64; drie manieren van zien, 169-70
- God, betekenis van, 22; door evolutie wordt mens een, 70-1; mens zal evolueren tot een, 77
- Goddelijke ego, manas verenigd met buddhi, 66; indrukken van leven van innerlijke ego toegevoegd aan, 66
- Goden hebben geen lichamen zoals de onze, 126
- Godheid, doel van evolutie, 71
- Godsdienst, wetenschap materialistisch als reactie op, 60 (zie

- religie)
- Grieken, onderwezen reïncarnatie, 73; ontleenden cyclussen aan Indische wijzen, 144
- Griekse hymne, gebruikt door kerkvaders, 92
- Grote adem, 18
- Handeling (zie daden), geen handeling wordt verricht die niet voortkomt uit een gedachte, 105
- Hartstochten (zie begeerten)
- Heelal, ontwikkelt zich op zeven gebieden uit het onbekende, 16; zevenvoudige indeling van, opgesomd, 16; theosofische opvatting over het doel van, 70-1; valt onder werking van karma, 102
- Helderhorendheid, 42, 51, 165, 167
- Helderziende, 166, ziet alleen lagere graden van astrale substantie, 167
- Helderziendheid, 42, 51, 165-7
- Hemelse mens, betekenis van joodse leer over, 77; mens probeert steeds, te bereiken, 148
- Herinnering, bezwaren tegen verlies van, aan vorige levens beantwoord, 87-8; bewaard in innerlijke mens, 88; bij veel mensen wèl, aan vorige levens, 88; van devachan uitgewist, 134 (zie geheugen)
- Hersenen (zie brein), verband met denkvermogen, 60, 62; werking van, voor lagere manas, 64-5; lagere manas neemt door middel van, vorm van voorwerp aan, 65; hersenwindingen veroorzaakt door manas, 67; bij de dood wordt in detail hele leven vastgelegd door, 114; en denkvermogen kunnen vormen ontwikkelen, 169
- Hindoes, perioden van manifestatie bekend aan, 7; bewaren oude denkbelden, 20; accepteren geen schepping uit het niets, 22
- Hindoestan, documenten uit, 20
- Hogere manas, wordt genie als het lagere manas is overwonnen, 66; werkt in grote wijzen, 66; schillen hebben, verloren, 123
- Hogere zelf, ātman kan, worden genoemd, 66
- Hottentotten, ras door hoogstaande ego's verlaten, 97-8

Huxley, 2

Hypnose, verklaring van, 14; proeven met, 64, 105; ongepaste proeven met, 179

India, volk van, houdt filosofische schatten in stand, 10-1; bevolking van, heeft geloof in innerlijke krachten van de mens nooit verloren, 11; er was vroeger een uitwisseling tussen Egypte en, 20; redenen voor isolatie, 145; huidige tijdperk voor, is kali-yuga, 146

Individualiteit, blijvende, van de mens, 66-7; blijvende, heeft allerlei soorten ervaring gehad, 67; verheft alle materie op de aardketen tot een hogere toestand, 67

Indo-europese (vijfde) ras, bewaart oude leringen, 99; nu in kali-yuga, 113

Indrukken, brengen beelden voort in aura van de mens, 175

Innerlijke ego, deel van de mens dat reïncarneert, 66

Innerlijke god van de mens, 57, 59

Innerlijke zintuigen, niet belemmerd door trance of slaap, 176 (zie zintuigen)

In-stand-houders, klasse van 'levens', 40-1

Instinct, 100

Intellect, zonder buddhi en ātman is zelfzuchtig, 63

Intelligenties die de natuurlijke orde van dingen regelen waren eens menselijk, 2

Intuïtie, niet afhankelijk van verstand, 63

Jezus, ethiek van, ook onderwezen door Boeddha, 12; hogere manas werkt in, 66; onderwees reïncarnatie, 73; wat hij met wederopstanding bedoelde, 76; een avatāra van de joden, 139; volgde Boeddha, 139

Jīva, 'levensenergie', 40; betekenis van, 43; verschil tussen prāṇa en, 43

Job, over dromen en visioenen, 168

Joden, entten de Mozaïsche traditie op de vooruitgang, 19; verhouding met Egyptenaren, 20; bewaarden deel van de Egyptische kennis, 20; verborgen betekenis van de Schrift, 20;

- geloofden in reïncarnatie, 73-4; leer over de Almachtige onjuist, 103; gedoemd rond te zwerven, 111
- Johannes de Doper, reïncarnatie van Elia, 73-4
- Johannes, de Openbaring van (iii:12), over reïncarnatie, 74
- Jonas en de walvis, verhaal van, 141-2
- Kaïn, betekenis van verhaal van, 148; andere mensenrassen moeten hebben bestaan vóór, 149
- Kaliyuga, tijdperk zwart van verschrikkingen, 113; Indo-europese ras (Ariërs) nu in, 113; zwarte tijdperk, 146; huidige tijdperk voor het westen en India, 146; lengte van, 146; einde van eerste 5000 jaar van, 147; begon op het moment van Krishṇa's dood, 147
- Kalpa, 'cyclus' komt overeen met, 136; lengte van, 146
- Kāma, 'begeerte', 52; vierde beginsel in de mens, 52-59; evenwichtsbeginsel, 53; vormt samen met astrale lichaam kāmarūpa, 54; uitleg over, in de toestand na de dood, 117; en de skandha's, 118
- Kāmaloka, 'plaats van begeerte', 114-6; leringen over, 114-25; beginselen van de mens gaan bij de dood, binnen, 114-6; doordringt en omringt de aarde, 115; houdt verband met het vierde beginsel van de mens, 115-9; oneindig gevarieerd gebied, 116; begeerten en gedachten bestaan in, 118; toestand van de mens in, 119; toestand van zelfmoordenaars en van hen die door ongeval zijn gedood, 124; gaat vooraf aan devachan, 125
- Kāmarūpa, 'dierlijke ziel', 35, 52-9; vierde beginsel van de mens, 52; vijand van onze beschaving, 55; zet aan tot misdaden, 55; bestaat uit astrale lichaam en hartstochten, 115; beschrijving van, in kāmaloka, 119
- Karakter, redenen voor verschillen van nationaal, 92-3; van mensen, 106
- Karel de Grote, gereïncarneerd als Napoleon, 139
- Karma, 87; door geloof in, zullen mensen ethiek gaan volgen, 75; wet van oorzaak en gevolg, 81; leer van, 102-113; onlosmakelijk verbonden met reïncarnatie, 102; wet van ethische oorzaakelijkheid, 102; verklaart ellende in de wereld, 103-4, 110-1;

- weldadige wet, onverbiddelijk rechtvaardig, 104; Paulus' bewoording van de wet van, 105; drie soorten, 107-8; nationaal en ras-, 110; van een ras, 110-1; *De Geheime Leer* geciteerd over, 112-3; werkt op wezens in devachan, 126; werking van, vergeleken met werking van luchtdruk, 126-7; wet van, verweven met die van reïncarnatie en cyclussen, 138
- Kennis, menselijke, begint bij differentiatie, 17
- Kind, ontwikkeling in de baarmoeder, 46; mismakkt geboren, uiteenzetting over, 47, 106
- Kleur, geheimen van, bekend aan oudere broeders, 5
- Koning-ingewijden, in het oude Egypte, 8
- Kosmos, occulte, achter zichtbare verschijnselen, 169
- Krankzinnigheid, 66
- Krishṇa, hindoe-avatāra, 139
- Kritayuga, 'gouden eeuw', 146; lengte van, 146
- Kruisiging, werkelijke betekenis van, 77
- Kunst, oudere broeders bewaren verslagen over, 4-5
- Lagere manas, vier bijzondere eigenschappen van, 65-6; gevolg van verkeerd gebruik, 123-4
- Ledematen, personen geboren zonder, 46; waarom geamputeerde, nog worden gevoeld, 47
- Leven, wat is, 17, 43; een allesdoordringend beginsel, 43; bezwaren tegen de theorie van maar één leven, 95-6; aardse, is een kāmaloḳa, 118-9; dorst naar het, opgeslagen in skandha's, 130-1; van de ziel is eindeloos, 132
- 'Levens', lichaam van de mens bestaat uit, 40; werking van, d.m.v. prāṇa, 40; twee klassen van, 40
- Levensbeginsel, ontwikkelt vormen met behulp van astrale stof, 46
- Levensenergie, prāṇa of jīva, 40; geabsorbeerd tijdens slaap, 41; vloeit terug naar haar bron bij de dood van het lichaam, 43
- Levensgolf, term voor evoluerende monaden, 29; beschrijving van evolutieproces, 28-9
- Lévi, Éliphas, schreef over astrale lichaam, 36
- Levitatie, proces van, 159

- Lichaam (zie fysieke lichaam)
- Licht en duisternis, eeuwige wegen van het bestaan, 7
- Liefde, de meester van het leven, 133; kan ervoor zorgen dat het ego in devachan de op aarde achtergeblevenen beïnvloedt, 133-4
- Lijden, bezwaren beantwoord dat we voor onbekende daden, 86-7
- Līṅgaśarīra, 'astraal lichaam', 35, 43-5; blauwdruk of model voor het fysieke lichaam, 45 (zie astraal lichaam)
- Loge, Egyptische heersers leden van grote, 9; mensen in het oosten wisten van bestaan van grote, 11; theosofie is de leer van de grote, 12; afgezanten van de grote, opgesomd, 12; hoop van de, 180 (zie meesters)
- Loka's, 'plaatsen' in metafysische zin, 115
- Longfellow, 66
- Maan, vierde bol van de maanketen, 28; op zelfde gebied van waarneming als de aarde, 28; huidige, zullen we niet zien vanaf andere bollen van onze keten, 28; cyclus van de, 140; bewegingen van, op bepaalde tijden versneld, 146; lagere rijken ontwikkelden zich op, 152-3
- Maanketen, energieën van, ontwikkelen zich op aardketen, 27-9; stroom ego's van, kwamen vóór het midden van de vierde ronde, 29; mensensrassen van deze aarde ontwikkelden zich op, 150, 152
- Magische verschijnselen voortgebracht in het oosten, 158-9
- Mahā, 'groot', 8
- Mahātma, definitie van, 8; 'grote ziel', 8; Mw. Blavatsky verwees naar hen als meesters, 8; term gebruikt in noorden van India, 8; term gebruikt in *Bhagavad Gītā*, 8; bezit macht over ruimte, tijd en geest, 13; heeft al zijn vermogens ontwikkeld, 134; kan devachanische toestand ingaan, 134; kan bepaalde wezens in devachan helpen, 134
- Mahāyuga, bestaat uit de vier yuga's, 146; lengte van, 146
- Manas, 'menselijke ziel', 35-7; innerlijke god van de mens begint met, 57; uiteenzetting over, 60-9; vijfde beginsel van de mens,

- 61; verlichting van, in de mens, 62; gedachten van alle levens opgeslagen in, 62, 65; zintuigen werken door, 64; heeft verlichting van buddhi en ātman nodig, 63, 66; vier bijzondere eigenschappen van lagere, 65; misleid als het wordt beïnvloed door begeerte, 68; door magnetische draden met de aarde verbonden, 68; werkt niet volledig in de mens, 66, 69; de denker, kan niet terug naar lagere vormen, 78-80; aard van, maakt devachan nodig, 127; bewaart door ziel verkregen kennis, 139; niet aanwezig in derde ras, 152; licht van, aanwezig in vierde ronde, 152
- Manifestatie, perioden van, bekend in de oudheid, 7; gevolgd door perioden van rust, 7; doel van, 7; nooit een begin of einde aan perioden van, 18
- Manu, evolutie van bol vindt plaats onder, 145; lengte van, 146
- Manu (*Wetten van Manu*), leringen over transmigratie, 79
- Manvantara, 'tussen twee manu's', 145; lengte van, 146; lengte van schemeringen tussen elk, 146
- Mars, bol op het vierde gebied, 28
- Materialisaties, verklaring van, bij seances, 49-50, 54-7, 120-1; proces van, 174-5
- Materialist, devachan van een, 130-1
- Materie, omschrijving van, 17; oerstof hetzelfde als mūlaprakriti, 17; voortdurend in beweging, 42, 51; van deze bol heeft alle mogelijke vormen aangenomen, 67-8, 71-2; doel van de evolutie van, 70-2; aan voortdurende verandering onderhevig, 143; onvernietigbaar in organische in plaats van in anorganische vormen, 156; in de lucht zwevend gehouden, 161
- Mededeling (zie communiceren), van werkelijke geest zeldzaam, 56; mogelijk van iemand die slaapt, 56;
- Meditatie, stroom van een levens-, opgeslagen in manas, 63
- Medium, materialisaties door, 49-50, 54-7, 120-1; vier soorten schillen bezoeken, 121-3; kan mensen in devachan niet helpen, 134; een zuiver, kan contact hebben met ego's in devachan, 134; verklaring van verplaatsen van voorwerpen door, 164-5; praktijken van, zijn necromantie, 171; zuiver, kan opstijgen naar de toestand van een overleden ziel, 172-3; astra-

le lichaam van, enigszins los verbonden, 173; komen vaak ten val, 174; astrale lichaam van, gebruikt voor materialisaties, 175; astrale lichaam van, kan uit het stoffelijk lichaam worden gebracht, 177; overgeleverd aan invloed van schillen in kāmā-loka, 178

Mediumschap, gevaren van, 178

Meesters, citaat uit brief van, over hun werk, 5-6; term gebruikt door Mw. Blavatsky voor mahātma's, 8; citaat uit brief van, over devachan, 130, 132-3; citaat van, over antropoïden, 151-2; citaat van, over differentiatie in de natuur, 156; zien de mens als hoogste voortbrengsel in de evolutie, 158 (zie oudere broeders)

Menes, een Egyptische avatāra, 139

Mens, uit vroegere werelden gekomen, 2-3; niet voor het eerst op deze planeet, 3; op andere stelsels van bollen vóór dit zonnestelsel, 3; oudere broeders waken over, 3; het voortbrengen van de volmaakte, 7; heeft kiem van de krachten van een mahātma, 13-5; staat van de mens, 23-4, 37; meer dan 18.000.000 jaar oud, 24; gedaante en vorm van, in de oudheid, 24; evolutie vervolmaakt vermogens van, 24; ego is werkelijke, 24; evolutie van etherisch naar stoffelijk gebied, 24; zevenvoudig, 25; overeenstemming met zeven bollen, 27; stadium voor monaden, 31; verschijnt in een van de ronden eerder dan de dieren, 31; leringen van de kerk over de aard van, 33; drievoudige indeling van, 33-4; zevenvoudige samenstelling van, 34-5; constitutie van, 35-7; bestanddelen van, 38; lengte van het leven van, 38; eerste vorm van, 46; ontwikkeling huidige fysieke vorm, 46; innerlijke vermogens van, 50-1, 55-6; ontstond door de ontwikkeling van de kiemen van denkvermogen, 57; een volledig ontwikkeld viertal, 58; evolutie van het denkvermogen in, 61-3; verschil tussen dier en, 62-3; uiteenzetting over zintuigen van, 64; blijvende individualiteit van, 66-7; doel van, 67; lichaam van innerlijke, bestaat uit gedachten, 68; doel van evolutie van, 70-1; 'eens een, altijd een', 78; kan niet terugvallen in het dierenrijk, 78; verliest nooit zijn identiteit, 94-5; vormgever van eigen lot, 104; wat een, zaait zal hij oog-

- sten, 105; toestand van, na de dood, 114-25, 126-35; astrale, in kāmaloeka een schil, 119; vier soorten schillen van, na de dood, 121-3; uitgestorven vormen keren terug naar de aarde, 140; cyclussen die de, beïnvloeden, 141; wijzen geven de, kennis, 143; heeft nooit niet bestaan, 148; zal altijd in de kosmos bestaan, 148; zeven rassen van, verschenen gelijktijdig, 148-9; evolutie van, tijdens zeven rondes, 148-9; stamt niet af van een enkel paar, 149-50; niet afkomstig van apen, 149; ontwikkelde zich op de maanketen vóór de aardketen, 150; verband met antropoïden, 151-2; had aapachtige vorm in derde ronde, 151-2; bracht lange tijd door in astraal stadium, 154; hoogste voortbrengsel van evolutiestelsel, 158
- Menselijke, uitgestorven, vormen zullen op aarde terugkeren, 140
- Menselijk vlees, samenstellende materie was eens mineraal, 72; zal tot denkers ontwikkelen, 72
- Mensenrijk, lagere rijken kunnen, niet binnengaan, 151
- Mensheid, 18.000.000 jaar oud, 32
- Mentale gebieden, karma werkt op, 107, 109
- Mercurius, een bol op het vierde gebied, 28
- Mesmer, afgezant van grote loge, 12; onderwees hypnotisme onder andere naam, 12
- Metempsychose, toe te passen op hele kosmos, 73
- Metonische cyclus, periode van 19 jaar, 140
- Mineralen, -rijk, stadium van monaden, 31; hebben etherisch dubbel, 45; stof die, vormt zal tot menselijke stof ontwikkelen, 72
- Misdaad, oorzaken van, 55; en sensitieven, 125
- Misdadiger, ter dood gebrachte, toestanden na de dood van, 124-5; prent sensitieven gedachten van moord in, 125
- Mohammed, kleinere avatāra die tussen andere verscheen, 139
- Monade, bestaat uit ātman en buddhi, 61
- Monaden, die nu op aarde evolueren, kwamen van maan, 27-8; stroom evoluerende, levensgolf genoemd, 28; evolutieproces beschreven, 28-30; na midden vierde ronde bereiken geen, het menselijke stadium, 31; beginnen werk in elementale toestand, 31

- Moord, toestand na de dood van iemand gestorven door, 124-5;
ter dood gebrachte misdadigers prenten sensitieve mensen
gedachten in van, 125
- Mozart, 99-100
- Mozes, een adept, 9-11; grote nationale figuur, 139
- Mūlaprakriti, oerstof, 17
- Mysteriën van Griekenland, 7
- Nacht van Brahmā, lengte van, 146
- Napoleon, 99, 108; reïncarnatie van Karel de Grote, 99, 139
- Naties (zie volkeren)
- Nationaal karma, 110-1, 131
- Natuur, alles in, heeft bewustzijn, 2; bestaat voor ervaringen van
de ziel, 2; wetten onafwendbaar, 81-2, 87; wetten van, laten
zien dat oorzaken gevolgen hebben, 91-2; karma is een van de
belangrijkste wetten van, 102; altijd vriendelijk, 132; nooit
overhaast te werk, 149, 156; onwrikbare besluit van, over lage-
re rijken, 150-1; doel van differentiatie in, 156; doel van, 156
- Natuurrijken, eerst als ideële vorm geschetst, 46; doel van, is evo-
lutie, 71; evolutie van, geholpen door dhyāni's, 153-4; lange
tijd doorgebracht in astraal stadium, 154
- Necromantie, rooms-katholieke kerk verbiedt, 158; door geeste-
lijke leraren verboden, 171
- Nityapralaya, 'voortdurende verandering en vernietiging', 41-2
- Noach, 10-1; betekenis van verhaal van, 148
- Oervormen, en ontbrekende schakels, 155
- Onderrassen, waarom ze worden ontwikkeld, 30; hoogontwikkel-
de, zullen zich ontwikkelen in de Amerika's, 30
- Ongeluk, verklaard, 111
- Ongeval, toestand na de dood van mensen gestorven door, 124
- Ontbinding, wanneer begint, 30
- Ontbrekende schakels, wetenschap kan, niet vinden, 155
- Opperbouwmeester van het heelal, 15
- Oudere broeders, waarom ze niet in het openbaar verschijnen,
3-4; werk van, 3-8, 15; verschijnen cyclisch, 3; fragment van

- brief van de meester aan A.P. Sinnett over werk van, 5-6; zijn vervolmaakte mensen, 7; met verschillende namen aangeduid, 7; in Sanskriet mahātma genoemd, 7-8 (zie meesters)
- Overgangstijd, 4, 58, 147
- Overstromingen, oorsprong opvatting over, 30-1; oorzaak van, 144
- Paarden, uiteenzetting over oervormen van, 154
- Paaseiland, bewoners van, 97
- Pad, mensen moeten bewust hun, kiezen, 69 ; linker, leidt tot vernietiging, 69
- Paracelsus, afgezant van grote loge, 12; was geestelijke vader van waardevolle methoden in de geneeskunde, 12
- Paranormale vermogens, waarheid over, in India bewaard, 10-1; gevaar bij zelfzuchtig gebruik van, 178-9; filosofie en ethiek moeten worden toegepast vóór het ontwikkelen van, 178-9
- Paranormale verschijnselen, opsomming van factoren om, te kunnen begrijpen, 175-8
- Parsi's, 62
- Paulus, steunt christelijke leer over drievoudige samenstelling van de mens, 33-4; onderwees reïncarnatie, 74; wat, bedoelt met wederopstanding, 76; onderwees karma, 105
- Piramide van Gizeh, verlaagd door Piazzzi Smyth, 19-20; geen verwijzing naar, in verhaal van Mozes, 20
- Planeetketen, zeventvoudige, nauw verbonden met evolutie van de mens, 25; bollen van, hangen wel met elkaar samen maar hebben niet dezelfde substantie, 27; sleutel tot leer van, 35
- Planeten, zichtbare, zijn bollen op vierde gebied, 28
- Plant, stadium van monaden in -enrijk, 31; heeft etherisch dubbel, 45; -aardige stof van nu zal zich ontwikkelen tot dierlijke stof, 72
- Polariteit, verandering van, veroorzaakt levitatie, 159
- Polen, verplaatsen van de, 140, 144
- Prāṇa, 'levenskracht', 35, levensenergie, 40; betekenis van, 43-4; verschil tussen jīva en, 43; astraal lichaam is voertuig van, 44
- Precipitatie, neerslaan van koolstof, 14; verklaring van het proces

- van, 161
- Primitieve mensen, reden voor, 94, 97-9
- Profetisch visioen, mogelijk tijdens slaap, 168
- Psychische energieën, opgeslagen in manas, 127
- Psychologie, westerse, 52; ontbreken van, in het westen, 157; ware, behoort aan het oosten, 158
- Rajas, eigenschap van activiteit, 57; geeft impuls aan evolutie, 57
- Rāma, hindoe-avatāra, 139
- Rampen, periodieke, 18; vier categorieën, 143
- Ras(sen), definitie van de term, 30; zesde, zal zich ontwikkelen in beide Amerika's, 30; ontbinding begint als zevende, is vervolmaakt, 30; reden voor het uitsterven van, 97-8; denkbeelden afgedrukt op, door oudere broeders, 101; cyclussen van, 138-41; beïnvloeden het materiaal van de aardbol, 140; yuga's beïnvloeden de, niet op dezelfde tijd, 145; evolutie verdeeld over vier yuga's voor elk ras, 145-6; zeven, verschenen gelijktijdig, 148-9; activiteiten van, in eerste, tweede en zevende ronde, 149; vorige evolutieperiode van, op maanketen, 150; tegennatuurlijke vereniging in derde, 152
- Reïncarnatie, leer over, 71-101; van toepassing op hele kosmos en niet alleen op de mens, 71-3; geloof van de Ouden, 73; leer van, in de bijbel, 73-5; onderwezen door de kerk tot het door het concilie werd afgewezen, 74, 81; 'de verloren snaar van het christendom', 75; betekent niet transmigratie, 78-80; bezwaren tegen, beantwoord, 81-101; verweven met karma en cyclussen, 138
- Reincarnation*, door Annie Besant, verwijzing naar, 89
- Religie, oudere broeders bewaren verslagen van, 4-5 (zie godsdienst)
- 'Rokken van vellen', verklaring van vers in *Genesis*, 46
- Ronde, definitie van de term, 30; geen ego's kwamen aan na midden vierde, 29; zeven rassen verschenen gelijktijdig in eerste en gedeeltelijk in tweede, 148-9; zeven rassen werden vermengd tijdens tweede, 149; in zevende, zijn de zeven rassen duidelijk gescheiden, 149; mens had in derde, een reusachtige

- aapachtige vorm, 151-2; zoogdieren voortgebracht in vierde, 152
- Roodhuiden, hoogstaande ego's hebben ras verlaten, 97-8; slechte behandeling van, zal door karma worden gecompenseerd, 111; staan aan einde van hun stenen tijdperk, 146
- Rooms-katholieke kerk, heeft bestaan van psychische wereld altijd erkend, 158; verbod necromantie, 158; verschijnselen voortgebracht door heiligen van, 159
- Row, Subba, over indeling van de mens, 36
- Ruimte, 16-7
- Rūpa, 'lichaam', 35
- Rust, perioden van manifestatie en van, 7; periode van, tussen rassen, 30
- Saint-Germain, afgezant van grote loge, 12
- Saint-Martin, graaf de, afgezant van grote loge, 12
- Salomo, een adept, 9-10; geen spoor gevonden van tempel van, 20; betekenis van verhaal van, 22-3; over reïncarnatie (*Spreuken*, viii:22-31), 74
- Samenstelling van de mens, verband met planeetketen van bollen, 35; zevenvoudige indeling, 35, 37; drievoudige classificatie, 37
- Satyayuga, eeuw van zuiverheid, 113; 'gouden eeuw', 146; lengte van, 146
- 'Schil', toestand van de mens in kāmaloaka, 119-21; heeft automatisch bewustzijn, 119; vier klassen van, 121-3; astrale, kunnen verschijningen voortbrengen, 168
- Seances, verschijnselen op, 49-51; 54-7; 120-1; vier soorten schillen bezoeken mediums, 121-3; proces van materialisaties toegelicht, 174-5
- Seth, 148
- Shakespeare, 86
- Siderisch jaar, lengte van, 140-1; voltooiën van, brengt aarde in nieuwe ruimten, 141;
- Sinnett, A.P., fragment uit een brief van de meester aan, 5-6; verkeerde opvattingen van, 26-7; zevenvoudige classificatie van de mens, 35; schrijver van *Esoteric Buddhism*, 130

- Skandha's, bundels eigenschappen waaruit de mens bestaat, 118; relatie met kāma, 118-9; worden dagelijks voortgebracht, 118; niet te vernietigen, 118; bij wedergeboorte wordt nieuw stel gevormd, 118; dorst naar het leven opgeslagen in, 130-1
- Slaap, herstelt evenwicht, 41; toestand van lagere manas tijdens, 65-6; innerlijke mens kan contact hebben met hogere intelligenties tijdens, 168; belemmert werking innerlijke zintuigen niet, 176
- Smyth, Piazzzi, verlaagt piramide van Gizeh, 19-20
- Soorten, differentiatie van, 154, 156
- Spencer, Herbert, theorie van, 22
- Spiritisme, 48-51, 54-7; ten onrechte zo genoemd, 157, 171; heeft geen filosofie, 157; praktijken zijn necromantie, 171; moderne, begon in Rochester, 171; zeven bezwaren tegen theorieën van, 173-4
- Spook, 48-51, 54-7; kāmarūpa-, is vijand van onze beschaving, 55
- Sterrenbeelden, beweging van zon door de, 141
- Stof (zie materie)
- Stoffelijke lichaam (zie fysieke lichaam)
- Swedenborg, zag helderziend, 51
- Taal, geen woorden voor innerlijke vermogens en organen in onze, 44, 60-1; dode talen zullen terugkeren, 140
- Talleyrand, Prins, volgens Memoires van, was Napoleon Karel de Grote, 99
- Tamas, eigenschap van duisternis en onverschilligheid, 57; macht van, eindigt in vernietiging, 57
- Tañhā, 'dorst naar het leven', 130; opgeslagen in skandha's, 130-1
- Tarwe, voortgebracht en voltooid op een vorige keten, 155
- Telepathie, bewijst bestaan van andere gebieden van bewustzijn, 13-4; stoffelijke verklaring van, 42
- Tennyson, 66
- Theosofie, definitie van, 1-2; niet geformuleerd of uitgevonden door de mens, 1; en wetenschap over oorsprong van de mens, 148
- Tijd, wat men op aarde of in dit zonnestelsel, noemt, 128-9; geen,

- in devachan, 129
- Tijdrekening van hindoes, 22 (zie yuga)
- Trance, innerlijke zintuigen niet belemmerd in hun werking door, 176
- Transformatie, van stof, 71-2
- Transmigratie, betekent niet reïncarnatie, 78-80; uiteenzetting van de leer van, 78-80
- Tretāyuga, lengte van, 146
- Triade, hogere, classificatie van, 37; gaat bij de dood naar een andere toestand, 48; gedeeltelijk ontwikkeld in de mens, 58; de onsterfelijke pelgrim, 60-1, 76; gaat na de dood in devachan, 76; incarneert niet volledig, 77; begint na de dood te werken, 115
- Tweede gezicht, 166-7

- Universele denkvermogen, plan voor de evolutie ontstaat eerst in, 31-2

- Vagevuur, kāmāloka is oorsprong van theorie van het, 115-6
- Venus, bewoond door verder gevorderde wezens dan die op aarde, 3; bol op het vierde gebied, 28
- Verbeelding, 53, 162
- Verdrinken, mensen die bijna, zien gebeurtenissen van heel leven, 129
- ‘Vernietigers’, klasse van ‘levens’, 40
- Vernietiging, lot van hen die het linker pad kiezen, 69
- Verplaatsen van voorwerpen zonder aanraking, 14, 51, 159-60, 164
- Verschuivingen, verklaard, 50-1, 168-9; van pas gestorven mensen, 169
- Verschuivingen, wat nodig is om, voort te brengen, 160-6; wat men moet weten om paranormale, te begrijpen, 175-8
- Verstand, van de mens puur intellectueel, 63; als verbinding tussen manas en de hersenen is verbroken zal, zich niet manifesteren, 64
- Verstandelozen, evolutie van, 62; zonde van, 151

- Vierde beginsel van de mens, toegelicht, 52-9; begeerten en harts-
tochten hebben hun oorsprong in, 52-4, 57; van de zeven het
evenwichtsbeginsel, 53
- Viertal, classificatie van lagere, 37-9; mens is volledig ontwikkeld,
58
- Virchow, prof., over 'ontbrekende schakel', 155
- Vishṇu-Purāna, vertaling van Wilson, 22
- 'Vleesgeworden woord', 77
- Volkeren, redenen voor verschillen tussen, 92-3; redenen voor
uitsterven van, 97-8; cyclussen van, 138, 141
- Vrijmetselaars, zouden allegorie van de tempel van Salomo moe-
ten begrijpen, 22-3
- Vruchten, meegebracht van voorafgaande planeet, 153
- Waaktoestand, in, geven we weerstand aan levensenergie, 41
- Washington, eerste president van de Verenigde Staten, 139-40
- Water, in de lucht onzichtbaar, 39; oorzaak van verplaatsingen
van, op aarde, 144
- Wederbelichaming, leer van, 71 (zie reïncarnatie)
- Wedergeboorte, veroorzaakt door begeerte, 52-3, 68; een nood-
zaak tot de oorzaken van, ophouden, 93-4 (zie reïncarnatie)
- Wereld(en), alle, hebben zeventvoudige samenstelling, 16; plan
voor de evolutie van de, in universele denkvermogen, 18; ein-
de van een, in geschiedenis vermeld als wereldramp, 18;
ouderdom van de, bekend aan oosterlingen, 19; Mozaïsche
verhaal van het ontstaan van de, aan het westen opgedrongen,
19; wat veroorzaakt einde van de, 30-1
- Wereldbevolking, bezwaren over reïncarnatie en de, beantwoord,
89-90; aantal ego's van, beperkt, 89-90
- Wereldbranden op aarde, oorzaak algemene, 144
- Westen, materialistische beschaving in het, 13; huidige tijdperk in
het, is kaliyuga, 146; vrijheid van denken in het, 147
- Wetenschap, gevolgen van conflict tussen godsdienst en, 60; en
theosofie hebben verschillende opvatting over de oorsprong
van de mens, 148; kan ontbrekende schakel niet vinden, 155;
moet bestaan van astrale en innerlijke zintuigen erkennen, 156

- Wil, kleurloos en verandert overeenkomstig het verlangen dat eraan ten grondslag ligt, v; is de kracht van geest in werking, 17; 'achter, staat begeerte', 53; is almachtig, 162; gevolgen van het gebruik van, en verbeelding, 162
- Wilson, noemt hindoechronologie fictie, 22
- Wijzen, in India geboren met volledige kennis van filosofie, 100
- Wonderkinderen, 99-100
- Yogī, hindoe-, kan ver verwijderde voorwerpen laten naderen, 51; maakt gebruik van natuurkrachten voor verschijnselen, 159
- Yuga(s), grote en kleine, moeten worden volbracht, 6; Sanskrietwoord voor cyclus, 136; toelichting op en lengte van de vier, 146
- Ijsrampen, oorzaak van, op aarde, 144
- Zaad, brengt eigen soort voort door etherisch dubbel, 45
- Zarathoestra, 66; Perzische avatāra, 139
- Zelf, overziet de oorzaken die het naar devachan brachten en terug naar het leven, 135
- Zelfbewustzijn, uiteindelijke doel van evolutie is, 70; elk atoom heeft kiem van, 72
- Zelfmoordenaar, toestand van, in kāmaloḳa, 124; is niet werkelijk dood, 124; moet in kāmaloḳa wachten tot werkelijke levens-termijn is bereikt, 124
- Zesde ras, zal ontwikkelen in Noord- en Zuid-Amerika, 30
- Zeven beginselen, reden voor classificatie in, 15; van de mens verbonden met die van de kosmos, 25; opsomming van de, 35
- Zevende ras, ontbinding begint als het, zich heeft vervolmaakt, 30
- Ziel, christelijke leer over, 33-4; is onsterfelijk en ouderloos, 84; kerk leert elke, is nieuwe schepping, 91; eerste kerkvaders leerden dat, in de stof was gevallen, 92
- Zielloze mensen, leven in astrale sfeer, 177
- Zintuigen, bestaan eerst in kiem, 24-5; worden bestaande, op het astrale gebied, 24-5; uiterlijke organen van, zijn hulpmiddelen tussen zichtbare heelal en waarnemer, 25; behoren tot het

- astrale lichaam, 39; werkelijke, in astrale lichaam, 51; manas nodig voor het werken van de, 64; drie manieren waarop, werken, 169-70; innerlijke, nodig om occulte kosmos te zien, 169; innerlijke, niet belemmerd door trance of slaap, 176
- ‘Zo boven, zo beneden’, oorsprong van gezegde, 16
- Zon, cyclus van de, 140
- Zondvloed, verhalen bij veel volkeren, 18; Hebreeuwse verhaal, 18 (zie overstromingen)
- Zonen van de zon, in het oude Egypte, 8-9
- Zonen van wijsheid, oudere broeders van de mensen op elke bol, 62; doen licht van manas in de mens ontvlammen, 62
- Zonnestelsel, gedachten doorweven het, 105; op elk gebied bewust, 105; wat het einde bepaalt van een, 137
- Zoogdieren, voortgebracht in de vierde ronde, 152
- Zwaartekracht, 159; juiste term voor, 159
- Zwakzinnigheid, niet door erfelijkheid, 100-1
- Zwarte magiërs, 122-3

